

Alina Dragolea (coord.), Adela Alexandru, Eduard Bercuș,
Măriuca Oana Constantin, Oana Dervis, Andreea Gheba,
Carmen Gheorghe, Vlad Levente Viski, Xhenis Shehu
București, 2025

Monitorizarea alegerilor prezidențiale și parlamentare 2024/2025 din România

*O perspectivă intersecțională:
gen, orientare sexuală și minorități*

Friedrich
Ebert
Stiftung

IMPRESSUM

Friedrich-Ebert-Stiftung Romania
Str. Emanoil Porumbaru 21, Apartment 3
RO-011421 București, Sector 1
România

Responsabilă:

Anna-Lena Koschig Hölzl

Friedrich-Ebert-Stiftung Romania

Tel.: +40 21 211 09 82

Fax: +40 21 210 71 91

romania.fes.de

Coordonatoare proiect:

Tudorina Mihaï, FES România

Editare și corectură:

Ioana Miruna Voiculescu

Grafică:

Florin Vedeanu

Comenzi și contact

office.romania@fes.de

Drepturile de autor aparțin

Fundației Friedrich Ebert Romania

Utilizarea comercială a materialelor publicate de Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) nu este permisă fără acordul scris al FES. Opiniile exprimate în această publicație nu reflectă neapărat punctele de vedere ale Friedrich-Ebert-Stiftung sau ale organizației pentru care lucrează autoarele.

ISBN 978-973-0-42222-1

**Alina Dragolea (coord.), Adela Alexandru, Eduard Bercuș,
Măriuca Oana Constantin, Oana Dervis, Andreea Gheba,
Carmen Gheorghe, Vlad Levente Viski, Xhenis Shehu**
București, 2025

Monitorizarea alegerilor prezidențiale și parlamentare 2024/2025 din România

*O perspectivă intersecțională:
gen, orientare sexuală și minorități*

Cuprins

Capitolul 1: De ce cercetăm discursul electoral? De-democratizare, polarizare și alegeri în România anilor 2024 și 2025 (Alina Dragolea (coord.), Măriuca Oana Constantin, Oana Dervis, Andreea Gheba, Xhenis Shehu)	4
Capitolul 2: Genul în discursul electoral din 2024 și 2025 (Alina Dragolea, Andreea Gheba).	8
„Ideologia de gen” ca mecanism de semnalare morală	8
Familia tradițională – „mica familie” și „marea familie” (țara)	10
Cvasi-ignorarea temelor privind egalitatea de gen	11
Genul în campania pentru alegerile parlamentare din 2024	13
„După alegeri vă închinăm, soroșistelor!” Sexism, polarizare și solidaritate în alegerile parlamentare și prezidențiale din România (Adela Alexandru) . . .	20
Capitolul 3: Discursul anti-LGBTQIA+ în campaniile electorale naționale 2024/2025 (Oana Dervis)	24
Inamicii externi/interni și procesul discursiv de dezumanizare și dezindividualizare	24
Elitele malefice, corupte sau incompetente.	27
Drepturile și libertățile persoanelor LGBTQIA+.	29
Despre noi, fără noi: comunitatea LGBTQIA+ în campaniile electorale 2024/2025 din România (Vlad Levente Viski)	30
Capitolul 4: Minorități, intersecționalitate și riscurile abordării suveraniste (Măriuca Oana Constantin, Xenis Shehu)	35
Minoritatea romă: între invizibilitate, apeluri simbolice și instrumentalizare. . .	35
Minoritatea maghiară: de la vizibilitate izolată la neutralizare discursivă . . .	36
Minoritatea evreiască: între absență discursivă, asumarea memoriei, antisemitism latent și devieri extremiste.	37
Discursul polarizant privind imigrația	39
Limbajul denigrator și falsa libertate de exprimare	40
(Diz)abilitatea ca subiect politic în alegerile parlamentare și prezidențiale 2024/2025.	41
„Solidaritatea” clasei politice. Cum să fentezi interesele minorității rome în campaniile electorale 2024/2025 (Carmen Gheorghe, Eduard Bercuș)	41
Concluzii și recomandări	47
Listă de grafice și tabele	49
Bibliografie	49
Anexe	50
Despre autori	52

Rezumat executiv

Alegerile prezidențiale și parlamentare din 2024 și 2025 din România au avut loc într-un context marcat de regres democratic, polarizare socială și creșterea populismului, iliberalismului și extremismului. Într-un gest fără precedent în istoria post-comunistă a României, alegerile prezidențiale din 2024 au fost anulate de Curtea Constituțională din cauza unor încălcări grave ale Constituției, care au implicat interferențe externe prin rețele digitale și manipulare algoritmică. Acest lucru a condus la reorganizarea alegerilor în mai 2025, cu măsuri sporite pentru transparență digitală și prevenirea dezinformării.

Acest studiu reprezintă cea mai amplă cercetare privind polarizarea și discursul electoral din România, având scopul de a oferi o imagine cuprinzătoare asupra provocărilor întâmpinate în materie de incluziune și reprezentare egală în politica românească. Metodologia studiului a presupus monitorizarea discursului electoral al principalilor actori politici, atât pe rețelele sociale, cât și în mass-media tradițională, utilizând o matrice tematică pentru analiza recurenței termenilor și temelor-cheie.

Studiul se concentrează pe analiza intersecțională a discursului electoral, examinând modul în care teme precum egalitatea de gen, diversitatea și drepturile minorităților au fost reflectate în campaniile candidaților. Studiul identifică trei teme majore: genul în discursul electoral, marginalizarea minorităților sexuale și drepturile omului și drepturile minorităților în contextul extinderii „suveranismului”.

Analiza datelor rezultate în urma procesului de monitorizare arată faptul că discursul anti-gen a fost un element central în retorica electorală polarizantă. Acest discurs prezintă politicile de egalitate de gen ca fiind străine și contrare tradițiilor naționale. De asemenea, studiul arată că retorica împotriva minorităților sexuale a fost utilizată pentru mobilizarea grupurilor conservatoare și religioase prin dezumanizarea membrilor comunității LGBTQIA+. În discursul electoral, minoritățile etnice sunt menționate fie superficial și fragmentat, fie printr-un registru discursiv cu devieri rasiste și xenofobe.

De ce cercetăm discursul electoral?

De-democratizare, polarizare și alegeri în România anilor 2024 și 2025

Alina Dragolea (coord.), Măriuca Oana Constantin, Oana Dervis, Andreea Gheba, Xhenis Shehu

În România, alegerile parlamentare și prezidențiale din 2024 și 2025 s-au desfășurat într-un context european și global marcat de regres democratic, polarizare socială și ascensiunea populismului, a iliberalismului și a extremismului. Polarizarea și dezinformarea au degradat discursul politic, inclusiv pe cel al partidelor de centru, adâncind diviziunile sociale și influențând opțiunile votanților. Freedom House semnală că 2024 a marcat al optsprezecelea an consecutiv de declin democratic la nivel global. În Ungaria și Polonia, tendințele autocratice au afectat procesele electorale și au slăbit independența justiției, iar în Slovacia, retorica împotriva drepturilor femeilor și drepturilor LGBTQIA+, asociată cu euroscepticismul și atacurile asupra drepturilor fundamentale, a devenit centrală în viața politică. În România, discursul electoral din 2024 și 2025 a reflectat tot mai vizibil tendințele polarizante. Studiul de față reprezintă cea mai amplă cercetare din România privind reflectarea unor teme precum genul, echitatea, minoritățile în discursul candidaților și candidatelor pe parcursul campaniei electorale.

Alegerile din 2025 s-au dovedit un test de reziliență democratică, marcând o premieră în România post-1989 și ilustrând provocările majore pe care tehnologiile digitale le reprezintă pentru democrație și procesele electorale. Alegerile prezidențiale din decembrie 2024 au fost anulate de Curtea Constituțională prin Hotărârea nr. 32/2024 care a constatat încălcări grave ale principiilor constituționale ce țin de suveranitate, echitate și integritate electorală. Decizia CCR s-a bazat pe informații clasificate furnizate de instituții de securitate (SRI, SIE, STS), care au evidențiat ingerințe externe sistematice – prin rețele digitale coordonate, sponsorizări indirecte și manipulare algoritmică – în favoarea unui candidat. Aceste acțiuni au fost considerate un temei suficient pentru invalidarea nu doar a rezultatului votului, ci a întregului proces electoral. Scrutinul a fost reluat în mai 2025, cu măsuri suplimentare privind transparența digitală și prevenirea dezinformării.

Campaniile de dezinformare online au un impact disproporționat în perioadele electorale, atingând un vârf de intensitate în ziua votului și pe durata campaniilor electorale, deoarece acestea reprezintă momente de maximă

atenție publică (International IDEA 2023; Vosoughi et al., 2018). Și în România, dezinformarea online a avut un impact semnificativ asupra campaniei electorale, în special în cadrul primei tentative eșuate de alegere a președintelui. Anonimatul utilizatorilor, viralizarea conținutului și caracterul efemer al postărilor au favorizat partidele și candidații anti-pluraliști. Deși nu generează automat colapsul democrației, nivelurile ridicate de dezinformare sporesc riscul tranziției către regimuri autoritare, afectând integritatea procesului electoral și capacitatea cetățenilor de a lua decizii informate.

O provocare aparte o reprezintă extremismul care exploatează libertatea de exprimare pentru a disemina discursuri discriminatorii sau stereotipuri negative despre minorități etnice, femei, comunitatea LGBTQIA+ și alte grupuri vulnerabile. Acest tip de discurs subminează pluralismul și erodează coeziunea socială, alimentând polarizarea și radicalizarea. Discursul electoral polarizant al candidaților și candidatelor poate inflama semnificativ un climat marcat de tensiuni, mai ales în mediul online. Utilizarea rețelelor sociale are capacitatea de consolida solidaritatea și de a genera posibilități reale de implicare comunitară în cauze progresiste, dar, în același timp, poate favoriza și manifestatii reacționare împotriva democrației (Morelock și Narita, 2021).

Polarizarea politică reprezintă tendința identificată atât la nivelul actorilor politici, cât și al electoratului de a manifesta opinii negative și intoleranță față de cei percepuți ca fiind opozanți politici și/sau ideologici (McCoy et al., 2018). Când ne referim la electorat, polarizarea reprezintă reducerea pluralității identităților individuale la o singură diferență majoră între grupuri, precum și tendința oamenilor de a se lăsa conduși mai degrabă de atitudini negative față de grupul politic advers (Iyengar et al., 2019; Wagner, 2024). Acest fenomen observat în Statele Unite ale Americii, deja răspândit și în Europa, devine vizibil în timpul ciclurilor electorale. Cu toate acestea, este greșit să considerăm polarizarea singura cauză a tendințelor autocratice ale regimurilor politice de a limita drepturile. Polarizarea reprezintă un simptom al unor disfuncții mai profunde ale democrației și ale capitalismului și, totodată, exprimă o stare de nemulțumire a populației față de clasa politică.

Implicațiile sale sunt îngrijorătoare pentru calitatea democrației, și chiar supraviețuirea sa. Studiile arată că, în societățile în care s-a instalat polarizarea afectivă, oamenii sunt dispuși să sprijine actori politici care încalcă normele uzuale ale democrației sau chiar manifestă tendințe autoritare, atât timp cât acești actori sunt percepuți ca „de-ai noștri”, nu „de-ai lor” (Lewandowsky și Jankowski 2023).

Discursul politic polarizant se bazează în special pe apelul la registrul emoțional negativ și invocarea unui viitor nesigur, cu accente apocaliptice. Scopul principal îl reprezintă mobilizarea votului prin crearea unui spațiu în care sentimentele pozitive față de grupul de apartenență sunt depășite de sentimentele negative față de grupul advers (Wagner 2024). Orice temă poate deveni polarizantă prin retorică violentă și raportarea simplistă „noi versus ei”, dar, după cum arată literatura academică, există teme cu potențial crescut de a diviza oamenii și a accentua emoțiile negative. Acestea pot fi grupate în teme culturale (identitatea națională, imigrația, egalitatea de gen, drepturile persoanelor LGBTQIA+ și drepturile reproductive) și teme economice (sărăcia, costul vieții, redistribuirea).

Studiul de față își propune să contribuie la înțelegerea fenomenului polarizării în România. În contextul actual, concentrarea pe actorii politici, prin analiza discursului electoral, este crucială dat fiind că discursul extremist a pătruns în miezul politicii tradiționale, iar partidele și oamenii politici se folosesc de acest tip de discurs în mod explicit pentru a câștiga atenție și sprijin politic din partea votanților. Analiza discursului electoral din perspectivă intersecțională este crucială pentru identificarea modului în care temele amintite ajung pe agenda publică și politică. Identitățile cetățenilor și cetățenelor sunt de natură ierarhică, dar și relațională, se suprapun sau se intersectează, nu operează în izolare și nici nu sunt uniliniare sau atemporale (Botts, 2017). Perspectiva intersecțională (Crenshaw, 1989) ne permite să înțelegem modul în care identitățile sociale și politice intersectate ale indivizilor și grupurilor, cum ar fi genul, etnia, orientarea sexuală, clasa, rezidența urbană/rurală, vârsta, religia, naționalitatea ș.a., pot fi asociate unor vulnerabilități suplimentare. Dacă discursul electoral implică antagonizarea diferitelor grupuri și crearea iluziei existenței unui grup omogen, atunci este importantă includerea analizei intersecționale pentru a înțelege interconectarea și ierarhizarea identităților care sunt instrumentalizate pentru a produce polarizare socială (Lykke 2010). Intersecționalitatea ia în considerare modul în care discursul electoral despre familie, națiune sau valorile moral-religioase poate afecta femeile sau minoritățile de orice fel – etnice, sexuale, religioase. Astfel, au rezultat trei teme majore în jurul cărora ne-am organizat analiza discursului electoral din România: (1) genul în discursul electoral, (2) alterizarea minorităților sexuale și (3) drepturile omului și ale minorităților în contextul expansiunii „suveranismului” în anii 2024 și 2025.

Valul extremist și populist, principalul promotor al discursului polarizant, a promovat în spațiul public național

și internațional un puternic discurs anti-gen. Acest tip de discurs plasează relațiile de gen într-un cadru idealizat din trecut, în care rolurile femeilor și bărbaților erau clar definite într-o logică conservatoare-religioasă. Totodată, prin apel la termeni precum „ideologia de gen”, familia tradițională, viață, copii, aceste roluri de gen sunt legate de identitatea națională a cărei existență este „sub asediu” și trebuie salvată și conservată. Acest „inamic” inventat poartă mai multe denumiri: progresism, mișcarea *woke* sau globalism (Paternotte și Kuhar, 2018) și se manifestă prin politici privind egalitatea de gen, drepturi reproductive sau ale persoanelor LGBTQIA+. Soluția „salvatoare” pe care o propun promotorii mișcării este restrângerea acestor drepturi echivalate cu „ideologia de gen” pe motiv că reprezintă o amenințare existențială la adresa viitorului țării și națiunii.

Mișcările anti-gen au fost, la început, mișcări de tip „umbrelă”, coaliții capabile să atragă o diversitate de actori, de la intelectuali conservatori la lideri religioși. Partidele politice și oamenii politici nu au făcut parte inițial din aceste coaliții anti-gen (de obicei, centrate pe o singură temă, cum ar fi mișcarea *Manif pour tous* în Franța pentru „apărarea familiei tradiționale”), menținându-se astfel iluzia că acestea ar fi veritabile mișcări populare. Treptat, însă, discursul acestor coaliții a fost incorporat în platformele partidelor politice din Europa, ajungând să constituie liantul strategiilor discursive polarizante ale mai mult actori politici populiști și extremiști.

Similar discursului axat pe rolurile de gen, mesajele anti-LGBTQIA+ nu pot fi trecute cu vederea într-o analiză a discursului electoral românesc contemporan. Tema a fost readusă pe agenda publică în fiecare ciclu electoral care a urmat referendumului pentru redefinirea familiei din anul 2018, identitatea LGBTQIA+ fiind prezentată ca deviantă, străină sau inferioară. Cu toate că procentul din populație afectat direct de politicile publice din acest domeniu este relativ mic, interesul politic recent pentru această temă și gradul de mobilizare a electoratului obținut par greu de justificat. Trebuie notat însă că „protecția instituției căsătoriei”, înțeleasă în mod restrictiv ca uniunea exclusivă dintre un bărbat și o femeie, a jucat un rol central în cadrul unei anumite forme de mobilizare conservatoare împotriva egalității de gen și a egalității între sexe (Paternotte și Kuhar, 2018; Norocel și Băluță, 2021).

Printre cele mai îngrijorătoare dimensiuni ale acestui curent discursiv anti-LGBTQIA+ este dimensiunea sa eurosceptică, folosită deseori pentru a eroda legitimitatea drepturilor omului și valorilor liberale asociate Uniunii Europene. Având în vedere că aceste drepturi au fost câștigate datorită aderării la UE, acestea sunt prezentate de unii politicieni drept concesiile culturale făcute în schimbul protejării intereselor internaționale ale țării (Buhuceanu, 2019; Stan și Turcescu, 2007). Asocierea celor două teme (UE și LGBTQIA+) este exploatată semnificativ și în sens negativ, discursul împotriva diversității sexuale și expresiei de gen fiind folosit recent cu precădere pentru slăbirea încrederii în Uniunea Europeană ca proiect politic.

În istoria recentă sunt notabile două evenimente care marchează ascensiunea mișcării anti-gen: referendumul din 2018 pentru redefinirea familiei la care au participat 3,7 milioane de români și scorul de 9% obținut în 2020 de partidul AUR, devenind a patra forță politică din Parlamentul României, cu o platformă politică care include „apărarea familiei tradiționale” (Clark, 2021; Dragolea, 2022, p. 87), un discurs anti-sistem, naționalist și anti-gen. În timpul campaniilor electorale din 2024 și 2025, linia discursivă a Coaliției pentru Familie a continuat să fie prezentă, inclusiv la unii parlamentari (Tufiş și Băluță, 2024), alături de elemente ce țin de panica demografică sau necesitatea reîntoarcerii la rolurile tradiționale de gen.

În completarea tabloului extremist și populist, alegerile din 2024 și 2025 aduc în discursul electoral: *suveranismul, o construcție ideologică instrumentalizată, pornind de la conceptul de suveranitate care este un principiu juridic fundamental* consacrat de dreptul internațional public. Acest concept desemnează autonomia statului și capacitatea acestuia de a-și exercita autoritatea atât în plan intern, cât și în relațiile externe. Constituția României prevede că suveranitatea aparține poporului și se exercită prin mecanisme democratice. În schimb, suveranismul, prin natura sa profund polarizantă, definește apartenența națională prin excludere, stigmatizare și nativism.

Similar mișcărilor anti-gen, suveranismul construiește „inamici”: imigranții, minoritățile etnice, diversitatea culturală (denumită peiorativ woke), instituțiile europene, globalizarea sau „statul paralel” văzut ca o entitate ascunsă, aliniată unor interese ce subminează identitatea națională. În plan extern, contestă autoritatea Uniunii Europene sau a Curții Europene a Drepturilor Omului ca intervenții străine pentru a justifica o orientare izolaționistă. În plan intern, minoritățile devin țintele predilecte ale retoricii suveraniste. Definite drept grupuri culturale, lingvistice, etnice sau religioase expuse riscului de discriminare și asimilare forțată (Kymlicka, 1995), minoritățile sunt frecvent asociate cu stereotipuri negative ce funcționează ca forme de violență simbolică.

Suveranismul izolaționist este susținut prin argumente populiste, iliberale și de extremă dreapta. Deși distincte, aceste abordări ideologice promovează toate limitarea pluralismului și atacuri sistematice împotriva celor percepuți ca străini, diferiți (Mudde și Kaltwasser, 2017; Hoffman, 2001)

Prin acțiunea lor comună, aceste curențe alimentează un proces de autocratizare treptată. Absența unei reacții ferme din partea partidelor democratice, dublată de preluarea parțială a retoricii suveraniste de către acestea pentru a recupera electoratul acaparat de mișcările extremiste, contribuie la legitimarea și normalizarea discursului suveranist în spațiul public (Laruelle, 2022).

Metodologia studiului

Studiul de față reprezintă cea mai amplă analiză a discursului electoral din România dintr-o perspectivă intersecțională. Metodologia de cercetare are ca punct de plecare literatura de specialitate discutată anterior și urmărește să operaționalizeze și analizeze modul în care temele centrale ale discursului polarizant de tip extremist, populist sau iliberal s-au regăsit în contextul alegerilor parlamentare și prezidențiale din România desfășurate în perioada 2024-2025. Abordarea din acest raport se concentrează pe actori ca vectori de mesaj, plecând de la identificarea în cadrul literaturii de specialitate a rolului central jucat de actorii politici în propagarea discursului polarizant.

În realizarea studiului de față am pornit de la identificarea anumitor teme recurente în discursul electoral. Analiza discursului electoral s-a bazat pe o **matrice tematică**, conturată de frecvența apariției în discurs a termenilor-cheie identificați. Termenii-cheie au fost identificați în funcție de tematica menționată în literatura de specialitate și descrisă în secțiunea anterioară. Analiza intersecțională de discurs (Esposito, 2024), pe care am folosit-o în studiu, relevă nu numai tiparele discursive polarizante, dar și care sunt grupurile vizate de acest discurs – cine este inclus în construcția polarizantă, dar mai ales cine este exclus; cât de apropiate lingvistic și tematic sunt discursurile electorale (de exemplu, cum este folosită formula „familie tradițională” de către diverși actori politici).

Monitorizarea s-a desfășurat în perioada 1 octombrie-8 decembrie 2024 (perioada oficială a campaniei electorale prezidențiale și parlamentare)¹, respectiv 26 martie-18 mai, cu sprijinul unei echipe de voluntari, studenți și studențe din cadrul Facultății de Științe Politice (SNSPA, București). Au fost monitorizate **trei tipuri de actori politici**, vizând strict mesajele transmise sau asumate de aceștia:

- Principalele partide politice;
- Candidații și candidatele la alegerile prezidențiale în 2024 și 2025;
- Un eșantion de candidate/candidați înscrși pe listele principalelor partidelor politice după următoarea formulă: prima candidată, respectiv primul candidat, pe listele electorale pentru Camera Deputaților, respectiv Senat, acolo unde au existat; monitorizarea a vizat listele parlamentare depuse pentru București și trei județe – Iași, Arad și Covasna.

¹ În cazul candidaților și candidatelor la alegerile prezidențiale au fost incluse în baza de date finală discursuri anterioare datei de 26 octombrie prin care își anunțau intenția de a candida și candidatura.

Au fost monitorizate paginile de Facebook ale actorilor numiți mai sus și site-urile oficiale (individuale și ale partidelor politice). Analiza preliminară realizată de echipa de cercetare a evidențiat faptul că Facebook a reprezentat principalul canal de comunicare folosit de actorii politici incluși în eșantion. Suplimentar, au fost incluse în baza de date și aparițiile media (televiziuni, presă etc.) postate pe paginile de Facebook ale actorilor cuprinși în cercetare. Apariția tardivă, pe parcursul procesului de monitorizare, a elementelor care au indicat propagarea mesajelor electorale prin canalele TikTok, și posibilele probleme legale asociate, nu a permis includerea acestui canal printre mediile online urmărite². Analiza de discurs a fost realizată utilizând softul MaxQDA.

Baza de date rezultată cuprinde următoarele:

- pentru alegerile prezidențiale din anul 2024: **14** actori și **2.760** intrări/materiale, fiecare document corespunzând unei postări pe pagina de Facebook a actorului monitorizat (vezi Anexa 1).
- pentru alegerile prezidențiale din anul 2025: **11** de actori și **2.012** intrări/materiale, fiecare document corespunzând unei postări pe pagina de Facebook a actorului monitorizat (vezi Anexa 2).
- pentru alegerile parlamentare din anul 2024: **58** de actori și **4.734** intrări/materiale, fiecare document corespunzând unei postări pe pagina de Facebook a actorului monitorizat (vezi Anexa 3).

² Monitorizarea canalului media TikTok presupune instrumente diferite față de cele propuse aici.

Genul în discursul electoral din 2024 și 2025

Alina Dragolea, Andreea Gheba

„Noi nu vrem să fim sclavii niciunei ideologii străine”

(George Simion, 26.11.2024)

Analiza alegerilor prezidențiale (2024 și 2025)

Atunci când nu au ignorat temele de gen, discursurile susținute de candidați în cadrul campaniilor electorale din 2024 și 2025 se disting printr-o predominanță a mesajelor tradiționalist-conservatoare cu privire la aspecte importante pentru femeile din România. În această secțiune, analizăm discursul electoral prezidențial (2024 și 2025) și parlamentar, urmărind construirea la nivel discursiv a principalelor teme identificate de noi – „ideologie de gen”, familia tradițională și roluri de gen – pentru a evidenția tipare recurente și tendințe generale privind raportarea la egalitatea de gen.

În campania din 2024, „ideologia de gen” a fost un subiect important, utilizat pentru a împărți societatea în „noi” și „ei” și reprezintă cel mai clar exemplu de discurs polarizant dintre temele analizate. Unii candidați au denunțat „ideologia de gen” ca fiind o amenințare la adresa valorilor tradiționale românești și a creștinismului. Similar, tema familiei tradiționale a fost folosită pentru a atrage electoratul suveranist și tradiționalist, candidații căutând să marcheze prin susținerea față de familia tradițională o distanțare față de idei și politici „străine spiritului românesc”.

Temele privind egalitatea de gen, inclusiv drepturile reproductive și violența împotriva femeilor, au fost marginale în discursul electoral. Dreptul la avort și educația sexuală au fost discutate în mod ne-intersecțional, iar violența împotriva femeilor a fost vag abordată. Rolurile de gen care reies din discursul electoral rămân profund tradiționale, femeile fiind reprezentate în contextul familiei și în postura de victimă. Competențele politice ale femeilor au fost discutate fără a aborda suficient egalitatea de gen sau necesitatea sporirii reprezentării politice a femeilor.

„Ideologia de gen” ca mecanism de semnalare morală

În timpul campaniilor electorale, discursul anti-gen s-a concentrat pe reprezentarea „ideologiei de gen” ca ceva străin, cultural și social, societății românești sau ca o amenințare directă la adresa creștinismului și neamului. Sub diferite denumiri („ideologie de gen”, mișcarea woke, neomarxism sau progresism), a reprezentat o temă mai vizibilă în timpul campaniei prezidențiale din 2024 (în comparație cu cea din 2025) și a funcționat ca termen-umbrelă pentru discursul polarizant, servind la împărțirea societății în „noi” și „ei”.

Tabel 1. Frecvența temei „ideologie de gen” în campaniile pentru alegerile prezidențiale (2024/2025)

Tema „ideologie de gen”	2024	2025
Menționări termen	54	25
Număr postări în care apare	23	19

O parte din candidați și candidate au folosit termenul „ideologie de gen” în timpul campaniei electorale pentru alegerile prezidențiale pentru a desemna o mișcare „exagerată” sau „extremă” față de care se distanțează, semnalând practic că se dezic de progresismul social. În campania din 2024, cu excepția a doi candidați, George Simion și Cristian Terheș, candidații au menționat „ideologia de gen” în contexte în care răspundeau unor întrebări directe. Cei doi candidați menționați și-au concentrat mesajul pe denunțarea și delimitarea față de „virusul ideologiei de gen” care „asaltează” România. George Simion a adus termenul în discuție pentru a indica asocierea presupus „progresistă” a unor contracandidați (procedeu discursiv la care a apelat și în campania din 2025). O altă temă a fost promovarea „ideologiei de gen” de către forțe străine, prin mediatori locali:

[...] sunt anumite cadre universitare, anumite medii, chipurile intelectuale, cum avem și noi în jurul SNSPA-ului și în zona asta de USR, Rezist și alți membri foști USR, că poate să reînvie această ideologie.

(George Simion, 06.11.2024)

Tabel 2. Frecvența temei „ideologie de gen” în discursul electoral, campania pentru alegerile prezidențiale 2024

Campania pentru alegerile prezidențiale 2024 – Menționări „Ideologie de gen”						
K. Hunor	N. Ciucă	M. Geoană	E. Lasconi	L. Orban	G. Simion	C. Terheș
12	1	1	4	3	19	14

Paraziții ăștia, fie că se numesc useriști sau baronii pesediști, o să fie loviți cu atâta forță de poporul român când se întâmplă votarea. Este începutul unei revoluții a bunului simț. Este o reacție autoimună a neamului nostru în fața virusului neomarxist, în fața virusului woke, care ne-a împânzit societatea în ultimii ani, și aici în România, și peste tot în lumea liberă.

(George Simion, 26.11.2024)

[...] asta vreți acasă, să facem o țară normală, și vrem din toată Europa să transformăm într-un continent creștin, un continent cu valori normale, un continent unde eu și toți ceilalți români, și spanioli, și italieni, și francezi să ne creștem copii. Să fie o Europă care să nu mai încerce să introducă ideologie, nici de gen, nici ideologie eco-marxistă, nici niciun fel de ideologie.

(George Simion, 03.11.2024)

Chiar dacă a reprezentat o temă mai puțin invocată în cadrul campaniei pentru alegerile prezidențiale din 2025, contextul discursiv în care a apărut „ideologie de gen” a făcut din acesta un termen simbolic, utilizat de mai mulți candidați pentru a marca separarea în două tabere: „ei” (străinii) versus „noi” (românii). Candidatul comun al PSD și PNL, Crin Antonescu, a expus în discursul său cel mai adesea faptul că între „ideologia de gen” și „valorile tradiționale românești” există o incompatibilitate.

Este bătălia între conservatorism, în sensul apărării valorilor tradiționale pe care se bazează civilizația, istoria și identitatea noastră, și valorile, spuneți-le cum doriți, soroșiste, progresiste, neomarxiste, cum doriți dumneavoastră. Ori faptul că noi, și social-democrați, și liberali, ca și atâția oameni din țara asta, știm că avem și vrem să apărăm o istorie, o identitate, o credință și niște reguli de conviețuire pe care le avem de la părinții noștri și le transmitem copiilor noștri, asta vă unește dincolo de PSD și PNL.

(Crin Antonescu, 27.03.2025)

Cea mai mare amenințare la adresa femeilor e ideologia de gen, care pretinde că a fi femeie nu e o chestiune concretă, obiectivă, distinctă de un bărbat, ci doar un sentiment, o percepție pe care cineva o are despre sine. În baza acestei aberații, s-a ajuns azi ca un bărbat care se pretinde femeie să fie socotit în accepțiunea legii ca fiind femeie. Inocența copiilor români și dreptul românelor trebuie protejate de această aberație ideologică.

(Cristian Terheș, 22.04.2025)

Tabel 3. Frecvența temei „ideologie de gen” în discursul electoral, campania pentru alegerile prezidențiale 2024

Campania pentru alegerile prezidențiale 2025 – Menționări „ideologie de gen”					
C. Antonescu	N. Dan	D. Funeriu	V. Ponta	G. Simion	C. Terheș
7	1	1	1	6	9

Familia tradițională – „mica familie” și „marea familie” (țara)

Așa cum indică studiile privind discursul iliberal, discursul polarizant anti-gen s-a construit și în jurul temei familiei tradiționale în campaniile electorale din 2024 și 2025. Am analizat aici familia tradițională prin asociere discursivă și de proximitate între substantivul „familie” și determinanți precum „tradițională”, „creștină”, „normală”, „românească” etc. Poziționarea ca protectori ai familiei tradiționale a funcționat drept element de delimitare față de progresism și de respingere a acestuia, exagerările presupuse ale „ideologiei de gen” și drepturile LGBTQIA+. Dintre toți candidații, George Simion, Cristian Terheș și Crin Antonescu realizează prin discursul lor conexiunea tematică între specificul familiei românească și caracterul tradițional al acesteia, respingând totodată orice abatere de la familia heterosexuală:

„Am votat pentru familia românească, în care cuvintele mamă și tată să fie sfinte.”

(George Simion, 18.05.2025)

În discursul campaniei pentru alegerile prezidențiale, **familia** și importanța sa au constituit o temă centrală, cu cele mai multe menționări dintre toate dimensiunile incluse în analiză. În 2024, termenul „familie” (în analiză am inclus utilizările cu sens normativ ale acestuia) este menționat de 1.369 de ori, în 384 de postări din baza de date, iar în 2025 de 338 ori, în 181 de postări. Analiza noastră s-a concentrat pe modul în care candidații și candidatele identifică familia dezirabilă din punct de vedere socioeconomic și cultural. Din materialele analizate reiese că, atât în 2024 cât și în 2025, candidații au schițat în discursul lor o familie ideală: cea formată dintr-un bărbat, o femeie și copii, români, credincioși/ortodocși, preferabil tânără.

Tabel 4. Frecvența temei „familie tradițională” în discursul candidaților la alegerile prezidențiale (2024 și 2025)

Tema „familie tradițională” (termeni: tradițional, creștin, românească, normală, formată din femeie/bărbat/mamă/tată)		
	2024	2025
Menționări termen	268	72
Număr postări în care apare	151	54

Construcția discursivă a diversității formelor familiei s-a realizat exclusiv prin apelul la ideea de toleranță pentru alte tipuri de parteneriate. Toleranța reprezintă o valoare care trebuie apărată la nivel general și legal (însă fără modificări față de cadrul legislativ actual), candidații și candidatele care susțin acest lucru

delimitându-se însă la nivel personal de opțiunea diversității. Elena Lasconi, Mircea Geoană și Nicușor Dan, candidații care au pledat pentru toleranță la diversitate, fac distincția între familia legală (căsătorie) și alte forme de conviețuire a două persoane (parteneriat civil), dar și între cadrul legal și opțiunile lor individuale.

De aceea nu ascund faptul că multe din valorile conservatoare sunt în mine, sunt dintr-o generație care a fost crescută și educată în spiritul familiei, în spiritul credinței, dar asta nu înseamnă că sunt refractar sau opac față de elemente din societate și o conversație care este poate diferită de ceea ce fac.

(Mircea Geoană, 22.10.2024)

Da, am curaj să spun pe șleau. Căsătoria tradițională este între un bărbat și o femeie. Susțin familia tradițională și cred că trebuie să susținem cu toții acest element de tradiție și de identitate a poporului român. Nu vom modifica Constituția în legătură cu acest subiect. În același timp, respect alegerea fiecăruia de a-și trăi viața după bunul plac. Niciodată nu voi îngrați drepturile minorităților de niciun fel.

(Crin Antonescu, 07.04.2025)

Un sens specific abordat în discursul electoral a fost cel a legăturii între unitatea familiei și unitatea națională. În campania din 2024, candidatul Nicolae Ciucă a adoptat sloganul electoral „Familie, comunitate, țară”, mizând pe o asociere puternică între familie și elemente socio-politice conservatoare. Călin Georgescu a adăugat în discursul său electoral termenul suveran în susținerea familiei tradiționale.

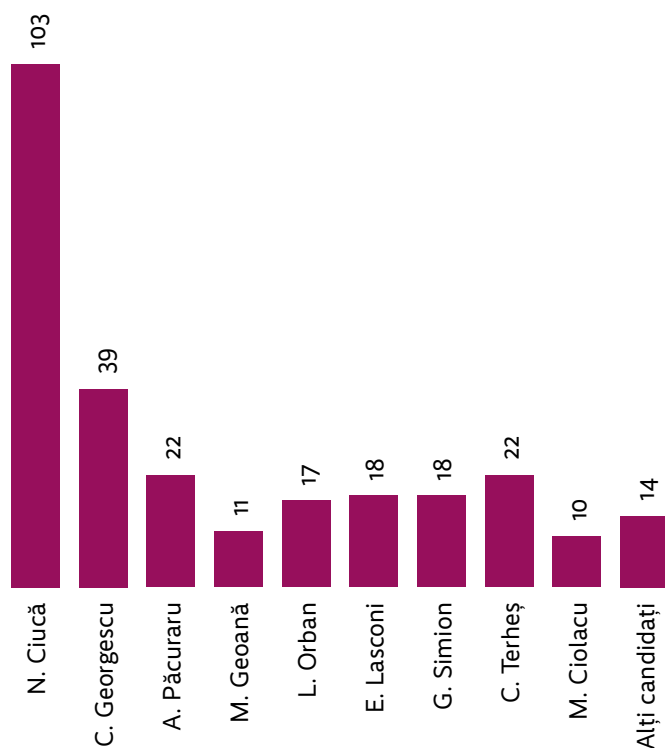
Pentru că dacă omul nu este suveran el, cum poate să fie suveran în țară? N-are cum. Deci pleacă de la suveranitatea fiecărei persoane, fiecărei familii. Și este diferență mare, colosal de mare, între persoană și individ [...] familia este o țară mai mică, iar țara este o familie mai mare.

(Călin Georgescu, 11.11.2024)

Frecvența temei „familie tradițională” în discursul electoral

Graficul 1. Alegerile prezidențiale din 2024

Familia tradițională în discursul candidaților și candidatelor din alegerile prezidențiale (2024)

În campania prezidențială din 2025, tema familiei tradiționale a fost un instrument prin care candidații și-au disputat electoratul așa-numit suveranist și tradiționalist. Cei trei candidați care au apelat frecvent la rolul de „apărători” ai familiei tradiționale – Crin Antonescu, Victor Ponta și George Simion – și-au semnalat simultan distanțarea de „ideologia de gen” și s-au plasat pe un teritoriu discursiv național-conservator prin care au căutat să mulțumească „majoritatea românilor”.

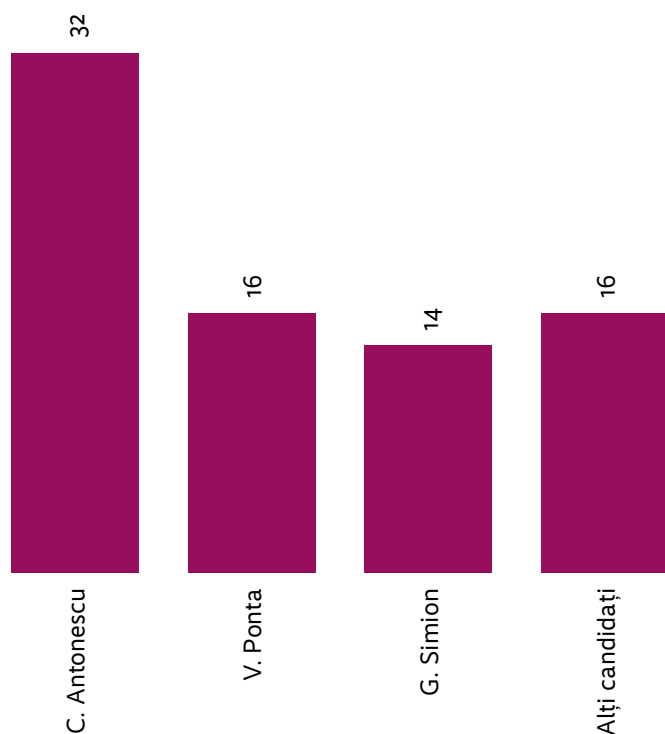
Eu sunt susținătorul familiei tradiționale, așa cum a lăsat-o Dumnezeu. Căsătoria între un bărbat care este bărbat și o femeie care este femeie. Să încetăm cu debandada

(Crin Antonescu, 27.04.2025).

Discursul electoral al lui George Simion exemplifică cel mai bine valoarea instrumentală a temei familiei tradiționale. În postările analizate, George Simion face apel la tema familiei tradiționale în special după primul tur al alegerilor, atât în 2024 cât și 2025: în campania din 2024, menționează doar de patru ori familia tradițională înainte de desfășurarea primului tur, restul mențiunilor fiind înregistrate după data de 24 noiembrie 2024.

Graficul 2. Alegerile prezidențiale din 2025

Familia tradițională în discursul candidaților și candidatelor din alegerile prezidențiale (2025)

Cvasi-ignorarea temelor privind egalitatea de gen

În ceea ce privește egalitatea de gen, în discursul candidaților și candidatelor la alegerile prezidențiale (2024 și 2025) au fost identificate următoarele teme principale: drepturile reproductive, violența împotriva femeilor și potențialul politic al femeilor în România. O temă separată, însă conexă, o reprezintă viziunea candidaților asupra rolurilor de gen. Temele privind egalitatea de gen au fost marginale ca pondere în discursul electoral prezidențial, iar cele care vizează drepturile reproductive (în special avortul) au fost aduse în discuție în urma întrebărilor primite în dezbateri sau interviuri și nu au constituit un subiect pe care să îl trateze independent candidații, cu excepția candidatei Elena Lasconi în 2025.

Drepturile reproductive reprezintă drepturile de bază ale cuplurilor și indivizilor de a hotărî liber și în mod responsabil numărul de nașteri, intervalul dintre acestea și momentul acestora și de a dispune de informațiile și mijloacele necesare, cât și dreptul de a se bucura de sănătate sexuală și reproductivă la cele mai înalte standarde (EIGE). Analiza temei drepturilor reproductive în cadrul discursului electoral relevă faptul că singurele subiecte abordate au fost dreptul la avort și educația sexuală. De altfel, în documentele analizate, dreptul la avort și educația sexuală apar de cele mai multe ori în

Figura 1. Cele mai frecvente asocieri de termeni în postările în care se discută dreptul la avort

același context discursiv. Cu toate că ne așteptam la menționări privind metodele contraceptive, acest termen nu se regăsește în documentele analizate. „Planning-ul familial” apare o singură dată, într-un discurs electoral din 2024 al lui Nicolae Ciucă, în contextul necesității creșterii demografice, nu în cel al facilitării accesului la servicii de sănătate reproductivă.

Discursul electoral privind dreptul la avort a avut, în special în campania din 2024, o vizibilitate în mass-media și pe rețelele sociale disproporționată în comparație cu frecvența menționării temei în mesajele transmise de candidați și candidate. Candidații și candidatele s-au rezumat la exprimarea sprijinului formal pentru menținerea legislației în vigoare, cu excepțiile discutate mai jos. Dreptul la avort și problema introducerii educației sexuale în școli au fost abordate, în special, în raport cu femeile și fetele, însă nediferențiat în funcție de etnie, clasă, stare civilă etc. Singurele mențiuni au vizat mamele minore, subiect discutat ca reprezentând o problemă majoră și care ar putea justifica introducerea educației sexuale în școli.

Tabel 5. Frecvența temei „drepturi reproductive” în discursul electoral, alegerile prezidențiale (2024 și 2025)

Tema „drepturi reproductive”	2024	2025
Menționări termen	54	22
Număr postări în care apare	23	14

Așa cum am menționat anterior, de cele mai multe ori, dreptul la avort a fost adus în discuție de către reporteri

și/sau moderatori. Cu o excepție (Elena Lasconi în timpul campaniei din 2025), menționarea dreptului la avort a fost însoțită de condiționări de tipul vârsta gestațională sau existența consilierii pentru femei.

De principiu, sunt pentru dreptul femeii de a decide cu privire la propriul corp, dar există, bineînțeles, nuanțe pe vârsta fătului și toate astea.

(Nicușor Dan, 29.03.2025)

Sunteți pro sau contra avortului? Femeia trebuie să decidă în legătură cu viața sa, evident în legătură cu corpul său. Sunt însă pro-educație, dar educație făcută gândit, inclusiv viața sexuală, dar și un anume tip de consiliere la o femeie care vine la o clinică încercând să se hotărască în fața unei păreri experte.

(Cristian Diaconescu, 14.11.2024)

Trebuie remarcat faptul că o serie de candidați au avut poziții mai tranșante în ceea ce privește limitarea dreptului la avort, inclusiv prin auto-identificare cu termenul „pro-viață” (Alexandra Păcuraru, Ludovic Orban și Daniel Funeriu), evitând însă să utilizeze termeni precum restricționare sau interdicere.

Nu sunt un radical, deși sunt pro-viață, dar nu sunt un radical care vine să interzică avort

(L. Orban, 02.11.2024).

Candidații și candidatele la alegerile prezidențiale reluate în 2025 au făcut trimiteri similare la introducerea educației sexuale în școli. Conținutul adecvat vârstei a reprezentat principala mențiune. O serie de candidați (Crin Antonescu, Victor Ponta) au exprimat necesitatea ca programele de educație sexuală să fie strict heteronormative.

Am spus și eu că sunt de acord cu educația sexuală de la o vârstă potrivită. Adică de la vârsta adolescenței și nu să-l învăț că există trei sexe, există numai două

(C. Antonescu, 09.04.2025).

Tema violenței de gen a fost una dintre problemele identificate de candidați ca o prioritate politică, însă și în acest caz mențiunile sunt puține și, cel mai adesea, referințele sunt vagi, nu discută soluții concrete și, de cele mai multe ori, vizează strict necesitatea protecției femeilor și copiilor. Lipsește, din nou, abordarea intersecțională, femeile fiind tratate ca grup omogen și din postura de victimă. Tipurile de violență discutate sunt violența domestică, împotriva femeilor și a copiilor, mai rar alte forme de violență de gen sau vulnerabilitatea anumitor grupuri marginalizate. În campania din 2024, Ana Birchall a fost singura candidată care a adus în discuție problema hărțuirii sexuale. Spre deosebire de tema drepturilor reproductive, tema violenței împotriva femeilor apare mai des în discursul electoral în mod independent, nu ca răspuns la o întrebare adresată, în special la Nicușor Dan și Elena Lasconi (aceasta din urmă discutând despre violența împotriva femeilor atât în 2024, cât și în 2025).

Tabel 6. Frecvența temei „violență de gen” în discursul electoral, alegerile prezidențiale (2024 și 2025)

Tema „violență de gen”	2024	2025
Menționări termen	25	10
Număr postări în care apare	15	6

Campania electorală din 2024 și intrarea în turul al II-lea a candidatei Elena Lasconi au determinat și apariția în discursul electoral a subiectului **competențelor politice** ale femeilor, fără ca acesta

să fie discutate în contextul mai larg al egalității de gen. Abordarea candidatei Elena Lasconi, după 24 noiembrie 2024, a urmărit stabilirea unei legături între competențele femeilor în politică și cele din spațiul domestic. O altă temă des întâlnită în discursul electoral, încadrată în registrul conservator al rolurilor de gen, a reprezentat-o puterea femeilor care decurge din rolul de mamă.

Iar dacă o femeie poate să unească o familie, o femeie președinte poate să unească un întreg popor!

(Elena Lasconi, 19.11.2024)

Și am un mesaj pentru femeile din România, mai exact pentru mame, pentru că ele sunt, dacă vreți, osatura acestei țări. Ele țin și familia, țin și casa, ele merg și la serviciu. Leșiți la vot astăzi și votați pentru voi, pentru că sunteți niște femei și niște mame extraordinare.

(Lavinia Șandru, 04.05.2025)

În campania electorală din 2025, potențialul politic al femeilor este enunțat în discursurile a doi candidați, Nicușor Dan și George Simion, aproape exclusiv în termeni de votante, amândoi discutând despre mobilizarea electoratului feminin. În cazul lui George Simion, discursul referitor la potențialul politic al femeilor este ancorat în registrul conservator, cu accente de mesianism politic.

Duminică, femeile României trebuie să salveze această țară; Femeile dau președintele!

(George Simion, 02.05.2025).

Rolurile de gen asumate de candidați și candidate în discursul electoral rămân profund tradiționale. Rolurile de gen se referă, în cadrul analizei de față, la sferele de competență atribuite femeilor și bărbaților, precum și la atributele asociate cu feminin/masculin. Termenul „femei” este cel mai adesea discutat în contextul familiei. Din totalul menționărilor absolute ale termenului „femeie”, în 2024, 70% apar în enunțuri despre familie și rolul acesteia; în 2025, procentul a fost de 65%. Din nou, grupul femeilor este discutat omogen, ne-intersecțional, cele câteva referiri la diversitatea femeilor vizându-le pe cele tinere și, mai puțin, pe femeile din mediul rural și mamele singure.

Genul în campania pentru alegerile parlamentare din 2024

Spre deosebire de campaniile prezidențiale, mesajele candidaților la alegerile parlamentare au avut, în general, o expunere mai limitată în spațiul public național, iar campania din 2024 nu a făcut excepție în acest sens. Mai mult, se poate spune că discursul electoral de la alegerile parlamentare a fost puternic marcat de faptul că cele două campanii electorale naționale s-au desfășurat simultan. Pe lângă faptul că discursul prezidențial se confundă cu cel parlamentar în cazul persoanelor care au candidat pentru ambele funcții în stat¹, candidații la parlamentare s-au implicat activ și în campania electorală prezidențială a candidaților susținuți de propriile partide.

Prin urmare, acest context particular ar putea explica faptul că la nivelul temelor analizate nu au fost identificate diferențe semnificative între poziționările candidaților la parlamentare și cele ale candidaților la prezidențiale.

Astfel, cu toate că în eșantionul analizat discursul axat pe „ideologia de gen” apare episodic, acesta păstrează logica întâlnită în campania pentru alegerile prezidențiale. Copiii, familia, tradițiile, obiceiurile – acest nucleu românesc trebuie protejat de *asaltul globalist* pe care „ceilalți” vor să îl impună în spațiul autohton. Similar cu campania pentru alegerile prezidențiale, temele referitoare la gen (referindu-ne inclusiv la drepturile reproductive sau violența împotriva femeilor) au fost marginal utilizate ca material electoral de către candidații și candidatele la parlamentare. Dacă în privința violenței domestice pot fi identificate puncte comune printre candidați, în ceea ce privește problemele legate de drepturile reproductive ale femeilor întâlnim opinii diverse. Totodată, deși există o retorică în care se pune accent pe potențialul politic al femeilor, există și voci care fac referire la rolurile de gen tradiționale. În același timp, spre deosebire de celelalte teme analizate, subiectul familiei este des întâlnit în discursul candidaților, căpătând în foarte multe contexte valențe specifice „familiei tradiționale”.

Ideologia de gen

Utilizarea „ideologiei de gen” în discursul electoral parlamentar este mai degrabă întâlnită în cazul candidaților din partidele autointitulate suveraniste precum AUR, POT și S.O.S. care invocă forțe străine specifice „curentului woke”, „sexo-marxist” ce pun în pericol copiii, familiile și valorile tradiționale românești.

Astfel, discursul candidaților și candidatelor la funcții parlamentare seamănă cu cel candidaților la prezidențiale care invocau „ideologia de gen”, respectiv mesaje care contribuie la definirea „celuilalt” ca un pericol la adresa parcursului firesc al societății românești:

Cred că mulți dintre noi am trăit cel puțin de câțiva ani de zile, de patru ani de zile, un asalt din ăsta al curentului woke. Încât am ajuns la Jocurile Olimpice de la Paris, să avem o deschidere a Jocurilor Olimpice cu niște oameni pierduți care clar nu știu ce făceau pe acolo. Și am ajuns să avem bărbați care bat femeile în ringul de box sau de kickboxing. Așadar, s-a ajuns mult prea departe cu această nebunie.

(Anamaria Gavrilă, POT, 08.11.2024)

Partidul S.O.S. România protejează valorile și tradițiile creștine românești împotriva globalismului și a agendei LGBT. Partidul S.O.S. România interzice educația de gen, operațiile de schimbare de sex și căsătoriile între persoane de același sex care nu pot fi recunoscute pe teritoriul României sub nici o formă.

(Vasile Nagy, S.O.S., 16.11.2024)

Tabel 7. Frecvența temei „ideologie de gen” în discursul electoral, alegerile parlamentare 2024

Campania pentru alegerile parlamentare 2024 - Menționări „ideologie de gen” (cu variante: woke, transumanism etc.)					
	USR	S.O.S.	POT	PNL	AUR
Menționări termen	1	4	5		4
Număr postări în care apare	1	4	3		3

1 Vezi Nicolae Ciucă, Marcel Ciolacu sau George Simion.

Ministrul Justiției, Alina Gorghiu, susținătoare înfocată a ideologiei sexo-marxiste și a intereselor economice străine, se vrea din nou parlamentar, pe listele PNL Argeș.

(Claudiu Târziu, AUR, 17.11.2024)

Domnule președinte, domnilor colegi, trebuie să înțelegeți că viitorul nu aparține celor care au dictat această decizie, globaliștilor. Viitorul aparține patrioților. Viitorul aparține celor care-și iubesc țara, poporul, familia și neamul.

(Dumitru Coarnă, S.O.S., 08.10.2024)

Familia

Preocuparea față de „familia tradițională” iese în evidență în discursul candidaților și candidatelor la parlamentare. Aproximativ 30% din postările analizate în care se face referire la „familie” conțin referințe la „familia tradițională”.

„Familia tradițională” formată din femeie, bărbat și copil reprezintă, în concepția candidaților, un stâlp al „normalității”, al unei societăți în care se pune accent pe valorile creștine care ar trebui să definească societatea românească. Astfel, ca și în cazul „ideologiei de gen”, „familia tradițională” este de cele mai multe ori instrumentalizată pentru a face mai clar distincția între „noi” și „ei”. Apărarea acesteia este necesară pentru a asigura transmiterea setului de valori considerate fundamentale pentru neamul românesc.

Sunt mult mai multe lucruri cu care domnul Georgescu i-a atras pe alegători. Și, din punctul meu de vedere, el susține normalitatea, susține familia tradițională, ceea ce și noi susținem, adică nu putem niciodată să votăm un partid care să susțină LGBT. Nu că nu am avea toleranță pentru aceste lucruri, dar nu vrem să transformăm din aceasta o normalitate.

(Simona Macovei, candidată S.O.S., pe pagina lui Demis Rusu, S.O.S., 28.11.2024)

Noi suntem cei care protejăm cu adevărat familia, care protejăm biserica, care protejăm Constituția și protejăm națiunea română.

(Dumitru Coarnă, S.O.S., 10.30.10.2024)

[...] nu degeaba a lăsat Dumnezeu pe pământ și femeia și bărbatul împreună. Fac echipă bună acolo, fac familie, așa e și cu politicul.

(Magdalena-Roxana Necula, PSD, 28.11. 2024)

Noi nu suntem sponsorizați de niciun partid din afară, de nici o instituție europeană. Noi suntem POT, suntem cu credința în Dumnezeu, suntem cu o familie tradițională și nici într-un caz nu suntem cu curentul acela woke.

(Anamaria Gavrilă, POT, 08.11.2024)

Să garantăm românilor familia tradițională.

(Anamaria Gavrilă, POT, 16.11.2024)

Tabel 8. Frecvența temei „familie tradițională” în discursul electoral, alegerile parlamentare 2024

Tema „familie tradițională” (termeni: tradițional, creștin, românească, normală, formată din femeie/bărbat/mamă/tată)		USR	AUR	S.O.S.	PSD	POT	PNL
Menționări termen	familie	37	64	75	116	133	233
	din care: familie tradițională	6	24	15	10	16	66
Număr postări în care apare	familie	28	50	46	73	35	117
	din care: familie tradițională	4	21	14	8	9	41

Familia trebuie sprijinită. Familia este un proiect în sine pentru societate. Când doi oameni vin împreună și formează o familie și au copii, noi trebuie să ne asigurăm că societatea îi susține pentru că asta duce mai departe poporul, națiunea, țara și așa mai departe.

(Anamaria Gavrilă, POT, 29.11.2024)

resurselor necesare pentru ca femeile însărcinate să nu își mai dorească să apeleze la întrerupere de sarcină:

[...] suntem în parlamentul european unde avortul este ridicat în slavă. Sugerat și chiar... Sugerat, da?

(Diana Șoșoacă, candidată S.O.S., pe pagina lui Dumitru Manea, S.O.S., 14.11.2024).

Teme privind egalitatea de gen

Drepturile reproductive au fost tangențial abordate de către candidații și candidatele la parlamentare din eșantion. Temele din această sferă au vizat dreptul la avort, planificarea familială sau sănătatea reproductivă a femeii.

Spre deosebire de alegerile prezidențiale, unde debaterile sau conferințele de presă au favorizat discuțiile privind dreptul femeii la avort, lipsa acestor tipuri de format în campania pentru alegerile parlamentare poate explica de ce candidații și candidatele din eșantion au evitat tema.

Cu toate acestea se remarcă două poziții contradictorii față de acest drept. Pe de-o parte, se discută în termenii unui drept fundamental, care este pus în pericol:

Nu au murit suficiente femei înainte de 1989? Și acum mă cutremură poveștile mamei despre perioada aceea. Pe 1 decembrie nu alegem doar viitorul României. Alegem soarta femeilor și fetelor din România. Călin Georgescu vine și ne spune că cezariana întrerupe firul divin. Ce să mai vorbim despre avort? În perioada comunistă, peste 10.000 de femei au murit încercând să scape de sarcini nedorite.

(Monica Berescu, USR, 28.11.2024)

Pe de altă parte, regăsim și abordarea conservatoare și religioasă care propune o restricționare a acestui drept, „mascată” sub preocuparea față de asigurarea

Gata, hai. Nu există dreptul la avort, Maria, dragă. Nu există dreptul la avort. Nu există. Cum să spui că există dreptul la a omorî pe cineva? Nu există dreptul la a omorî pe cineva, înțelegeți? Dar noi nu suntem aici să împiedicăm pe nimeni. Adică eu nu pot să te împiedec pe tine dacă tu vrei să te arunci de pe pod, înțelegi? Deci noi nu suntem aici să împiedicăm pe nimeni. Însă, în ce credem noi este că noi, ca societate, trebuie să ajungem în punctul cât de repede, în punctul în care nici o femeie care poartă în pântecele ei o viață, un copil sau doi sau cât i-a dat Dumnezeu, să nu își dorească vreodată să renunțe la acel copil. Asta vrem noi. Nu vom obliga niciodată pe nimeni, nu cred că trebuie să facem asta [...] să nu își dorească vreodată să renunțe la copilul ei nenăscut.

(Anamaria Gavrilă, POT, 20.11.2024)

Un alt aspect relevant este că discursul privind drepturile reproductive care vizează accesul la servicii medicale sau alte probleme de sănătate (de exemplu, endometrioza) gravitează, în acest caz, în jurul rolului de mamă al femeii, care trebuie să contribuie la creșterea natalității:

România are o problemă mare demografică. Multe femei nu se străduiesc și au provocări în a avea copii. Multe din aceste provocări vin de

Tabel 9. Frecvența temei „drepturi reproductive” în discursul electoral, alegerile parlamentare 2024

Tema: „Drepturi reproductive”	USR	AUR	S.O.S.	PSD	POT	PNL
Menționări termen	6	1	4	3	7	0
Număr postări în care apare	4	1	1	3	2	0

la faptul că sunt cazuri de endometrioză. [...]10% dintre femei au endometrioză și nici măcar nu știm și este foarte greu de identificat și de diagnosticat. Pe lângă faptul că este greu de diagnosticat, este foarte greu să fie tratat

(Anamaria Gavrilă, POT, 20.11. 2024)

Da, nici măcar femeile gravide din această țară nu beneficiază de servicii de sănătate, pentru că sunt trimise la privat. Degeaba spuneți că avem o problemă cu natalitatea, dacă acele femei care muncesc și au muncit o viață, când trebuie să meargă la spital, de fapt nu pot să fac analize de banii aceia.

(Cristina Prună, USR, 19.11.2024)

În România, rata mortalității materne a crescut semnificativ în ultimii ani, atingând valori duble față de media Uniunii Europene, cu o creștere de la 8,4/100.000 în 2019 la peste 17,9/100.000 în 2020. Aceasta din cauza, în mare parte, a lipsei de monitorizare adecvată a sarcinilor, în special în zonele defavorizate și în rândul populațiilor vulnerabile, unde multe femei ajung să fie evaluate pentru prima dată de un medic abia la momentul nașterii.

(Adrian Wiener, USR, 21.11.2024)

Planificarea familială este menționată doar de Alexandru Rafila, Ministru al Sănătății și candidat PSD, în contextul atragerii de fonduri europene prin PNRR și al înființării de centre dedicate.

Comparativ cu celelalte dimensiuni analizate, tema **violentei de gen** a fost mai des utilizată ca material electoral în discursul candidaților PSD, PNL sau USR din eșantionul analizat.

În timp ce pe alte teme există divergențe majore între partide, condamnarea violenței domestice reprezintă un punct comun pentru candidații și candidatele din eșantion, indiferent de orientarea politică. Aceștia pornesc de la recunoașterea extinderii fenomenului în România și propun soluții inspirate atât din zona activismul civic, cât și din cea religioasă.

La finalul anului 2023, peste 100.000 de apeluri unice la 112 au semnalat cazuri de abuz. Din păcate, aceste situații au devenit o realitate de zi cu zi pentru multe familii din România, atât în mediul urban, cât și în cel rural. Nu putem vorbi despre o viață normală cât timp zeci de mii de femei și copii suferă zilnic.

(Monica Berescu, USR, 10.03.2024)

Dr. Magdalena-Roxana Necula a prezentat impactul violenței domestice asupra diverselor grupuri sociale, accentuând nevoia urgentă de intervenție și sprijin pentru victime.

(Magdalena-Roxana Necula, PSD, 10.09.2024)

De asemenea, mă bucur că am avut ocazia să interacționez cu studenții din anii I și II ai secției de Teologie Ortodoxă – Asistență Socială. Întrebările și intervențiile lor au fost deosebit de valoroase, contribuind la discuții semnificative. Am fost plăcut surprinsă de interesul lor activ și de dorința lor de a înțelege și de a se implica în problematica violenței domestice.

(Magdalena-Roxana Necula, PSD, 10.23.2024)

Tabel 10. Frecvența temei „violență de gen” în discursul electoral, alegerile parlamentare 2024

Tema „violența de gen”	USR	AUR	S.O.S.	PSD	POT	PNL
Menționări termen	9	6	2	36	0	9
Număr postări în care apare	3	1	2	8	0	4

Dacă o persoană crește într-un mediu unde violența este normalizată, cum ar fi într-o familie unde conflictele sunt rezolvate prin abuz, atunci acea persoană poate considera violența o strategie legitimă de a face față problemelor.

(Petronela Nechita, PNL, 11.25.2024)

Violența împotriva femeilor – o rană adâncă în sufletul societății noastre! Ieri, 25 noiembrie, a marcat Ziua Internațională pentru Eliminarea Violenței împotriva Femeilor – un prilej trist, dar necesar, de a ne opri asupra unei realități dureroase care continuă să distrugă vieți, familii și comunități. Violența împotriva femeilor și fetelor nu este doar o problemă personală sau de familie. Este o încălcare gravă a drepturilor omului, care lasă urme adânci asupra dezvoltării emoționale, sociale și umane a victimelor și afectează întreaga noastră societate.

(Claudiu Târziu, AUR, 11.26.2024)

Competențele politice ale femeilor

În campania electorală pentru parlamentare, se remarcă mesaje care evidențiază competențele și potențialul politic al femeilor, cu accent pe beneficiile pe care le-ar avea o implicare mai mare a femeilor în acest domeniu puternic masculinizat. Astfel de mesaje le întâlnim preponderent la candidate:

Prin proiectele la care am contribuit, urmăresc să deschid noi căi pentru femeile care aspiră să devină lideri în tehnologie și să promovăm egalitatea de șanse în acest domeniu dinamic. Implicarea mea personală în proiecte care vizează crearea oportunităților de leadership pentru femei este necondiționată.

(Monica Berescu, USR, 16.10. 2024)

În general, după cum ați observat și dumneavoastră, femeile penetrează mai greu în politică, că nu e o zonă foarte ușoară și confortabilă, dar uitați-vă că domnul premier Ciolacu a ținut cont ca la listele care s-au

realizat pentru Camera Deputaților și Senat să fie 30% parte feminină. Așa cum Uniunea Europeană tot încurajează în acest sens. Și le comandă. Și dacă vă uitați pe listele noastre... Dar asta zic, și la noi, și la Consiliul Local, și acum la alegerile acestea, s-a menținut acest 30% pe liste. Ați observat prezența mea, a colegelor mele, în studio, în viața actuală politică și în campanie, pentru că suntem peste tot vizibile și noi, adică suntem acolo cot la cot cu domnii. Sperăm noi să reușim dintre doamnele noastre să creștem cât mai mult, să fim cât mai în fruntea listei, ca să spunem așa. Nu este ușor, vă spun sincer, pentru că știți cum, este puțin așa amuzant, că doamnele sunt cele mai multe care ies la vot.

(Magdalena-Roxana Necula, PSD, 28.11.2024)

În discursul candidatelor, se mizează inclusiv pe legitimitatea femeilor de a se implica mai mult în politică, legitimitate care decurge din înțelegerea problemelor specifice cu care acestea se confruntă, dar și din nevoia de creștere a reprezentării descriptive, fiind un domeniu puternic masculinizat:

Domne, ar trebui să facem trotuare în zona respectivă, pentru că nu putem duce copiii la grădiniță. Poate un bărbat nu se gândește atât de amplu la lucrul acesta. Ar trebui să avem parcuri de joacă în zona X. De ce?

(Magdalena-Roxana Necula, PSD 28.11.2024)

Ca femeie în politică, am văzut cât de important este să sprijinim familiile tinere și femeile care doresc să își construiască o carieră solidă în economia noastră.

(Simona Roxana Momeu, PSD, 13.11.2024)

Cred că avem nevoie de politici mai umane care să pună pe primul loc sănătatea și bunăstarea fiecărui cetățean. În plus, îmi doresc să fiu o voce puternică pentru femei și pentru toate categoriile vulnerabile. Am nevoie de o viziune liberală, modernă

și centrată pe cetățean, iar eu sunt pregătită să o reprezint în Senat.

(Petronela Nechita, PNL, 27.10.2024)

Voi fi vocea feminina din PSD lași în Parlamentul României care să aducă, prin inițiative legislative, mai binele pentru doamne – mame, soții, profesioniste, femei politician.

(Genoveva-Aurelia Farcaș, PSD, 28.11.2024)

Cu toții știm că avem nevoie de o mai bună reprezentare a femeilor în structurile decizionale. Și da, doamnelor, îmi doresc să vă reprezint în Parlamentul României, să vă apăr interesele, să apăr familia și drepturile copiilor noștri.

(Maria Cabalău, candidată PNL, pe pagina Petronelei Nechita, PNL, 10.11.2024)

Un discurs interesant se remarcă la candidații și candidatele S.O.S. care adoptă elemente aparent cu tente progresiste, atipice pentru un partid populist de extremă dreapta. Justificarea este strâns legată de faptul că partidul are o lideră care trebuie să își construiască și întărească legitimitatea într-un domeniu masculinizat.

Femeile sunt o forță, femeile pot face multe lucruri. Și doamna președinte Diana Iovanovici-Șoșoacă s-a supărat puțin pe noi că nu am avut 50%. Domne, își dorea să avem măcar jumătate din candidați femei. Noi am reușit să ajungem la un nivel de 45%. Cum spuneam, am ales oamenii profesioniști, oamenii competenți, oamenii curați, oamenii onești, oamenii care vor să facă ceva, nu care vin doar cu promisiuni deșarte și, după ce ajung acolo, pur și simplu au uitat ce au promis. Că ați menționat locul femeilor în acest domeniu, urmărind listele de candidați, am regăsit destule femei de aceasta dată.

(Simona Macovei, candidată S.O.S. pe pagina lui Demis Rusu, S.O.S., 12.11.2024)

De ce credeți că lor le este ceva mai greu să se impună în politică? Întotdeauna politica, din ce am observat, a fost dominată de bărbați. N-am înțeles niciodată de ce a fost lucrul ăsta implementat. Femeile au voce puternică, așa cum vedeți la doamna Diana Iovanovici-Șoșoacă.

(Simona Macovei, candidată S.O.S. pe pagina lui Demis Rusu, S.O.S., 12.11.2024)

Să nu mai îndrăznească să-mi atace mie România și poporul român pentru că avem conducător al României, avem un om, chiar dacă e femeie, mai ales că e femeie, mama națiunii, care va apăra și apăra această țară. Nu voi permite nimănui să-și bată joc de țara mea, de poporul meu și să ne jignească și să ne umilească, mai ales la noi acasă

(Diana Șoșoacă, S.O.S., 04.10. 2024)

Roluri de gen

Discursul electoral parlamentar reprezintă o îmbunătățire din punct de vedere al raportării la rolurile de gen față de cel prezidențial. Unele candidate contestă rolurile tradiționale de gen și invocă un posibil regres în materie de drepturi fundamentale. Cu toate acestea, există și mesaje care pot fi considerate tradiționale, ce deplâng pierderea înțelesului tradițional al rolului de gen și al femeii ca promotor al culturii și spiritualității naționale:

Georgescu spune despre noi femeile că ar trebui să stăm la cratiță. Nu să ocupăm funcții în Parlament sau alte funcții înalte. Gândiți-vă ce s-ar întâmpla dacă de duminică, 1 decembrie, am avea un Parlament plin de extremiști. Nu numai că ne-am pierdut drepturi fundamentale.

(Monica Berescu, USR, 28.11.2024)

Trăim într-o realitate unde femeia este femeie, bărbatul este bărbat.

(Anamaria Gavrilă, POT, 06.10.2024)

Avem o problemă și în România, și în multe alte state. Se numește consumul de droguri, se numește consumul de pornografie, se numește pierderea înțelegerii a ce înseamnă masculinitate, a ce înseamnă feminitate. Iar acest lucru nu s-a întâmplat random, nu s-a întâmplat fără să știm de unde vine. S-a întâmplat pentru că stilul nostru de viață s-a schimbat foarte mult.

(Anamaria Gavrilă, POT, 08.11.2024)

O femeie adevărată, în sensul profund al termenului, este aceea care:

- Păstrează și transmite tradițiile familiale*
- Înțelege importanța culturii și spiritualității*
- Respectă valorile morale și etice ale comunității*
- Este păstrătoare de tradiții și, în același timp, deschisă progresului.*

(Cristina Dascălu, AUR, 29.11.2024)

Merită subliniat faptul că am identificat și un mesaj intersecțional într-un discurs al unei candidate AUR, în care sunt aduse în discuție problemele specifice ale femeilor care locuiesc în mediul rural.

Astăzi sărbătorim „Ziua internațională a femeilor din mediul rural”, zi marcată pentru prima dată la 15 octombrie 2008. Acest eveniment are menirea de a obține recunoașterea și susținerea pentru rolurile multiple asumate de femeile din mediul rural, care se ocupă de obicei cu agricultura sau dețin mici afaceri. Femeile din mediul rural reprezintă mai mult de un sfert din populația lumii.

(Cristina Dascălu, AUR, 15.10.2024)

„După alegeri vă închidem, soroșistelor!” Sexism, polarizare și solidaritate în alegerile parlamentare și prezidențiale din România

Adela Alexandru

În 2025, feminismul rămâne adesea stigmatizat, redus la stereotipuri precum „ura față de bărbați” sau amenințarea la adresa familiei tradiționale. În campaniile din 2024/2025, candidați și partide conservatoare au exploatat aceste teme, promovând mesaje anti-LGBTQ+ și anti-„ideologie de gen”, construind un raport antagonic (un „dușman”) între valorile naționale sau creștine și ceea ce este etichetat drept „străin”, genul sau diversitatea.

A fost o perioadă intensă și copleșitoare. Ca activistă feministă, am trăit luni marcate de teamă și anxietate, alimentate de valul de ură online și retorica agresivă a unor lideri politici ca George Simion sau Călin Georgescu. Stigmatizarea a fost constantă, întreținută de campanii de tipul „listei rușinii naționale” lansate de Realitatea TV, de obsesia față de „rețeaua Soros” și atmosfera generală de „vânătoare” a ONG-urilor, toate susținute de un discurs conspiraționist radicalizat. Simion a lansat chiar acuzații directe, întrebându-se public „*ce mă fac eu cu voi, individual, nu în grup?*” și numindu-ne „agenturi străine”. Totuși, am rămas „pe baricade” alături de colegile mele de la Centrul FILIA. În fața urii, am răspuns cu grijă. În fața fricii, ne-am organizat. Am monitorizat candidații, am informat comunitățile și am consolidat alianțele cum am știut mai bine. Am învățat că solidaritatea feministă este forma noastră de rezistență. În timp ce extrema dreaptă avansează, noi ne menținem suroritatea și continuăm să apărăm drepturile câștigate cu greu de generații de femei înaintea noastră. Pentru ele, pentru noi, pentru cele care vin după noi, rămânem pe poziții și avem grijă de democrație.

Chiar dacă noi femeile reprezentăm puțin peste jumătate din populația României, campania electorală a ignorat în mare măsură temele care ne privesc direct. A existat totuși o temă recurentă în dezbateri: dreptul la avort. Însă și aceasta a fost tratată mai degrabă ca un subiect ideologic polarizant, decât ca o problemă concretă de sănătate publică și un drept fundamental. Discursul politic continuă să trateze femeile ca pe un bloc omogen când, de fapt, noi trăim realități extrem de diverse: locuim în mediul rural sau urban, avem vârste, venituri și niveluri de educație diferite, putem fi mame sau nu, putem fi rome, maghiare sau de altă etnie, putem fi parte din comunitatea *queer* sau nu, cu dizabilități sau nu, migrante sau nu etc. Temele care ne interesează ar trebui să reflecte această diversitate – de exemplu, violența împotriva fetelor și femeilor rămâne o urgență; în 2024, Poliția a intervenit în peste 130.000 de cazuri de violență domestică (IGPR, 2024). În ce privește accesul inegal la sănătate, cele mai afectate sunt femeile din mediul rural. România are cele mai mari rate de mortalitate din UE la

cancerul de col uterin, iar 7 din 10 femei nu au folosit metode contraceptive în ultimii 10 ani. Datele arată clar ce contează pentru femei în alocările bugetare: sănătatea (33%) este principala prioritate, urmată de educație (19%), pensii și alocații (15%) și locuri de muncă (14%). Aceste opțiuni reflectă lipsa infrastructurii de îngrijire, discriminarea pe piața muncii și nevoia de servicii de bază accesibile (Mateescu și Tufiș, 2024). De asemenea, sărăcia menstruală, hărțuirea sexuală și inegalitatea în domeniul muncii domestice și de îngrijire afectează profund viețile femeilor, iar lipsa unor mecanisme reale de protecție sau sprijin nu face decât să perpetueze aceste probleme. În final, reprezentarea politică rămâne și ea o problemă-cheie: 78% dintre femei spun că nu sunt suficient reprezentate, iar 75% cred că o prezență mai mare în politică ar reduce discriminarea (Mateescu și Tufiș, 2024). Vizibilitatea femeilor în spațiul decizional nu e doar o chestiune de echitate, ci de funcționare și legitimitate a democrației.

În 2024, calendarul electoral comprimat a mutat atenția publică pe Cotroceni, eclipsând dezbaterile legate de parlamentare. După primul tur, tensiunile au crescut din cauza candidatului Călin Georgescu, iar confirmarea interferențelor rusești a dus la anularea alegerilor și reluarea lor în mai 2025. În acest context, discuțiile despre politici și nevoi reale au fost aproape inexistente. În orice caz, în cursa pentru Parlament au participat 31 de partide și 19 organizații ale minorităților. Majoritatea programelor electorale includ cel puțin câteva referiri la femei și/sau familii, adesea aceste abordări fiind însă încărcate de stereotipuri de gen (femeile sunt în mare parte reduse la rolul de mame). De exemplu, UDMR oferă reduceri de taxe și facilități pentru munca flexibilă, dar se concentrează aproape exclusiv pe femei ca îngrijitoare, fără a încuraja implicarea bărbaților sau a aborda inegalitățile structurale, lipsind măsuri clare contra discriminării și violenței de gen. PSD propune facilități financiare pentru mame, dar și creșe, vouchere pentru familii și susținerea antreprenoriatului feminin și a femeilor în STEM. PNL pune accent pe sprijin general acordat familiei, pe infrastructură, educație și securitate, dar este mai puțin explicit în ce privește promovarea egalității de gen. USR are o abordare mai orientată către drepturile femeilor, cu măsuri pentru sănătatea fizică și mentală a mamelor, acces gratuit la contraceptive, reducerea impozitului pe salariu și protecția împotriva violenței. Formațiunile noi, precum SENS și REPER, au propus programe mult mai detaliate și progresiste care vizează drepturile femeilor, inclusiv dreptul garantat la avort, cote de gen obligatorii, egalitate salarială, programe pentru leadership feminin și servicii medicale dedicate. Cele două partide nu au trecut însă pragul electoral.

În privința partidelor de extremă dreapta, precum AUR, S.O.S. și POT, acestea au mizat vizibil pe teme care au mare priză în rândul electoratului feminin: combaterea

sărăciei, susținerea familiilor, sănătate, educație, locuire, creând impresia că, prin guvernarea lor, pot oferi o plasă de siguranță reală. Deși par să susțină femeile, aceste partide promovează roluri tradiționale și comunică prin mesaje emoționale, ușor accesibile, pe platforme precum TikTok, dar și prin scrisori, întâlniri comunitare. Un exemplu relevant este discursul senatoarei AUR Cristina Dumitrescu, care pune femeia în centrul efortului național și îi adresează un mesaj de recunoaștere: *„Femeile au ținut România în picioare în cele mai grele vremuri. Și astăzi, ca și atunci, tot voi sunteți cheia speranței. Fie că ești mamă, bunică, fiică sau soție, știu cât lupti, știu cât taci și duci greul. De aceea îți spun simplu: te vrem alături”*. Această strategie s-a reflectat și în reprezentarea politică a femeilor în aceste formațiuni: S.O.S. și POT au înregistrat cele mai mari procente de candidate pe listele electorale, respectiv 32%.

BEC a validat 14 candidați la prezidențiale în 2024, printre care Elena Lasconi (USR), George Simion (AUR), Marcel Ciolacu (PSD), Nicolae Ciucă (PNL), Kelemen Hunor (UDMR), Victor Orban (Forța Dreptei) și patru independenți. Însă discursul candidatului Călin Georgescu a fost, fără îndoială, cel mai problematic din campania prezidențială din 2024. Viziunea sa asupra femeilor este profund misogină: reduce rolul lor la maternitate și sprijin emoțional pentru bărbați, exclude participarea lor în politică și respinge egalitatea de gen. *„O femeie? Nu. Pentru că femeia are un alt rol în societate, nu de președinte. N-are cum să facă față”*, afirmă Georgescu. Feminismul, spune el, este „o mizerie absolută”, o ideologie „impusă de un Occident degenerat” care ar distruge „puterea reală” a femeii. Georgescu atacă și dreptul la avort și chiar nașterea prin cezariană, afirmând: *„Este o strategie. Știți de ce? Pentru că se rupe firul divin”*. El crede că avortul ar trebui interzis, pentru că *„nicio mamă nu ar face așa ceva”*. Această retorică nu doar că anulează drepturile fundamentale, dar și mistifică maternitatea și pune în pericol sănătatea și viața femeilor.

Majoritatea candidaților discută despre avort într-un registru moralizator, prezentându-l ca pe o „ultimă soluție”, ceva „de evitat”, o „traumă” sau rezultatul „lipsei de educație”. Mircea Geoană afirmă că *„trebuie să educăm tinerele fete [...] să nu aleagă să facă avort”*, iar Marcel Ciolacu susține că *„statul trebuie să intervină”* pentru ca avortul să rămână doar o alegere de ultimă instanță. Elena Lasconi recunoaște, pe de o parte, că *„e normal ca orice femeie în 2024 să fie stăpână pe corpul ei”*, dar adaugă că este *„împotriva avortului ca metodă de contracepție”*. În timp ce invocă responsabilitatea individuală a femeilor, acești candidați evită să abordeze problemele sistemice care afectează accesul la întreruperi de sarcină: lipsa educației sexuale, accesul îngreunat la contracepție sau refuzul sistematic al spitalelor de a efectua întreruperi de sarcină. Se fereșc de termenul avort și mai ales de poziția că dreptul femeilor de a decide asupra propriului corp este inalienabil și nu

trebuie condiționat sau pus sub supraveghere morală ori politică.

Violența domestică a fost tratată de candidați cu grade diferite de seriozitate, iar declarațiile lor reflectă atât angajamente clare, cât și poziții controversate. Mircea Geoană a descris violența domestică drept „cel mai dezgustător” fenomen social, subliniind necesitatea unor măsuri „mai proactive” și angajându-se să asigure „redefinirea protocoalelor pentru gestionarea cazurilor” și „înăsprirea legislației împotriva agresorilor”. Ana Birchall a pledat pentru „toleranță zero față de violența de orice fel împotriva femeilor” și a condamnat ferm hărțuirea sexuală din universități, afirmând că „tinerele merg la facultate să învețe, nu să fie umilite și hărțuite sexual”. În contrast, declarațiile lui George Simion au fost marcate de controverse și trivializări, inclusiv după ce a amenințat-o pe lidera partidului S.O.S. cu cuvintele „te agrez sexual, scroafo!”. Nicolae Ciucă a condamnat cu fermitate violența împotriva femeilor și a promis „monitorizarea agresorilor cu brățări electronice” în cazurile grave. Elena Lasconi a subliniat că „abuzul nu trebuie niciodată tolerat”. Marcel Ciolacu a evidențiat gravitatea situației, declarând că „la fiecare 12 minute, o persoană este victimă a violenței domestice”, pledând pentru o legislație care „să protejeze în mod real victimele” și să asigure „pedepsirea rapidă a agresorilor”. Din declarațiile lor reiese că violența domestică e recunoscută ca problemă gravă, la fel și nevoia de măsuri concrete, însă tonul și angajamentul diferă: unii susțin acțiuni ferme, alții au atitudini care pot minimaliza problema.

În primul tur al alegerilor prezidențiale din 24 noiembrie 2024, conform BEC, Elena Lasconi a obținut 19,18%, iar Călin Georgescu 22,94%. Pe 4 decembrie 2024, președintele Iohannis a desecretizat documente CSAT care indicau suspiciuni privind implicarea unui stat străin, ceea ce a dus la anularea alegerilor prin decizia CCR din 6 decembrie 2025. Alegerile au fost reluate în mai 2025, cu 11 candidați validați, printre care Nicușor Dan, George Simion, Crin Antonescu, Elena Lasconi, Victor Ponta și alții.

Campania prezidențială din 2025 a scos la iveală un nivel îngrijorător de misoginie în discursul public. Unele afirmații au mers până la jigniri directe, cum ar fi cea a lui George Simion, care a descris-o pe Elena Lasconi drept „mironosiță”. Într-o conferință din 2023 le-a transmis colegelor din partid că trebuie „să schimbe paradigma femeii în politică: femeia ușoară, amanta, mahalagioaica”. Cristian Terheș a lansat atacuri transfobe afirmând că „femeia a devenit o chestiune extrem de elastică” și că nu și-ar dori ca „un fătălu care se pretinde fată” să împartă spațiul cu fiica lui. Crin Antonescu a ales să comenteze aspectul fizic al unei jurnaliste în loc să răspundă profesional, spunând că este „admirabil de tânără și de toate cele”, iar apoi a minimalizat reacțiile, refuzând să-și recunoască greșeala. Reacția Elenei Lasconi a fost una dintre puținele poziționări ferme: „suntem prea obișnuiți în

țara asta să trimitem femeile ba la cratiță, ba să le claxonăm în trafic pentru că sunt blonde”, încheind însă cu: „am luat atitudine nu pentru că sunt feministă, ci pentru că sunt pentru meritocrație”. Aceste episoade nu sunt excepții, ci reflectă o cultură politică în care femeile sunt constant puse sub semnul întrebării, ridiculizate sau reduse la aparențe.

Despre dreptul femeilor de a decide asupra propriului corp, Lasconi și-a menținut poziția că „orice femeie trebuie să fie stăpână pe corpul ei”, adăugând însă că este „împotriva avortului ca metodă de contracepție”. Terheș și Funeriu vorbesc despre „o cultură a vieții”, evitând să susțină clar autonomia femeii. Similar, Simion refuză includerea avortului între drepturile fundamentale, iar Crin Antonescu nu vede necesară nicio schimbare legislativă. Nicușor Dan afirmă: „de principiu sunt pentru dreptul femeii de a decide cu privire la propriul corp, dar există, bineînțeles, nuanțe pe vârsta fătului și toate astea”. Într-o societate democratică, drepturile reproductive nu pot fi negociate! Ele trebuie garantate, respectate și protejate.

Despre violența de gen, în timp ce Lasconi afirmă clar că „nu este datoria femeii să suporte abusul, ci a bărbatului să nu-l comită”, Simion minimizează un caz de viol „de ce s-au ambalat atâtea televiziuni pentru niște săteni care ar fi putut comite un act de viol sau nu l-au comis?”. Ulterior, despre violența domestică spune că „subiectul nu aduce voturi”. Funeriu propune educație despre consimțământ, „nu înseamnă nu, indiferent de moment”. Nicușor Dan laudă curajul femeilor care scapă din situația de violență și subliniază că „abusul nu este iubire”.

Am văzut, așadar, cum temele care privesc direct femeile sunt, de cele mai multe ori, tratate superficial, încărcate de stereotipuri și moralizări. Multe partide reduc femeile la roluri tradiționale, de mame și îngrijitoare, evitând să se angajeze cu adevărat în lupta pentru egalitatea de gen. Declarațiile contradictorii și misogine din campaniile electorale arată că aceste teme sunt văzute de multe ori ca instrumente de imagine, fără o înțelegere reală a importanței lor. Pentru schimbări reale, vocea femeilor trebuie să fie auzită constant și puternic, iar politicienii trași la răspundere pentru angajamentele pe care și le iau. Un discurs politic responsabil și realist trebuie să recunoască diversitatea femeilor, să pună accent pe drepturi și autonomie, nu pe roluri tradiționale, și să ofere soluții concrete, nu idealizări. Mai mult decât atât, femeile trebuie să fie implicate real în decizii, prin consultări directe.

Există desigur și exemple de bune practici în lume, lidere precum Jacinda Ardern (Noua Zeelandă), Sanna Marin (Finlanda), Michelle Bachelet (Chile) sau Zuzana Čaputová (Slovacia) care promovează demnitatea și echitatea în drepturi. Dar și lideri aliați cauzei feministe precum Justin Trudeau (Canada), Jonas Gahr Støre (Norvegia) sau Pedro Sánchez (Spania), care se diferențiază prin faptul că nu vorbesc în locul femeilor, ci

își recunosc poziția de aliat, evită cavalerismul și sprijină feminismul ca redistribuire a puterii prin politici concrete.

Alegerile prezidențiale din România s-au încheiat (într-un final) pe 18 mai 2025, cu Nicușor Dan câștigând în fața lui George Simion cu 53,60%. Votul femeilor a fost decisiv, demonstrând reziliență democratică, o susținere a democrației și parcursului european și solidarizare împotriva extremismului și violenței. În turul al doilea, 51,25% dintre votanți au fost femei.

Deși inițial a acceptat înfrângerea, sub presiunea susținătorilor săi, Simion a decis să conteste rezultatul alegerilor și a făcut un comentariu sexist, spunând *„eu sunt luptător, nu muiere, nici trădător!”*. A folosit cu intenție peiorativ termenul „muiere”, pentru a sugera că, în opinia lui, a se comporta ca o femeie înseamnă a fi laș, fără curaj și slab. Prin astfel de afirmații, George Simion perpetuează prejudecăți care îl consideră pe bărbat superior femeii și neagă ideea că femeile pot fi luptătoare. Declarațiile sale reflectă o lipsă gravă de respect față de jumătate din cetățenii României, inclusiv față de femeile care i-au acordat votul și încrederea lor. De altfel, prin incidentele anterioare, printre care amenințarea cu agresiunea sexuală și tentativele de mușamalizare a violurilor comise de membri ai partidului său asupra unei minore, Simion a demonstrat deja o atitudine profund sexistă și lipsită de respect față de

femei. El este un exemplu clar al unei masculinități toxice și agresive, iar, în plus, prin comportamentul său, subminează încrederea în instituțiile statului și în procesul democratic, alimentând diviziunile și polarizarea în societate.

Așadar, într-o societate în care inegalitățile persistă, iar sexismul pătrunde adesea în discursul public, lupta pentru egalitatea de gen rămâne indispensabilă. Această luptă nu se oprește la urne, ci continuă prin implicare civică și solidaritate. Avem nevoie de partide care să asculte și să răspundă real nevoilor femeilor: adăposturi pentru victimele violenței de gen, servicii publice de sănătate accesibile, venituri decente, locuire sigură, educație de calitate și sprijin concret pentru familii. O democrație puternică începe atunci când egalitatea și demnitatea sunt garantate pentru toți, nu privilegii pentru câțiva. În fața atacurilor de tipul *„după alegeri vă închidem, soroșistelor!”*, solidaritatea este scutul nostru și speranța unei societăți în care femeile nu mai sunt cetățeni de mâna a doua.

Notă: Datele folosite în acest eseu provin din monitorizarea discursurilor parlamentarilor și ale candidaților la prezidențiale, realizată de echipa FILIA, cu sprijinul voluntarelor și finanțată prin proiectul PROTEUS, cofinanțat de Uniunea Europeană. Mulțumesc voluntarelor FILIA pentru munca și datele valoroase

3

Discursul anti-LGBTQIA+ în campaniile electorale naționale 2024/2025

Oana Dervis

Unul dintre aspectele marcante ale campaniilor electorale de la sfârșitul anului 2024 și începutul anului 2025 este că în discursurile candidaților la alegerile prezidențiale apar pentru prima dată declarații polarizante recurente despre comunitatea LGBTQIA+. Mai evidente în acest context, ele erau deja prezente din ciclurile precedente de alegeri parlamentare, păstrându-și relevanța obținută în urma Referendumului pentru familie (2018) și fiind des întâlnite la candidații formațiunilor politice de dreapta mai nou apărute pe scena națională precum AUR, S.O.S. și POT. Elementul central al acestor discursuri este caracterizarea minorităților sexuale ca amenințări externe la adresa ordinii sociale și spirituale românești, printr-o serie de strategii menite să atribuie actorilor politici pro-europeni, dar și societății civile, rolul de elite imorale sau incompetente care conspiră în scopul destabilizării identității naționale. Astfel, se construiește o narațiune populistă în care „creștinii care merg la biserică duminică” sunt amenințați de „utopii ideologice care sfidează rațiunea și natura” și de „elite globaliste”, fiind în același timp ignorați sau exploatați de „funcționarii nealeși de la Bruxelles”, acuzați că exacerbează amenințarea.

Însă, ca această strategie discursivă să funcționeze, amenințarea trebuie să fie credibilă și prezentată în opoziție clară cu „poporul”, fapt ce implică atât fixarea unei esențe pentru grupului intern, care trebuie protejată, și se identifică inamici, interni sau externi, clar delimitați de „noi”, care trebuie să reprezinte un pericol suficient de serios ca să justifice un răspuns politic. Acest lucru se obține prin construirea discursivă de granițe simbolice între aceste grupuri imaginate, folosind resurse culturale semnificate prin discurs. Astfel, minoritatea LGBTQIA+ devine „un virus ideologic”, o „fantasmagorie globalistă” „care a adus societatea contemporană în haos”, iar cetățenii români, „un neam de apărători” care „nu se înclină și nu îngenunchează decât în fața lui Dumnezeu”.

Realitatea socială a membrilor comunității LGBTQIA+ este complet ignorată de actorii politici conservatori care aduc aceste teme în discuție, minoritățile sexuale fiind folosite în discurs doar ca inamici simbolici, pentru a legitima ascensiunea la putere a grupărilor iliberale. Deși inițial introdusă de actori iliberali, ca urmare a popularității sale, această temă discursivă ajunge să fie folosită fără rezerve și de politicieni din partidele tradiționale în cursa pentru alegerile prezidențiale din 2025, probabil în scopul recâștigării unei părți a electoratului pierdut. Strategiile dezumanizante, prin normalizarea discursului alterizator sau instigator la ură, promovează excluziunea socială și măresc

toleranța la violența împotriva persoanelor gay, lesbiene, bisexuale sau transgen, acestea fiind acum portretizate în imaginarul politic colectiv ca „agenți ai amenințării globaliste”, și nu ca ființe umane cu drepturi și demnitate.

Scopul acestui capitol este să exploreze și să cartografieze acest proces de resemnificare culturală, precum și să ofere câteva precizări privind frecvența temelor anti-LGBTQIA+ în declarațiile politice din campaniile electorale.

Inamicii externi/interni și procesul discursiv de dezumanizare și dezindividualizare

Trimiterile la comunitatea LGBTQIA+ apar frecvent în discursul candidaților pentru alegerile prezidențiale și parlamentare, fie prin referiri directe, cel mai des folosindu-se termenul-umbrelă LGBT, fie prin injurii menite să diminueze susținerea publică pentru contracandidați sau alți actori politici. Contextul discursiv în care apar acești termeni are, în general, un efect de dezumanizare sau infra-umanizare a persoanelor astfel caracterizate.

În cursa pentru alegerile prezidențiale am identificat o serie de **strategii de numire** folosite de candidați care au ca rezultat prezentarea activismului pentru drepturi LGBTQIA+, precum și a reprezentanților sau aliaților comunității într-un mod impersonal, ca o serie de idei, măsuri sau mișcări abstracte, deconectate de cetățenii români în carne și oase. În cele mai extreme variante, această strategie este menită să dea formă prin discurs unei amenințări existențiale la adresa „identității românești”, suficient de distinctă încât să poată fi numită, dar suficient de intangibilă și vagă încât să nu poată fi umanizată, individualizată sau ușor de contestat discursiv.

Aceste strategii pot fi întâlnite atât în formă aparent neutră, la prima vedere fără judecăți de valoare, sau deja încărcate simbolic cu conotații negative. În ambele cazuri, ele au două efecte:

1. transformă discursiv viețile persoanelor LGBTQIA+ în noțiuni abstracte și impersonale, asociate cu grupuri și interese politice obscure mai degrabă decât cu ființe umane în carne și oase.
2. prezintă acțiunile întreprinse pentru revendicarea drepturilor acestor persoane ca o amenințare, sau cel puțin ca o exagerare ne-binevenită.

Tabel 11. Frecvența apariției termenului „LGBT” sau a altor termeni care desemnează minorități sexuale, alegerile parlamentare (2024), alegerile prezidențiale (2024 și 2025)

Termen	Alegeri prezidențiale 2024		Alegeri parlamentare 2024		Alegeri prezidențiale 2025	
	Nr. mențiuni	Nr. postări	Nr. mențiuni	Nr. postări	Nr. mențiuni	Nr. postări
LGBT	34	21	34	21	14	11
gay	5	2			1	1
homosexual			8	4	3	3
lesbiană			7	2	1	1
trans/transgender/transgen	4	4	4	4	3	2
expresii homofobe			20	10		

Tabel 12. Strategii anti-LGBTQIA+ de numire la alegerile parlamentare (2024) și alegerile prezidențiale (2024 și 2025)

Actor		Strategii de numire	
		Neutre	Negative
Alegeri prezidențiale 2024	George Simion	„zona asta globalistă”, „forțe globaliste”, „ideologie woke”	„transumanism”, „virusul neomarxist”, „ideologie nocivă”, „propagandă LGBT”, „hoardele neomarxiste”, „bazaconiile globaliste”, „apostolii Sodomei”, „actori globaliști, sataniști”
	Cristian Terheș	„globalism”, „ideologie de gen”	„utopii ideologice care sfidează rațiunea și natura” „aberații neomarxiste”
	Mircea Geoană	„trendurile din vest”	
	Marcel Ciolacu	„acest political correctness”	
Alegeri prezidențiale 2025	Crin Antonescu	„parade LGBT”, „formule globaliste”	„injecție de progresism, de LGBT-ism” „fantasmagorii globaliste”
	Daniel Funeriu	„woke-ism” „politica woke”	„o hiperideologizare cu care oamenii nu sunt de acord”
	Victor Ponta	„lesbi, gay, woke, rainbow și așa mai departe” „idei LGBT, progresiste, futuriste”	„propaganda LGBT”
	George Simion	„curcubeul”	„ideologiile neomarxiste”
	Cristian Terheș		„aberația ideologiei de gen”
Alegeri parlamentare 2024	Diana Iovanovici-Șoșoacă	„corectitudinea politică”	„transexualizarea” „LGBT-ul, evreii și tot ceea ce înseamnă globalismul”
	Anamaria Gavrilă		„propaganda LGBT”

Pe parcursul celor două curse prezidențiale monitorizate am întâlnit, de asemenea, o serie de **strategii de predicăție menite să provoace panică morală** și să creeze polarizare prin manufacturarea și exacerbarea antagonismului dintre un grup „intern”, idealizat prin apelul la viața de familie, tradiții și identitate națională, și un grup „extern” prezentat discursiv ca o amenințare existențială la adresa acestor valori.

Ar trebui remarcat și că, în 2025, termenul „globalism” a ajuns să fie folosit cu conotație negativă și de candidații adepți ai statu-quoului. Dacă în campania pentru alegerile prezidențiale din 2024 termenii „globalist” și „globalism” sunt prezenți preponderent doar în postările (44 apariții, 22 postări) candidaților iliberali sau conservatori – Călin Georgescu, George Simion, Cristian Terheș, Ludovic Orban –, în campania din 2025, aceiași termeni (în total 22 de apariții, 17 postări) apar în continuare la George Simion și Cristian Terheș, dar sunt folosiți similar și de Crin Antonescu și Victor Ponta, uneori în corelație cu trimiteri la problematica LGBTQIA+.

Tabel 13. Strategii anti-LGBTQIA+ de predicăție la alegerile parlamentare (2024) și alegerile prezidențiale (2024 și 2025)

Frază	Temă
Iar noi cu asta vom avea de luptat pentru că vrem să trăim în continuare într-o țară în care creștinii merg la biserică duminică, în care copiii sunt educați așa cum am fost și noi educați, în care mama este mamă, tatăl este tată, nu părinte 1, nu părinte 2, în care trebuie să ne ferim copiii de această ideologie nocivă pentru ei. Trebuie să avem grijă să ne protejăm, să ne conservăm tradițiile, obiceiurile, pentru că asta ne definește pe noi ca popor. Și vom putea acest lucru dacă avem grijă și de cultura românească. (George Simion, 26.11.2024)	
Îi așteptăm alături de noi pe toți conservatorii, național-suveraniștii, creștin-democrații pentru a crea împreună o forță care să oprească asaltul progresist-extremist și să promoveze interesul națiunii române. (Cristian Terheș, 10.15.2024)	amenințare, asalt, invazie
De ce nu votez Elena Lasconi? Foarte simplu. Pentru că ne va băga țara în război. Pentru că promovează LGBTQ și degradarea umană prin consumul de droguri. (Alexandra Păcuraru, 11.26.2024)	
Cea mai mare amenințare la adresa femeilor e ideologia de gen, care pretinde că a fi femeie nu e o chestiune concretă, obiectivă, distinctă de un bărbat, ci doar un sentiment, o percepție pe care cineva o are despre sine. În baza acestei aberații s-a ajuns azi ca un bărbat care se pretinde femeie să fie socotit în accepțiunea legii ca fiind femeie. Inocența copiilor români și dreptul româncelor trebuie protejate de această aberație ideologică. (Cristian Terheș, 04.22.2025)	

[D]acă alegem să ascultăm niște minți bolnave cum am făcut-o în timpul pandemiei, dacă alegem să lăsăm viitorul copiilor noștri pe mâna acestor **dezaxați care nu au nimic în comun cu firescul, cu normalul**, atunci vom dispărea ca națiune, vom dispărea ca civilizație europeană și vom dispărea ca planetă pentru că nimic din ceea ce este bun nu are legătură cu ceea ce am învățat la școală. Eu la biologie am învățat că există bărbat și femeie.

(George Simion, 11.09.2024)

nenatural,
contrar biologiei,
irațional

Victoria lui Trump la Casa Albă și a republicanilor în Congres e victoria valorilor conservatoare împotriva **aberațiilor neomarxiste, progresiste, extremiste**, care au adus societatea contemporană în haos. E o nebunie să pretinzi că un bărbat care se pretinde femeie trebuie să fie socotit ca femeie în accepțiunea legii.

(Cristian Terheș, 11.06.2024)

Nu vreau să mă ocup să dau satisfacție celor care vor să dea droguri copiilor, **să ne mutileze copiii și să ni-i schimbe ideologic**, cei care vor să-i trimită la război.

(George Simion, 05.15.2025)

manipulare
ideologică în
favoarea
intereselor
străine

Nu neapărat progresismul în sine este un pericol, dar **globalismul acesta care dorește să-ți distrugă identitatea națională**, identitatea personală, drepturile și libertățile fundamentale, individuale, este un pericol.

(Cristian Terheș, 04.29.2025)

Poate ne dăm seama că există niște realități. Poate ne dăm seama că avem de construit structuri unitare eficiente în Uniunea Europeană. Ne mai **cultivând fantasmagorii globaliste**. Cu respectul unor valori naționale în interiorul unei uniuni. Cu respectul unei identități. Cu respectul unui tip de relații care să țină cont de această realitate și nu de proiecții care ar putea fi comparate cu alte **utopii care au eșuat**. Noi n-am avut în România din fericire foarte mult de-a face cu asta. Noi am fost mai în mințile noastre în privința asta și deci suntem pe poziția corectă.

(Cristian Antonescu, 03.26.2025)

pierderea
identității
și a culturii

Vreți să avem cu toții **curcubeu în loc de tricolor**?

(George Simion, 26.11.2024)

Elitele malefice, corupte sau incompetente

O altă dimensiune esențială a discursului polarizant, identificată și pe parcursul campaniilor electorale studiate, este prezentarea grupului antagonizat ca având acces la putere și în același timp, pentru a face amenințarea credibilă, ca pe ceva străin – fără rădăcini autentice în comunitate, dăunător și malefic. În campaniile electorale

din perioada 2024-2025 putem identifica următoarele scheme de argumentare menite să asocieze susținerea drepturilor minorităților sexuale cu „elitele malefice” și „amenințarea externă”:

Articularea simultană a fricii față de persoanele LGBTQIA+ și a anxietății privind influența elitelor străine din Uniunea Europeană funcționează ca o strategie discursivă deosebit

Tabel 14. Scheme de argumentare menite să asocieze susținerea drepturilor minorităților sexuale cu „elitele malefice” și „amenințarea externă”

Frază	Temă
Să ne întoarcem iarăși la valorile care ne-au ținut uniți de-a lungul veacurilor. Respectul față de strămoși, dragostea pentru familie, credința în Dumnezeu, iubirea de țară. România nu va fi salvată de politicieni corupți sau de elitele care și-au vândut sufletul globalismului. (George Simion, 01.12.2024)	elite naționale trădătoare de țară și de valori creștine
Ei aveau pe o pancartă, ținută de băieți, My body, my choice, statul să nu se bage în uterul meu. Și atunci înseamnă că trebuie să le dau lecții cum i-am dat doamnei Lasconi despre anatomie care este parte a biologiei. Și trebuie să le spunem și lor, și celor de la Bruxelles, că bărbații nu au uter și nu pot da naștere la copii. (George Simion, 28.11.2024)	
„tața Leana LGBT-ista” (George Simion, 04.12.2024, referindu-se la Elena Lasconi)	incompetență naivă a elitelor, ridicol, deconectare, promiscuitate
Spuneți-le ce vedeți aici la Bruxelles. Eu când povestesc familiei mele că văd în Parlamentul European bărbați care sunt îmbrăcați în partea de sus cu costum și în partea de jos cu fustă și dresuri și pantofi cu toc, nu mă cred. Și am făcut poze și le-am arătat și m-au crezut [...] Povestiți-le oamenilor. Poate ei nu știu, poate își imaginează că totul e lapte și miere pe aici și că noi suntem ăia nebunii care suntem critici. E bine să fii critic atunci când vrei binele țării tale (George Simion, 05.15.2025)	
Națiunile aleg astăzi patrioții, și nu globalismul feroce care dezumanizează. E destul cât au încercat să ne zguduie identitatea cu ^{woke} și alte invenții menite să cocoșeze coloana vertebrală a ființei românești! (Ciprian Constantin Paraschiv, AUR, 11.06.2024) Făcătura globalistă a ieșit la iveală prin plasarea pe locul doi a Elenei Lasconi, useristă cu mesaj ambiguu, care încearcă să împace crucea cu curcubeul. Întrucât Călin Georgescu nu are partid („Partidul meu este poporul român” este o metaforă fără acoperire în contextul actual, căci un președinte suveranist cu un guvern LGBT-ist are mâinile legate). (Dumitru Manea, S.O.S., 11.25.2024)	conspirație globală pentru distrugerea identității naționale
Am avut șansa, în 2018, la referendumul de atunci, să avem această prevedere introdusă în Constituție [...] Astăzi însă se vede de ce era importantă prevederea respectivă. E neclar astăzi ce mai este un bărbat, ce mai este o femeie. [...] A doua modificare privește introducerea în articolul 1 a unui nou alineat ce prevede că: „Constituția este legea supremă în România”. Această completare e importantă mai ales în contextul în care se discută despre federalizarea Uniunii Europene și se susține că dreptul european ar fi chiar superior constituțiilor statelor membre UE. Nimic nu poate fi superior juridic Constituției. (Cristian Terhes, 01.05.2025)	amenințarea suveranității naționale

de eficientă în contextul narațiunilor iliberale contemporane. Această suprapunere permite consolidarea unui imaginar al alterității amenințătoare, în care „devianța” sexuală și presiunile percepute din partea unor autorități supranaționale sunt prezentate ca parte a unui proiect ideologic coerent de subminare a valorilor naționale și a ordinii sociale tradiționale. Astfel, anxietatea în momente de instabilitate economică și socială este reconfigurată discursiv printr-o dublă transferare a acestei emoții: internă (prin stigmatizarea comunității LGBTQIA+ din țară) și externă (prin asocierea intervenției europene în domeniul drepturilor omului cu o invazie străină destabilizatoare). Această strategie discursivă favorizează coagularea unui consens conservator în jurul unor teme care produc reacții puternice, mobilizând eficient resentimente colective.

Drepturile și libertățile persoanelor LGBTQIA+

În ceea ce privește poziționarea discursivă față de drepturile și libertățile membrilor comunității LGBTQIA+, putem observa că principala temă abordată pe parcursul campaniei a fost **căsătoria între persoane de același sex**. Această temă a fost introdusă în majoritatea cazurilor mai degrabă de jurnaliști decât de candidați, cu excepția candidaților iliberali sau conservatori, unde poziționarea cu privire la această temă nu este surprinzătoare.

O tendință interesantă care poate fi observată la răspunsurile candidaților „centriști” sau „pro-europeni” cu privire la chestiunea căsătoriei cuplurilor de același sex este narațiunea „falsei probleme”. Pe de o parte, caracterizarea drepturilor minorității LGBTQIA drept „falsă problemă” poate fi rezultatul unei diagnosticări corecte a politizării excesive a subiectului și o deescaladare a discursului care o prezintă ca pe o amenințare existențială:

De ce credeți că a contat această temă atât de mult pentru români? Nu cred că trebuia făcut referendum pentru asta. Cred că a fost o temă falsă prin care să ne mute direcția de la alte mizerii care se făceau la vârf. [...] Și să știți că ei nu au o problemă. Sunt și deranjați de faptul că sunt folosiți ca masă de manevră în campaniile electorale. Dacă vrei într-adevăr să îi apleci urechea la minorități, atunci vorbește cu ele. Una este să-ți dai cu părerea, să-ți dai cu presupusul, de pe margine, și alta este când vorbești cu persoanele respective. Și eu sunt pentru asta, pentru că democrația e mai puternică dacă tu ai atenție spre minorități. O democrație puternică e numai cu respect pentru minorități.

(Elena Lasconi 10.03.2024)

Dar pe de altă parte, eu am învățat ca bun creștin că cea mai importantă lecție pe care trebuie să o înveți în viața asta este iubirea de aproape. Eu așa am fost educată de bunica mea și când spun asta, asta înseamnă și toleranță. Toleranța e mână-n mână cu iubirea. Nu ura, nu dezbinarea, nu violența. Avem atât de multe probleme foarte grave în momentul de față cu Rusia care ne suflă în ceafă acum, încât, credeți-mă, am cel mai mic interes pentru ce fac oamenii în dormitor, în dormitorul lor. Și nu este treaba politicianilor să facă chestia asta. Aș vrea ca oamenii să se intereseze. Este o manipulare de tip rusesc, este evident, e demonstrată.

(Elena Lasconi, 12.03.2024)

Pe de altă parte, la anumiți candidați putem observa o strategie discursivă diferită, aceeași sintagmă fiind folosită în scheme de argumentare alterizatoare. Căsătoria între persoanele de același sex este caracterizată de Marcel Ciolacu ca o „temă falsă” pentru votanții români, fiind o revendicare a minorităților, și una care, dacă ar fi luată în serios, ar duce la discriminarea „noastră”, în favoarea „lor”:

De ce? Eu am o protecție suplimentară față de dâșii? Suntem egali. Să nu intrăm în discriminare pozitivă. Repet, nu am o problemă. Eu nu te judec, tu nu mă judeci. Tu ești musulman, eu sunt ortodox. Eu nu am judecat. Eu văd că cultele în România... Nu am văzut undeva, toată lumea ne dă drept exemplu. Văd că minoritățile sunt reprezentate, toate, în Parlamentul românesc. Deci suntem cel mai tolerant... De ce să fie această temă falsă? Eu mă iau după un tâmpit care iese la televizor și spune el ce îi trece prin cap? Eu merg pe stradă, ca și dumneavoastră.

(Marcel Ciolacu, 09.26.2024)

Poziția Elenei Lasconi față de acest subiect este notabilă deoarece a fost caracterizată de unii observatori ca fiind singura care a devenit gradual mai progresistă, susținând parteneriatul civil, având în vedere declarațiile sale din ciclurile electorale precedente. Acest lucru, însă, trebuie pus în contextul în care poziția sa rămâne ambiguă cu privire la căsătoria între persoane de același sex, exprimându-și în nenumărate rânduri identitatea creștină –

„Căsătoria pentru mine este între o femeie și un bărbat. Căsătoria religioasă este între o femeie și un bărbat și este o taină de la Dumnezeu.” (Elena Lasconi, 12.03.2024) –, chiar dacă s-a declarat dispusă să accepte premisele pluraliste ale unei societăți liberale: „În UR e loc pentru toată lumea. Atât pentru creștini, cât și pentru atei, atât pentru cei care sunt LGBTI sau non-LGBTI, atât pentru gay, cât și pentru hetero” (Elena Lasconi, 12.03.2024).

Un alt candidat cu un trecut conservator în materie de susținere a comunității LGBTQIA+ care s-a declarat în favoarea parteneriatului civil în campania electorală din 2025 a fost Nicușor Dan:

Cred că este necesar ca în legislația din România să existe prevederi care să permită cuplurilor necăsătorite, fie că sunt de același sex, fie că nu sunt – cele mai multe dintre ele nefiind de același sex – și în special oameni care trăiesc împreună după ce au divorțat sau soțul, partenerul le-a murit... Deci e nevoie ca în legislația din România, ca oamenii aceștia să poată să se ducă la... să poată să aibă un drept de moștenire. Acum e o chestiune pe care societatea trebuie să o decidă. Și politicianii doar să medieze dacă acest lucru să fie printr-o formă de parteneriat civil, adică o lege a parteneriatului civil care să aibă toate tipurile acestea de prevederi, sau să existe prevederi punctuale în Codul civil, în legislația cu privire la aparținători în spitale și toată legislația specifică.

(04.12.2025)

Printre candidații „centriști” care au dat un răspuns evaziv întrebărilor privind parteneriatul civil, transferând decizia privind oportunitatea acestei decizii Guvernului sau Parlamentului, s-a aflat și Crin Antonescu. Acesta a declarat la începutul anului că susține parteneriatul civil, însă doar în condițiile în care acesta nu oferă oportunitatea adopției. Întrebat „Unde îi este mai bine unui copil orfan? În sistemul de asistență socială sau într-o familie alcătuită din persoane de același sex?”, acesta a răspuns:

Opinia mea este că într-un sistem de asistență socială, deși ar fi foarte bine ca, fără comparația asta, sistemul de asistență socială să fie într-adevăr bine pus la punct și să aibă ceva din căldura, măcar, pe care o are o familie. Nu neg prin asta că oameni de același

sex pot să iubească pe copii, pot să-i ajute, dar din motive fundamentale cred că totuși e mai bine dincolo.

(Crin Antonescu, 03.26.2025)

În concluzie, deși discursul din campaniile electorale parlamentare și prezidențiale din perioada 2024-2025 a inclus referințe frecvente la comunitatea LGBTQIA+, această vizibilitate sporită nu s-a tradus într-o reprezentare discursivă adecvată a membrilor acesteia. Prezența acestor teme în spațiul public a servit ca instrument discursiv pentru mobilizarea afectivă a electoratului în scopul consolidării granițelor simbolice ale apartenenței naționale, fără a crea un spațiu adecvat pentru dezbaterile drepturilor egale sau a aborda probleme reale cu care se confruntă aceste persoane. Cu toate acestea, explorarea și cartografierea caracteristicilor acestui discurs este un efort util atât din punct de vedere teoretic, cât și din punct de vedere politic, deoarece momentan el restrânge opțiunile de raportare publică la aceste probleme și limitează acțiunile politice eficiente care pot fi luate în acest context, conturând mare parte din realitatea socială pentru minoritățile sexuale din România.

Despre noi, fără noi: comunitatea LGBTQIA+ în campaniile electorale 2024/2025 din România

Vlad Levente Viski

În statele din Europa de Est, în ultimul deceniu, subiectul LGBTQIA+ a fost folosit de politicieni populiști pentru a polariza societățile și a câștiga voturi, folosind diferite pâghii disponibile democrațiilor liberale: referendumuri, legislație adoptată în Parlament, schimbări constituționale, implicarea curților constituționale. Mai mult, la nivel discursiv, s-a consolidat un puternic curent eurosceptic care pune în opoziție așa-zisa suveranitate națională cu Uniunea Europeană. Uniunea Europeană este prezentată ca depozitara tuturor „valorilor globaliste”, având ca scop distrugerea „familiei tradiționale”, pervertirea valorilor și moștenirii istorice naționale, precum și eliminarea suveranității naționale – drepturile LGBTQIA+ devenind astfel hârta de turnesol pentru așa-zisa federalizare a Uniunii Europene.

În România, cadrul legislativ pentru comunitatea LGBTQIA+ din România oferă o minimă protecție teoretică cetățenilor aparținând acestei comunități. Ordonanța de urgență nr. 137 din 2000 stabilește regimul anti-discriminare din România, stipulând înființarea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD) ca instituție civilă pentru reglarea cazurilor de discriminare, care oferă protecție și pe baza criteriului de orientare sexuală, dar nu și pe a celui de identitate de gen. Codul Penal din România, la articolul 77, stabilește că orientarea sexuală constituie o circumstanță agravantă în materie de fapte penale. De asemenea, același Cod Penal incriminează la articolul 369 „incitarea publicului, prin orice mijloace, la ură sau discriminare împotriva unei categorii de persoane”. Persoanele transgen din România au posibilitatea de a-și schimba actele de stare civilă, respectiv indicatorii de sex și numele din buletin, dar procesul este unul dificil, imprevizibil, se face în fața unui judecător și nu este implementat unitar la nivel de instanțe.

Conform ILGA Europe, cea mai mare federație pan-europeană care apără drepturile LGBTQIA+ și publică anual *Harta Rainbow* prin care evaluează cadrul legal de care beneficiază persoanele LGBTQIA+ în țările din Europa, România se află pe ultimul loc din Uniunea Europeană în materie de drepturi LGBTQIA+, cu 19 puncte din 100. România are o serie de condamnări la mai multe curți europene pentru neîndeplinirea obligațiilor asumate prin tratatele pe care le-a semnat, încălcând mai multe drepturi ale persoanelor LGBTQIA+: dreptul la viață intimă și de familie, la întrunire, siguranță, libertate de mișcare. Cadrul legislativ românesc are încă o serie de curențe în ce privește recunoașterea minorității LGBTQIA+.

Și la nivel social, în ciuda dezvoltării unei mișcări activiste locale tot mai puternice, lucrurile trenează. Sprijinul în rândul populației pentru recunoașterea cuplurilor gay este, în continuare, la un nivel relativ scăzut (31% sprijin pentru parteneriate civile conform Barometrului MozaiQ din 2023; 27% sprijin pentru căsătorii gay potrivit Eurobarometrului special al Comisiei Europene, 2023; 21% sprijin pentru recunoașterea cuplurilor gay conform sondajului Funky Citizens, decembrie 2024). Persoanele LGBTQIA+ se confruntă cu: acces limitat și discriminatoriu la piața muncii (mai ales în cazul persoanelor transgen), acces îngrădit la educație (urmare a fenomenului de bullying), acces îngrădit la sănătate (întreruperea tratamentului pentru persoane care trăiesc cu HIV). Violența împotriva persoanelor LGBTQIA+ este în continuare o realitate, persoane din această comunitate fiind victime ale agresiunilor pe stradă, în familie, în alte spații publice sau private.

Discursul politic privind comunitatea LGBTQIA+ nu este unul favorabil. În anii de după dezincriminarea din 2001, comunitatea a fost victima mai multor atacuri din partea politicianilor. Astfel, în anul 2010, patronul clubului Steaua, Gigi Becali, a declarat public că nu ar angaja un jucător gay (fapt sancționat printr-o hotărâre a CJUE în 2013); în anul 2018, senatorul PNL Leon Dănăilă a declarat că persoanele LGBTQIA+ fură copii (fapt sancționat de CNCD cu amendă); senatorul PNL Puiu Hașotti a declarat că „homosexualii sunt bolnavi” în anul 2013 (fapt nesancționat de CNCD); iar în 2020, viceprimarul Bucureștiului Aurelian Bădulescu a fost sancționat de CNCD pentru o serie de declarații împotriva comunității LGBTQIA+.

În ciuda dificultăților, în ultimele două decenii am fost martori la dezvoltarea unei societăți civile LGBTQIA+, respectiv apariția mai multor asociații LGBTQIA+, dezvoltarea culturii LGBTQIA+ și reprezentarea acestei minorități în film, literatură, arte vizuale sau teatru, apariția unor marșuri și festivaluri de tip Pride în Iași, București, Cluj, Timișoara, Brașov, Oradea.

Campaniile electorale prezidențiale și parlamentare din 2024

În toamna anului 2024, campaniile electorale pentru alegerile prezidențiale și parlamentare s-au axat puternic pe candidați individuali, iar dezbaterile au favorizat temele legate de alegerea președintelui, lăsând alegerile parlamentare într-un con de umbră.

Eseul de față nu își dorește să dubleze prima parte a acestei lucrări, respectiv *Analiza reprezentării de gen și a minorităților în alegerile din 2024/2025 din România*, ci să vină în completarea acesteia, dintr-o perspectivă de teren a unui activist LGBTQIA+. Candidații la alegerile prezidențiale din 2024 pot fi împărțiți în trei categorii

mari: candidații care s-au declarat în favoarea legalizării parteneriatelor civile (într-o formă sau alta), candidații centriști care au încercat să abordeze subiectul într-un mod echilibrat, candidații care s-au opus vehement drepturilor comunității LGBTQIA+ și care au făcut din această opoziție o temă centrală a campaniei lor prezidențiale.

I. **Candidații aproape pro-LGBTQIA+.** Elena Lasconi, candidata Uniunii Salvați România (USR), care s-a plasat pe locul al doilea în primul tur al alegerilor prezidențiale din noiembrie 2024, a fost candidata care și-a declarat cel mai deschis susținerea pentru parteneriate civile și, surprinzător, pentru adopții de către cupluri gay. Lasconi venea și cu un istoric pe acest subiect, fiind protagonista unui scandal public în mai 2024 când a declarat că a votat la referendumul pentru familie din 2018 fiind atacată de propria fiică pentru felul în care a votat. Ca urmare a discuțiilor din spațiul public privind conflictul dintre Lasconi și fiica sa, Lasconi a fost scoasă de pe lista de europarlamentare a USR. În toamna anului 2024, Lasconi a declarat „sunt 100% în favoarea parteneriatului civil”. Încă trei candidați au declarat că susțin o formă de recunoaștere a cuplurilor formate din persoane de același sex: Ana Birchall, Ludovic Orban și Kelemen Hunor. În cazul Anei Birchall susținerea a fost fără echivoc, aceasta afirmând simplu că e o chestiune de drepturile omului și că sprijină parteneriatul civil. Ludovic Orban s-a declarat un susținător al familiei tradiționale, a declarat că a votat la referendumul pentru familie în favoarea acesteia, dar că „dacă s-ar vota o astfel de lege privind parteneriatul civil, nu aş uza de dreptul de veto suspensiv pe care îl are preşedintele la dispoziţie”. Kelemen Hunor, pe de altă parte, cunoscut pentru apropierea lui de regimul lui Viktor Orban din Ungaria, a declarat că ar putea fi de acord cu parteneriatul civil, dar în funcție de conținut.

I. **Candidații centriști.** Candidații *mainstream* au tatonat subiectul LGBTQIA+ oscilând între o poziție vocală împotriva comunității și dorința de a evita o poziționare explicită alături de candidații extremiști. Cristian Diaconescu și Mircea Geoană au preferat să paseze responsabilitatea Parlamentului, spunând că această temă nu intră în atribuțiile președintelui, ci este treaba legislativului să decidă. Nicolae Ciucă a evitat aproape complet subiectul declarând, totuși, în câteva rânduri că Partidul Național Liberal susține familia (tradițională) și că el însuși a votat la referendumul pentru familie în favoarea interzicerii căsătoriilor gay prin Constituție. Marcel Ciolacu a fost cel mai vehement împotriva comunității LGBTQIA+, declarând cu mai multe ocazii că societatea nu este pregătită și că minoritățile trebuie să respecte voința majorității.

I. **Candidații anti-LGBTQIA+.** Călin Georgescu, George Simion și Cristian Terheș se numără printre cei mai vizibili candidați „suveraniști” care au participat la prezidențialele din 2024 și care au plasat tematica anti-LGBTQIA+ în centrul campaniilor lor. Georgescu a declarat, între turul I și al II-lea, că se opune așa-zisei propagande homosexuale. George Simion a declarat că nu recunoaște nicio altă formă de căsătorie în afara celei dintre un bărbat și o femeie. În fine, Cristian Terheș și-a construit o carieră în Parlamentul European luptând contra a ceea ce el numește „ideologia woke”, atacând persoanele transgen, atacând căsătoriile gay și cerând interzicerea marșurilor de tip Pride.

În spațiul online, cu precădere în perioada dintre turul I și turul al II-lea al prezidențialelor, discursul anti-LGBTQIA+ a jucat un rol central în campanii. O analiză Zelist care a analizat peste 32.000 de link-uri de pe TikTok, Youtube, Facebook, bloguri, presă, Instagram, forumuri a arătat că, în total, aceste postări au avut un *reach* de peste 33.000.000. Mai mult, Asociația MozaiQ a alcătuit o listă cu peste 200 de clipuri video de pe TikTok, cu peste 500.000 de *share-uri* totale, în care românii erau „avertizați” cu privire la „pericolul LGBT” în situația în care Elena Lasconi câștigă alegerile prezidențiale. Clipurile colectate erau scurte, produse pe sistemul de „leapșă” – cetățenii erau încurajați să se travestească și să arate că în eventualitatea victoriei lui Lasconi toți vor fi obligați să ne îmbrăcăm în fustă. Adeseori clipurile aveau un fond muzical cu melodii homofobe.

Discursul urii s-a răsfrânt și asupra organizațiilor LGBTQIA+. Astfel, Asociația MozaiQ a depus o plângere penală pentru deschiderea unui dosar *in rem*, fără făptuitor cunoscut, împotriva unei pagini de pe platforma X, pagină care promova candidatura lui Călin Georgescu și conținea numeroase postări legionare. Pe această pagină a fost postată o fotografie cu un centru comunitar LGBTQIA+ din Belgrad (Serbia) vandalizat, cu îndemnul „să facem așa și în România”, la final fiind publicată adresa sediului MozaiQ. Ulterior pe poarta MozaiQ a fost lipit și un afiș care trimitea către o pagină de Internet care promova supremația rasei albe. De asemenea, camerele de supraveghere ale MozaiQ au surprins un bărbat care a trecut pe lângă poarta organizației și a făcut mai multe fotografii.

Societatea civilă din România, LGBTQIA+ sau nu, a fost profund șocată de rezultatele primului tur al alegerilor prezidențiale din 2024, respectiv plasarea lui Călin Georgescu pe primul loc ca număr de voturi primite. Alături de întreaga societate – elite politice, servicii secrete, presă –, activiștii civici nu anticipaseră că un candidat ignorat aproape total va reuși să acceadă în turul doi de pe primul loc. Diverse grupări din societatea civilă au început să facă campanie pentru Elena Lasconi, dar nu într-un mod organizat, ci mai

degrabă ca poli de interes în diverse zone ale societății, într-o încercare de comunicare directă cu propriii urmăritori și propriul public țintă. Timpul scurt între cele două tururi nu a permis crearea unei panici morale în jurul candidaturii lui Lasconi, care să genereze un sentiment de urgență și de iminență a unui pericol existențial. De altfel, nici performanța Elenei Lasconi nu i-a încurajat prea mult pe cei care își doreau să o susțină – carențele ei pe teme de politică externă au fost importante. Anularea alegerilor de către Curtea Constituțională a reprezentat mai degrabă o ușurare pentru activiștii civici.

Campania pentru alegerile parlamentare a fost umbră totală de campania pentru prezidențiale, dar cu toate acestea trebuie subliniate anumite mici victorii în materie de drepturi LGBTQIA+. Dincolo de declarațiile homofobe ale liderului PSD Marcel Ciolacu, trebuie subliniat că Partidul Social Democrat a inclus în programul său electoral implementarea cât mai rapidă a tuturor hotărârilor CEDO și CJUE și impunerea unei perioade limite de doi ani pentru implementarea tuturor hotărârilor curților internaționale. Se subînțelege că această prevedere include și hotărârile din dosarele care privesc comunitatea LGBTQIA+. De asemenea, au fost trei partide care au inclus în platformele lor electorale susținerea față de această comunitate: SENS, REPER și DREPT. SENS a continuat platforma construită la alegerile europarlamentare în jurul lui Nicu Ștefănuță (o platformă progresistă pro-drepturi), REPER a pus pe listă o serie de activiști civici cunoscuți, printre care și Florin Buhuceanu, bărbat gay și activist LGBTQIA+, iar DREPT a inclus în platforma sa electorală legalizarea parteneriatelor civile. Dintre toate cele trei partide, doar SENS a avut o bună performanță electorală, în sensul că și-a păstrat voturile câștigate de Ștefănuță în iunie 2024. REPER și DREPT au căzut victimă panicii alegătorilor după primul tur de scrutin, mulți dintre cei care ar fi votat aceste partide preferând să dea un vot util și sigur USR-ului. Scorurile adunate ale celor trei partide ar fi depășit pragul electoral de 5%.

Campaniile electorale din 2024 s-au derulat într-un context marcat de numeroase erori și controverse în rândul partidelor tradiționale: amânarea și modificarea datei alegerilor, comasarea scrutinelor prezidențial și parlamentar, lipsa de pregătire a unor candidați la președinție, anunțarea cu întârziere a candidaților din partea formațiunilor principale, precum și lipsa unui candidat comun al partidelor aflate la guvernare. Acestea au fost dublate de o campanie de dezinformare de amploare, care a dus la prăbușirea încrederii în actorii politici convenționali și o criză gravă de legitimitate în nucleul democrației românești. În acest climat, comunitatea LGBTQIA+ a devenit o țintă vulnerabilă, fiind instrumentalizată de politicieni și alți actori pentru a stimula ura și polarizarea în societate. Astfel, temele legate de drepturile LGBTQIA+ au fost folosite nu pentru a promova un dialog autentic, ci

pentru a distra atenția de la problemele reale și a radicaliza discursul public.

Campania electorală prezidențială din 2025

Campania electorală prezidențială din aprilie-mai 2025 a adus încă o dată subiectul LGBTQIA+ în prim plan. Cu mai multe ocazii, jurnaliștii i-au chestionat pe candidați despre poziționarea lor față de tema legalizării parteneriatului civil, iar în online discursul urii anti-LGBTQIA+ a fost din nou folosit pentru a polariza și a aduna voturi.

Crin Antonescu, candidatul comun al PNL-PSD-UDMR, a încercat să facă o echilibrată discursivă similară cu cea a candidaților centriști din 2024. Pe de o parte, la reuniuni de partid a declarat că nu este de acord cu „progresismul”, s-a declarat un adept al familiei tradiționale și a spus chiar că se opune manifestărilor publice ale comunității LGBTQIA+ (cu trimitere la marșurile Pride), pe de altă parte, întrebat dacă este de acord cu legalizarea parteneriatelor civile, a răspuns sec afirmativ. Victor Ponta, pe de altă parte, a reușit să evite complet subiectul LGBTQIA+, participând doar la dezbateri cu jurnaliști prietenoși care nu au pus tema pe tapet. Elena Lasconi și-a menținut poziția de susținere a parteneriatelor civile, dar în economia campaniei această temă nu a ocupat foarte mult spațiu.

Nicușor Dan a intrat în cursă cu un bagaj consistent privind raportarea la comunitatea LGBTQIA+: în 2006 transmitea o scrisoare către revista *Dilema veche* prin care spunea că se opune manifestărilor publice ale comunității LGBTQIA+, iar în anul 2017 a demisionat din partidul pe care îl fondase, Uniunea Salvați România, urmare a deciziei partidului de a se poziționa împotriva referendumului pentru familie. În campania din 2025, Nicușor Dan a declarat că societatea trebuie să decidă cu privire la parteneriatul civil, dacă se impune un parteneriat civil sau o altă formă de recunoaștere, simplificată, în fața unui notar (care să regleze punctual anumite drepturi cum ar fi moștenirea, vizita la spital, etc.). Cunoscând experiența Elenei Lasconi din 2024 și evaluând cum poziționarea acesteia explicit în favoarea parteneriatelor civile a vulnerabilizat-o în turul al doilea de scrutin, Dan a făcut un calcul în așa fel încât să se protejeze cât mai mult de potențiale atacuri. Cu toate acestea, în turul al doilea, ignorând că Nicușor Dan era în realitate un candidat mai degrabă conservator, campania anti-Dan s-a concentrat masiv pe asocierea acestuia – de către oponenții săi suveraniști – cu „globalismul” și cu drepturile LGBTQIA+. În mentalul colectiv, prin intermediul rețelelor sociale, s-a întipărit impresia că o victorie a lui Dan este o victorie a globaliștilor. Un reportaj Recorder din noaptea alegerilor, în care votanții ai lui George Simion erau întrebați de ce nu au votat Nicușor Dan, a arătat această realitate: mulți nu au

făcut-o de teamă că „vin gayi”, respectiv că o victorie a lui Dan ar însemna dezlegare la drepturi LGBTQIA+ în România. Încă o dată, tema LGBTQIA+ a fost folosită intens în campanie, în absența vocilor persoanelor LGBTQIA+. Interesant este și faptul că o influenceră transgen a declarat public că i s-au oferit câteva sute de euro (din partea campaniei lui George Simion) pentru a face un clip de susținere pentru Nicușor Dan, ceea ce arată că vorbim despre o operațiune electorală bine gândită.

Celălalt finalist din 2025, George Simion, a avut o platformă consistentă anti-LGBTQIA+, acesta declarându-se puternic în favoarea „familiei tradiționale” și afirmând că singura formă de uniune pe care o recunoaște este căsătoria dintre un bărbat și o femeie. Campania anti-LGBTQIA+ a lui Simion a fost deraiată însă de acuzațiile Diane Șoșoacă că Simion ar fi gay, ceea ce a dus la un val de glume și meme pe rețelele sociale privind pretinsa relație romantică dintre Simion și șoferul său. Dincolo de umorul situației, trebuie subliniat că multe dintre glumele din online aveau și un substrat homofob, care a fost exploatat la maximum de opoziții lui Simion.

Pentru comunitatea LGBTQIA+, valul de ură din online a avut consecințe și în viața reală, asociațiile LGBTQIA+ primind plângeri din partea mai multor membri ai comunității care au fost agresați pe stradă. De menționat ar fi și faptul că Asociația Accept a ieșit public cu o declarație privind un act de intimidare la adresa asociației când un bărbat a încercat, la ora 5 dimineața, să forțeze ușa sediului organizației. La capitolul bune practici merită menționat și faptul că aceeași Asociație Accept a transmis un îndrumar Biroului Electoral Central cu privire la asigurarea

dreptului la vot al persoanelor transgen, îndrumar care a fost preluat de instituția statului și transmis tuturor decidenților de la nivel local.

În concluzie, campania electorală prezidențială din 2025 a fost la fel de intensă și polarizantă pe subiectul LGBTQIA+ ca cea din 2024, transformând din nou persoanele LGBTQIA+ în victime ale discursului urii, într-o încercare de a asocia opoziția la „globalism” cu drepturile LGBTQIA+, consolidând un discurs eurosceptic în România.

Concluzii și recomandări

Analiza de față și-a propus să treacă în revistă, într-o cheie subiectivă, din perspectiva unui activist LGBTQIA+, felul în care tematica LGBTQIA+ a contribuit la campaniile electorale prezidențiale și parlamentare din 2024 și 2025. Persoanele LGBTQIA+ au fost folosite de actori politici pentru a polariza și pentru a aduna voturi, în absența unor voci LGBTQIA+ vizibile. Pe scurt, a fost despre noi, fără noi. Realitatea rămâne în continuare că România este ultima din Uniunea Europeană când vine vorba de cadrul legal și social de care beneficiază persoanele LGBTQIA+, iar clasa politică trebuie să își asume, cu mai mult curaj, faptul că o democrație funcțională nu înseamnă doar dictatura majorității, ci, dimpotrivă, înseamnă crearea unui sistem de echilibru prin care și vocile minorităților sunt reprezentate într-un mod corect și echitabil. Pentru campaniile electorale care urmează e important ca partidele politice, candidații, presa, instituțiile statului să își asume cu mai mult curaj un discurs și acțiuni concrete care să nu mai marginalizeze persoanele LGBTQIA+. Drepturile LGBTQIA+ sunt hârtia de turnesol a democrației românești.

Minorități, intersecționalitate și riscurile abordării suveraniste

(Măriuca Oana Constantin, Xhenis Shehu)

Retorica electorală combină vizibilități selective și invizibilități convenabile, evitând angajamentele reale față de minorități și reproducând dezechilibrele structurale în reprezentare.

Termenii „minoritate” și „etnie” sunt prezenți în discursul electoral aferent celor trei runde de alegeri analizate – parlamentare 2024, prezidențiale 2024 și 2025 – dar fără substanță. Vizibilitatea lor nu semnalează asumare politică sau angajament democratic. Minoritatea romă este invocată afectiv sau defensiv, dar fără o viziune de incluziune coerentă. Recurența mențiunilor în toate cele trei alegeri maschează absența unui cadru politic articulat. Minoritatea maghiară este prezentă consistent doar în discursul propriilor candidați (UDMR) sau pentru alegerile parlamentare, dar aproape ignorată de restul actorilor. În absența autoreprezentării, devine invizibilă. Minoritatea evreiască este tratată în registre diametral opuse: fie ca referință istorică memorială (Holocaustul, antisemitismul), fie ca țintă în discursuri conspiraționiste și ostile. Frecvența cu care apare antisemitismul în campaniile electorale o depășește pe cea a temei comunității evreiești propriu-zise. În cele mai grave cazuri, sunt invocate explicit figuri ale extremei drepte interbelice. Imigranții sunt menționați aproape exclusiv de candidați extremiști sau suveraniști, în registre xenofobe și conspirative. Nu sunt asociați cu termenii de „minoritate” sau „etnie”, ci descriși prin etichete precum „afroasiatici”, „oameni din Bangladesh”, „străini din lumea a treia”.

În timp ce temele incluziunii sunt tratate superficial sau defensiv, retorica extremistă despre alteritate – de la antisemitism la anti-imigrație – devine tot mai vocală. Se conturează astfel doi poli ai excluderii: tăcerea majoritară care normalizează marginalizarea și discursul radical care o transformă în program politic. Acestea se articulează în jurul unei ideologii-suport: suveranismul.

Sub această etichetă, extremismul este ambalat într-o retorică fals democratică și aparent preocupată de „interesul național” și „identitatea poporului”, dar care reia teme ale excluderii și fricii. De la invocarea „coloniștilor evrei” și a „nepalezilor aduși să înlocuiască români”, până la reabilitarea simbolică a legionarismului și atacurile la adresa dizabilității, discursul suveranist instrumentalizează anxietățile colective și deformarea deliberată a conceptului de suveranitate.

Minoritatea romă: între invizibilitate, apeluri simbolice și instrumentalizare

În discursul electoral al candidaților din cele trei runde de alegeri monitorizate, minoritatea romă a fost menționată superficial și fragmentat, fără a fi inclusă sistematic în agendele politice propuse de candidați. **În campania pentru alegerile parlamentare**, referirile explicite la romi au fost identificate în 14 instanțe, provenind de la șase candidați. **Campania prezidențială din decembrie 2024 a**

Tabel 15: Mențiuni ale minorităților istorice în campaniile electorale.

Minoritate	Parlamentare 2024		Prezidențiale 2024		Prezidențiale 2025	
	Frecvență (mențiuni)	Candidați/te	Frecvență (mențiuni)	Candidați/te	Frecvență (mențiuni)	Candidați/te
Romă	14	6	30	7	22	5
Maghiară	209	15	168	12	32	5
Evreiască	122	8	22	6	11	3

înregistrat cea mai mare frecvență, cu 30 de mențiuni, de la un număr de șapte candidați – ceea ce indică o vizibilitate retorică sporită, dar nu neapărat o reprezentare politică mai consistentă. **În campania pentru alegerile prezidențiale din 2025**, tema a fost reluată de cinci candidați, cu un total de 22 de mențiuni. Această distribuție denotă o prezență relativ constantă a temei în spațiul discursiv electoral, dar cu o utilizare preponderent simbolică. Numărul ridicat de candidați care au făcut cel puțin o referire explicită la această minoritate poate crea iluzia unei reprezentări largi, dar analiza conținutului a demonstrat absența unui cadru conceptual sau politic coerent privind integrarea și drepturile romilor. Retorica electorală despre romi a variat de la formule standardizate despre incluziune etnică până la apeluri emoționale sau simbolism cultural. Ceea ce au în comun majoritatea discursurilor este absența unui angajament politic substanțial și ferm în ceea ce privește minoritatea romă. Deși peste jumătate dintre candidații monitorizați au făcut cel puțin o referire explicită la această minoritate, cele mai multe intervenții au fost generale și fără consistență, indicând o invizibilitate structurală. Nu au fost avansate propuneri concrete asupra unor teme sociale importante precum: locuirea, accesul la servicii de sănătate, ocuparea forței de muncă sau participarea civică. **Abordarea intersecțională a fost minimală, cu referiri doar la copiii romi și la inegalitatea de șanse în domeniul educației.**

În contextul alegerilor parlamentare din 2024, referirile la romi au fost variate, dar fără consistență politică sau impact, reconfirmând aceeași invizibilitate structurală. **În campania prezidențială din decembrie 2024**, au apărut contraste interesante. Unii candidați au recurs la simboluri afective, făcând apel la prezența minorității pe listele electorale sau la grija pentru copiii romi. Cel puțin un candidat a asociat minoritatea romă cu termeni precum „rușine” sau „denigrare” într-un registru defensiv, dar nu agresiv:

În primul rând, pe listele noastre veți observa că nu sunt doar vorbe, ci avem reprezentanți ai minorității rome. Și îmi doresc foarte mult ca și copiii romilor să aibă drepturi la educație și să aibă parte de siguranță în școli. Îi voi iubi și pe copiii romilor așa cum îi iubesc pe copiii mei. Și nu este doar o promisiune, este o certitudine.

(Alexandra Păcuraru, 24.10.2024)

Lăsăm atât de mulți copii de la țară, din familii sărace, din familii de romi, fără acces la o școală cât de cât bună.

(Mircea Geoană, 16.10.2024)

*Dacă tata ar fi fost rom ursar, Ț**** ursar, cum s-a exprimat Mircea Dinescu, nu era nicio rușine. Că și romii, și maghiarii, și lipovenii sunt cetățeni ai României. Și nu înțeleg cum se gândesc ei că vor influența... Am pus poză cu tata că nu mă rușinez de tata.*

(George Simion, 06.11.2024)

La alegerile prezidențiale din 2025, s-a remarcat o „maturizare” a discursului în comparație cu 2024. **Pe lângă apeluri simbolice, au apărut tentative de integrare a unei narațiuni reparatorii necesare.** Cel mai important exemplu este omagiul adus activistului Nicolae Gheorghe de către candidatul Nicușor Dan: „Anul trecut, am avut bucuria de a inaugura piațeta Nicolae Gheorghe [...] un intelectual remarcabil de etnie romă” (08.04.2025). Dar această evocare, deși introduce o dimensiune de memorie civică, rămâne izolată. **Alte intervenții aduc în atenție nevoia de protejare a copiilor romi de bullying:** „...de a nu fi jigniți și de a nu fi victime ale bullying-ului” (Lavinia Șandru, 28.04.2025). **De asemenea, este subliniată nevoia integrării sociale și economice:** „Este esențial să înțelegem că, pentru a construi o societate unită, e nevoie să depășim prejudecățile și să sprijinim integrarea romilor sub toate aspectele sociale și economice” (Elena Lasconi, 08.04.2025).

În ciuda acestor progrese, discursul electoral nu reflectă, în ansamblu o viziune coerentă sau asumată cu privire la incluziunea romilor. Abordările intersecționale au fost cvasi-absente, iar discursul empatiei, deși necesar, nu substituie nevoia reală de reforme structurale. Pe scurt, minoritatea romă a fost tratată ca un subiect periferic, uneori „util” retoric, dar fără asumare reală. Invocată într-o varietate de registre – de la compasiune paternalistă la simbolism cultural – această comunitate continuă să fie privată de o voce clară în spațiul electoral. Campaniile analizate au reconfirmat dezechilibrul profund dintre reprezentarea descriptivă și cea substanțială: romii sunt menționați, dar nu reprezentați!

Minoritatea maghiară: de la vizibilitate izolată la neutralizare discursivă

Prezența minorității maghiare în retorica electorală a cunoscut o evoluție contrastantă: de la vizibilitate substanțială prin prezența candidatului UDMR la președinție în campania din 2024, până la o estompare treptată și o abordare tot mai simbolică, în lipsa unui candidat propriu la alegerile prezidențiale din 2025. Discursul electoral din campaniile monitorizate a

demonstrat dependența structurală a minorităților naționale de o voce proprie pentru a fi vizibile, în contextul în care candidații majoritari nu preiau temele specifice. Această tăcere a candidaților majoritari conturează o marginalizare discursivă pasivă, în care multiculturalitatea este recunoscută formal, fără a exista însă și angajamentul politic necesar.

La alegerile prezidențiale din 2024, candidatul UDMR, Kelemen Hunor, a generat singur o platformă discursivă robustă, articulată în jurul drepturilor minorității maghiare. Cele 168 de menționări identificate au fost, aproape exclusiv, contribuțiile acestuia și au vizat teme precum: protejarea limbii maghiare, accesul la educație în limba maternă, participare politică proporțională și servicii publice în limba maghiară în regiunile cu majoritate etnică. Tema reorganizării administrativ-teritoriale a fost tratată în mod special, ca o amenințare la adresa echilibrului etnic și contrapusă standardelor europene privind protecția minorităților. Acest cadru a poziționat discursul UDMR într-un registru revendicativ *soft*, fără ton defensiv sau resentimentar. Intersecționalitatea a apărut implicit în discursul candidatului UDMR – menționarea copiilor, tinerilor și familiilor –, dar fără o articulare clară pe dimensiunile de gen sau clasă socială. Contrastul a fost accentuat de absența aproape completă a subiectului în intervențiile celorlalți candidați, cu excepția unor formule generale despre incluziune („români, maghiari, romi”).

La alegerile prezidențiale din mai 2025, lipsa unui candidat din partea UDMR a coincis cu o scădere accentuată a frecvenței mențiunilor: doar 32, provenind de la șase candidați. Prezența minorității maghiare a fost în această rundă una reziduală, redusă la formulări simbolice precum „români și maghiari împreună”, fără a aborda problematici legate de drepturi lingvistice, culturale sau socioeconomice. Niciun discurs nu a propus politici concrete și nici nu a făcut trimitere explicită la vulnerabilitățile acestei minorități istorice. Intersecționalitatea a fost practic inexistentă – cu o unică mențiune marginală privind tinerii care se întorc din diaspora, fără a include dimensiuni de gen, clasă sau accesibilitate. Dintre puținele discursuri care au depășit această zonă consensuală, trebuie pomenit cel privind „gestionarea comunității maghiare” (Cristian Terheș, 27. 04.2025) de către stat – formule cu o nuanță **asimilatoare**.

La alegerile parlamentare din 2024, vizibilitatea temei a fost mai ridicată – 209 mențiuni, provenind de la 15 candidați, dar în mod similar, concentrată pe candidații UDMR și localizată geografic în județele cu majoritate maghiară (Covasna, Harghita, Mureș). În afara acestor zone, temele specifice comunității maghiare nu au fost abordate. Unii candidați au recurs la formule cu caracter general precum „români,

indiferent de etnie”, ceea ce maschează o **evitare sistematică a diferențelor culturale și lingvistice**. În alte cazuri, discursul a devenit **explicit naționalist și polarizant**: un candidat, prin intermediul platformei Facebook a împărtășit un discurs care instrumentaliza trecutul medieval pentru a contesta legitimitatea diversității etnice și a abordării multiculturaliste, „ungurii vorbesc despre multiculturalism în Evul Mediu, uitând sau ignorând faptul că din acel multiculturalism erau excluși românii ortodocși.” (Dumitru Manea, S.O.S. 29.10.2024).

A existat o discrepanță între două registre: pe de o parte, o voce minoritară articulată, coerentă, concentrată (UDMR), iar, pe de altă parte, o retorică majoritară difuză, oscilând între tăcere, neutralizare formală și reactivitate naționalistă. Absorbirea comunității maghiare într-un discurs generalist al unității naționale, fără recunoașterea diferenței sau a specificului cultural, implică riscuri sistemice. În absența unei platforme pluraliste comune, discursul despre minorități devine intermitent și dependent de prezența unui actor politic minoritar care susține singur agenda proprie. Dispariția acestui actor din competiție (cum s-a văzut la alegerile prezidențiale din 2025) atrage o estompăre aproape totală a prezenței minorității din discursul electoral. Pe termen lung, această dinamică între vizibilitate excesivă dependentă de actor și invizibilitate în lipsa lui creează o formă de neutralizare simbolică: minoritățile devin „vizibile” doar atunci când se autoreprezintă, fără ca majoritatea politică să le recunoască proactiv și programatic în cadrul mai larg al societății democratice.

Minoritatea evreiască: între absență discursivă, asumarea memoriei, antisemitism latent și devieri extremiste

Reprezentarea minorității evreiești în discursul electoral a fost marginală și neuniformă în cele trei runde electorale analizate. Deși România are un trecut marcat de antisemitism istoric și o comunitate evreiască care, deși nu foarte numeroasă, are o vizibilitate simbolică importantă, tema nu a fost integrată sistematic în discursurile electorale. Invocarea sa a oscilat între forme simbolice de asumare, indiferență discursivă și, în unele cazuri, derapaje antisemite directe.

La alegerile parlamentare din 2024, tema a atins cel mai înalt nivel de vizibilitate cantitativă, cu 122 de mențiuni identificate la opt candidați. Totuși, această frecvență ridicată nu a semnalat o valorizare politică pozitivă, ci, din contră, o asociere recurentă cu **teorii ale conspirației** și cu **formule retorice xenofobe**. Unele discursuri au depășit sfera unui antisemitism latent virând spre un antisemitism explicit, din partea unor candidați AUR:

„...au venit afro-asiaticii și urmează evreii...”

(Cornel Grigoraș, S.O.S, 12.10.2024)

*„...coloniștii vin să schimbe România”,
„colonizarea cu evrei...”*

(Dumitru Manea, S.O.S, 10.10.2024).

În alegerile prezidențiale din decembrie 2024, prezența temei a fost mai redusă: doar 22 de mențiuni au fost identificate, la șase candidați. Mențiunile au fost rare, indirecte și lipsite de consistență, ceea ce reflectă **o formă de marginalizare discursivă tăcută**, chiar și în termeni simbolici. La alegerile prezidențiale din mai 2025, prezența tematică a rămas redusă cantitativ, cu doar 11 mențiuni, de la trei candidați, dar a avut o dimensiune memorială și normativă prin intervenții care au integrat tema Holocaustului într-un cadru educațional și civic ce presupune asumarea trecutului și respinge orice forme de revizionism istoric:

„Trebuie să avem curajul unei memorii oneste. Antisemitismul a fost real. Holocaustul a fost real. Ion Antonescu a fost un criminal de război.”

(Daniel Funeriu, 30.04.2025)

„Un discurs în care legionarii devin «eroi creștini» este o minciună periculoasă și o insultă la adresa victimelor Holocaustului.”

(Daniel Funeriu, 30.04.2025)

Unul dintre cele mai îngrijorătoare fenomene observate în campaniile electorale analizate a fost **revenirea în spațiul discursiv a unei retorici care reabilitează, fie direct, fie indirect, simbolurile extremei drepte interbelice. Discursul extremist a escaladat în alegerile parlamentare din 2024** prin vocea unor candidați așa-zis „suveraniști” și prin expresii care sugerează o nostalgie pentru mișcarea legionară:

*Orice legionar care a murit
a lăsat un gol.*

(Dumitru Manea, S.O.S, 10.10.2024)

Eu spun și acum, e dreptul meu să vorbesc de mareșalul Antonescu și dacă vreau să-l și iubesc, mă! E dreptul meu! Nimeni nu-mi ia dreptul ăsta. Cum e dreptul meu să-l iubesc pe Cornel Zelea Codreanu și să vorbesc de nișcarea legionară. Am dreptul meu de a avea opinii despre toată istoria și e drept obligația noastră de români să vorbim de istorie.

(Ion Mânzală, S.O.S, 25.11. 2024).

Au început să bage tot felul de șpănci pe presă pentru că vezi, doamne, să mă înspăimânte că sunt antisemită, că vorbesc despre legionari, că vorbesc despre Mareșal Antonescu, despre Corneliu Zelea Codreanu.

(Diana Șoșoacă, S.O.S, 07.10. 2024)

Reabilitarea simbolică a legionarismului a fost însoțită de relativizarea istoriei, ceea ce poate transforma ocazional spațiul electoral într-un teren fertil pentru normalizarea extremismului. Logica „nu suntem fasciști, dar...” funcționează ca strategie de legitimare simbolică a unor poziții incompatibile cu valorile democratice. **La alegerile prezidențiale din 2024**, nu au existat trimeri la mișcarea legionară, antisemitism sau figura lui Antonescu. Această absență poate fi interpretată ca un semn de **prudență discursivă**, dar și ca evitare deliberată a unui subiect perceput sensibil. **La alegerile prezidențiale din mai 2025**, aceleași teme au fost vizibile în oglindă, în contextul unor intervenții critice necesare: „Trebuie să învățăm să nu mai venerăm criminali. Antonescu nu este un erou, ci un autor al unor crime împotriva umanității.” (Daniel Funeriu, 30.04.2025) Acest tip de intervenții a configurat o contra-narațiune importantă, dar fragilă și izolată în peisajul electoral.

Retorica privind minoritatea evreiască a confirmat, în lipsa presiunii civice sau a voinței politice explicite, că minoritățile sunt omise sau folosite ocazional în scopuri de validare morală a discursului candidaților. În ansamblu, minoritatea evreiască a fost menționată mai degrabă prin raportare la trecut decât ca realitate socială contemporană. Intervențiile au fost izolate și neînsoțite de elemente de intersecționalitate sau de propuneri de politici publice privind incluziunea comunității, promovarea diversității religioase sau combaterea antisemitismului. Distribuția discursivă dezechilibrată – între absență civică, asumare izolată și ostilitate explicită – a evidențiat riscul unei re-legitimări a antisemitismului, precum și tendința de a instrumentaliza memoria Holocaustului. În plus, în lipsa unor intervenții ferme din partea actorilor politici moderați,

simbolurile extremismului istoric riscă să fie rescrise ca „eroism” sau „tradiție națională”. Antisemitismul actual ar trebui tratat ca o problemă de securitate democratică!

Discursul polarizant privind imigrația

În alegerile prezidențiale (2024 și 2025) și parlamentare (2024), discursul politic românesc a fost dominat de o retorică predominant naționalistă, autodefinită ca „suveranistă”, în care imigrația a fost transformată într-un simbol al pierderii suveranității și al degradării identității naționale. În special candidații AUR și S.O.S. și candidații independenți la prezidențiale au prezentat imigrația ca pe o amenințare existențială, mizând pe frică, conspiraționism și nativism. Prezența imigranților în România a fost introdusă ca o amenințare „globalistă”, pe care acești candidați o resping categoric.

Declarațiile din campania prezidențială 2024 au reflectat această viziune. George Simion (05.11.2024) a afirmat: „Ușor, ușor va fi țara altora”. Strâns legat de modul în care națiunile se autodefinesc ca state, subiectul imigrației devine un instrument de excludere din comunitatea politică (Benhabib, 2002). Prin urmare, imigrația poate deveni pentru candidații populiști o temă contestatoare, în care statele își pierd controlul asupra granițelor. La rândul său, Călin Georgescu, candidat independent prezidențial în 2024, a descris imigrația ca parte dintr-un „plan de manipulare gigantică” prin care „ne-am pierdut hegemonia culturală” (Călin Georgescu, 16.10.2024).

Această retorică a încercat să creeze un inamic clar: imigrantul non-european, văzut ca substitut al diasporei române sau al „românilor alungați peste hotare”, cum a afirmat candidatul AUR la președinție, George Simion: „Pe românii noștri îi alungă peste hotare și aici aduc srilankezi, pakistanezi, indieni” (07.10.2024).

Dacă ar avea aceleași condiții ca muncitorii străini aduși din țări din lumea a treia, India, Pakistan, Sri Lanka, Bangladesh, ar veni mâine (diaspora) acasă să aibă salariile lor, masă, cazare.

(George Simion, 14.11.2024)

Astfel, s-a conturat o narațiune în care statul este „trădat” de elitele care aduc străini pentru a „înlocui” diaspora. Candidații au reconfigurat ideea de apartenență politică în jurul unui ideal nativist și exclusivist național, în care persoanele care merită să trăiască și lucreze în România sunt doar cei născuți de un român/ o româncă sau plecați temporar din țară, orice altă prezență fiind suspectă sau ostilă: „e vreun interes cumva ca șase milioane din neamul meu, din sângele, **din sângele meu să stea pribegi peste**

tot și deficitul de forță de muncă din România să fie umplut cu srilankezi, cu nepalezi, cu indieni” (George Simion, 05.11.2024).

Remarcăm că diaspora a fost folosită la rândul său ca instrument de polarizare și glorificare, în timp ce imigranții au devenit simbolul degradării naționale care nici nu merită la nivel discursiv să fie numiți simplu „imigranți”, ci primesc apelative cu tentă eufemistică, dar care denotă anxietăți xenofobe:

*Vedem în București, în Cluj, indieni, pakistanezi, oameni din Bangladesh și din alte **state terțe**. Dar pe noi ne îngrijorează românii. Pierderea locurilor de muncă pentru români sau lipsa unor locuri de muncă bine plătite. **Vin cetățeni din lumea a treia, iar românii noștri pleacă peste hotare. Polonia a reușit, a adus aproape 1 milion de polonezi înapoi în țară prin programe de reinserție socială.***

(George Simion, 08.05.2025)

Alt candidat S.O.S. la alegerile parlamentare a folosit același limbaj xenofob și rasist, inventând o comunitate imaginară într-o formulare stigmatizantă — „afro-asiatici” — la care a făcut referire astfel: „Între timp au început să vină afro-asiatici și se pregătește o mare colonizare pentru etnici evrei” (Grigoraș Cornel Ion, 12.10.2024). Astfel de formulări nu descriu realități sociale, ci construiesc inamici simbolici pentru a legitima excluderea și mobilizarea extremistă.

Retorica a fost preluată și de alți candidați S.O.S., precum Ion Mânzală care a susținut că: „**Nu e normal** să am 10 milioane de români în afara granițelor și în schimb 3 milioane de evrei, 2 milioane de ucraineni, 1 milion de africani și asiatici aici. **Păi să se ducă la ei acasă**” (25.11.2024). Apelul instigator „să se ducă la ei acasă” nu este doar o excluziune retorică, ci se înscrie într-un registru istoric al discursului xenofob, la fel ca expresia „Go back to your country” folosită de grupuri extremiste pentru a izola orice formă de alteritate în spațiul național perceput ca „alb” și majoritar, reactivată sub pretextul apărării identității naționale și pentru a reafirma cine aparține cu adevărat națiunii. În aceeași ordine de idei, dar mai pragmatic, Claudiu Târziu, candidat AUR la alegerile parlamentare, s-a concentrat pe soluții „concrete” împotriva imigrației. Acesta a atras atenția asupra importului de forță de muncă din Asia, sugerând politici pentru readucerea românilor acasă (09.10.2024). Mai mult, el a propus „reintroducerea controalelor la granițe pentru combaterea migrației ilegale” (Claudiu Târziu, 07.10.2024). Aceste măsuri au fost prezentate drept imperative pentru protejarea suveranității și a demografiei naționale. Prin

folosirea unui ton pragmatic, tehnic și aparent moderat, discursul AUR a normalizat excluziunea, mascând sub preocupări administrative o viziune etnocentrică asupra apartenenței naționale.

Analiza vocabularului utilizat în discursurile electorale arată o absență semnificativă: termenul „imigrant” apare rar, fiind înlocuit cu expresii vagi sau stigmatizante, precum „țări terțe”, „oameni din lumea a treia” sau „afro-asiatici”. Însă, cu toate că termenul „străin” a avut o frecvență foarte ridicată, acesta nu a fost asociat cu migrația, ci a apărut predominant în legătură cu investiții, parteneriate internaționale și, mai ales, cu formula „interese străine”, utilizată frecvent pentru a exprima ostilitatea față de Uniunea Europeană sau față de partenerii externi. Această ambiguitate lexicală nu este întâmplătoare: ea permite construirea unei imagini a celui considerat „din afară” ca fiind periculos, fără a-l numi direct. În acest mod, discursul suveranist a reușit să alimenteze frica și suspiciunea, menținând totodată o aparență de neutralitate politică. Declarația lui Cristian Terheș – „Un suveranist nu are nevoie de sprijin de la străini” (01.05.2025) – poate să sintetizeze această logică mascată a excluziunii.

În opoziție cu acest discurs, singurul candidat la alegerile parlamentare din 2024 care a menționat termenul „imigranți” și a oferit o perspectivă incluzivă, poate singura intervenție din discursul alegerilor parlamentare și prezidențiale care nu contribuie la polarizare, este candidatul USR Cristian Ghinea: „Democrația liberală înseamnă acei «imigranți indieni și pakistanezi» pe care unii nu vor să-i mai vadă” (05.11.2024). Acesta poate fi considerat un gest izolat care indică absența unei poziții progresiste coerente privind migrația în spațiul electoral. De asemenea, lipsa abordării temei imigrației de către majoritatea candidaților la prezidențiale reflectă o evitare strategică a unui subiect perceput sensibil sau polarizant. Această tăcere a lăsat spațiu de manevră candidaților extremiști, care au reușit astfel să definească singuri cadrul discursiv, fără opoziție argumentativă. În absența unor poziționări alternative, excluziunea a devenit norma implicită, iar imigrația a rămas invizibilă în spațiul politic *mainstream*.

Limbajul denigrator și falsa libertate de exprimare

În discursul electoral parlamentar din 2024, s-a observat o tendință de folosire a termenilor rasiali sau jignitori în spațiul politic, sub umbrela libertății de exprimare. Limbajul denigrator a devenit o formă de violență simbolică punând în pericol comunitățile minoritare și condițiile minime ale unei democrații pluraliste. Termeni precum „ci****”, „ț****”, „po****”, „afro-asiatici”, „ji****”, care s-au regăsit în discursurile candidaților partidelor S.O.S. și POT la alegerile parlamentare din 2024, nu sunt simple etichete culturale sau expresii stilistice. Ele funcționează ca

mecanisme de inferiorizare, care limitează procesul de a deveni subiecte politice a persoanelor de etnie romă, evreiască și a imigranților, excluzându-i din sfera legitimității civice.

*Ulterior DEX-ul, prin onor Academia Română, care își bate joc de tot ce înseamnă lexicul limbii române, la ordine evident, a început să spună că ji**** e sens peiorativ și așa mai departe.*

(Diana Șoșoacă, S.O.S., 06.10.2024).

*Nu mai suport mândria din glasul femeii de la magazin care îi spune vânzătoarei că ai ei copii sunt plecați în lume și nu se mai întorc, pentru că aici nu e de trăit bine. În loc să-i fie rușine pentru că ea a primit de la predecesorii săi o adevărată moștenire. La accețiunea română, doar ț**** își dau copiii la alții, ca să le fie mai bine. Dar oare nu suntem toți ț**** atunci în această chestiune?”*

(Anamaria Gavrilă, POT, 11.11.2024).

*În județul Dolj, iar există în satul Comuna Greci, mi se pare, un taraf, un taraf care nu e taraf de ț****, este taraf de români.*

(Dumitru Manea, S.O.S., 13.10.2024).

*O c**** poate fi vopsită ca un papagal, dar tot c**** rămâne.*

(Dumitru Manea, S.O.S., 21.11.2024).

Astfel de expresii nu doar că au încercat să alimenteze prejudecăți rasiale, dar au legitimat limbajul urii ca strategie electorală. Atunci când un/o politician/ă recurge la termeni care evocă ierarhii rasiale, el/ea degradează deliberat calitatea democrației și încurajează ura față de celălalt. Folosirea termenilor rasiali sau stigmatizanți nu este o problemă de exprimare liberă, ci una de responsabilitate. În acest sens, nu este vorba despre cenzură ideologică, ci despre delimitarea clară între dezacord politic și atacuri împotriva unor categorii de oameni. Libertatea de exprimare nu interzice convingerile conservatoare sau naționaliste, dar cere ca acestea să fie exprimate fără a leza demnitatea celorlalți și fără a amenința coeziunea socială și democratică.

(Diz)abilitatea ca subiect politic în alegerile parlamentare și prezidențiale 2024/2025

Subiectul dizabilității a fost prezent în mod vizibil în discursurile electorale în perioada alegerilor parlamentare 2024 și prezidențiale 2024-2025. Cu toate acestea, prezența sa nu a fost uniformă și nici întotdeauna centrată pe recunoașterea persoanelor cu dizabilități ca subiecți politici egali. În mai multe cazuri, dizabilitatea a fost utilizată fie ca instrument retoric pentru câștigarea capitalului electoral, fie ca armă discursivă în atacuri politice profund stigmatizante – în special în contextul alegerilor prezidențiale din 2025.

La alegerile parlamentare din 2024, discursurile despre dizabilitate au oscilat între abordări caritabile și incluziune formală. Candidate precum Monica Berescu (USR), Magdalena-Roxana Necula (PSD) sau Petronela Nechita (PNL) au vorbit despre drepturi, accesibilitate, sprijin financiar și integrare socială, dar majoritatea acestor mesaje au fost livrate cu ocazia Zilei internaționale a persoanelor cu dizabilități sau în contexte simbolice, fără a detalia politici coerente, bugete sau responsabilități instituționale clare. De cele mai multe ori, discursul a fost profund paternalist, vorbind despre „curaj”, „voință” și „abilitate” ca trăsături compensatorii, ceea ce continuă să reproducă o viziune medicalizantă asupra dizabilității, în care individul trebuie să se „ridice deasupra condiției sale” pentru a fi validat social.

Pentru că fiecare poveste e una de curaj, determinare și dorința de a reuși, indiferent de piedicile care apar pe drum. Ei nu cer privilegii, tratamente preferențiale, cer o șansă să trăiască o viață normală, demnă, să fie respectați, să aibă condiții decente de trai și să le fie respectate drepturile. Și trebuie să le oferim un sprijin concret.

(Monica Berescu, USR, 04.12.2024)

Contrastul cu discursul candidatului Dumitru Manea (S.O.S.), care a folosit un limbaj explicit denigrator, e evident: „Și votați S.O.S. România. Și Diana Șoșoacă și eu candidez. Păi ce vrei să stau aici toată viața cu handicapați ăștia?” (14.11.2024). Utilizarea acestui limbaj nu este doar lipsită de respect, și nici un incident izolat, astfel de ieșiri dovedind măsura în care discursul electoral poate normaliza violența simbolică asupra celor vulnerabili.

Tendința denigratoare a devenit și mai pronunțată în campania prezidențială din 2025, unde dizabilitatea – și în special tulburările din spectrul autist – au fost

transformate în arme politice, iar candidați precum Daniel Funeriu și George Simion au folosit termenul „autist” într-un mod jignitor și stigmatizant.

Da, e un pic autist emoțional Nicușor.

(Daniel Funeriu 02.05.2025)

Aveți un candidat pe care îl susțineți, e autist, săracu’!”

(George Simion, 15.05.2025)

Mă întrerupeau din întâlnirile pe care le-am avut azi și am spus că acest contracandidat al meu este autist.

(George Simion, 15.05.2025)

Reacțiile contracandidaților față de folosirea unui limbaj jignitor la adresa persoanelor cu dizabilități au fost în general defensive, și nu expresia unei poziționări ferme și consecvente pentru susținerea drepturilor acestui grup. Astfel, dizabilitatea a fost folosită în mod instrumental ca: (1) o temă de compasiune și solidaritate, în discursuri standardizate în special cu ocazia unor zile comemorative; (2) insultă politică și atac între candidați. În ambele cazuri, a lipsit o abordare concentrată pe persoanele cu dizabilități ca cetățeni/e cu drepturi egale, a căror participare în viața politică, economică și socială trebuie garantată și susținută prin politici clare, accesibilitate și combaterea discriminării. Notabil este cum doar o mică parte dintre candidați au discutat în termeni concreți despre sprijinul bugetar, accesul la tratament, nevoia de integrare profesională sau protecție socială. Restul fie au ignorat complet tema, fie au reproduș clișee și stereotipuri. Această lipsă de rigoare conceptuală și de responsabilitate politică și discursivă demonstrează că dizabilitatea continuă să fie o temă marginalizată în peisajul politic românesc.

„Solidaritatea” clasei politice. Cum să fentezi interesele minorității rome în campaniile electorale 2024/2025

Carmen Gheorghe, Eduard Bercuș

Ultimii doi ani au fost marcați de alegeri locale, parlamentare și prezidențiale care au polarizat întreaga societate, împărțind-o în buni și răi, educați și needucați. Romii au fost din nou excluși din discursul politic într-un context social marcat de prejudecăți rasiste și simpatii pentru ideologii fasciste și legionare. În acest cadru, chiar și politicienii care nu aderă în mod explicit la aceste curente și-au ajustat retorica pentru a se conforma așteptărilor percepute ale electoratului. Subiectele legate de sărăcie și inegalități de clasă socială au fost baza discursului de extremă dreapta, fiind o relație de proporționalitate directă între sărăcia populației și influența extremei drepte, situație identică în cazul intenției de vot a romilor. Iar aici vrem să atragem atenția că aceste polarizări nu sunt de altfel o noutate în spațiul românesc, ci am asistat la o repetare a campaniilor electorale anterioare în care minoritatea romă a fost ignorată. Analizând discursul public al unor politicieni cu șanse mari la alegerile prezidențiale, ne-am pus întrebarea dacă aceștia sunt în măsură să dezvolte un nou tip de discurs incluziv pentru a se distanța de o istorie în care rasismul și naționalismul românesc au oprimat anumite categorii etnice, sociale.

Ciclul electoral local, parlamentar și prezidențial atât din Europa, cât și din Statele Unite ale Americii, au demonstrat faptul că valorile și principiile unei societăți democratice sunt în schimbare, iar tendințele oamenilor către extremism sunt îngrijorătoare. În state precum Franța, Polonia, Ungaria, Austria, strategia comună a partidelor de extremă dreapta a fost să profite de contextul prielnic cauzat de tensiunile acumulate în timp – începând cu restricțiile pandemiei de COVID-19, condiționarea călătoriilor și a accesului în spații publice în baza vaccinării, războaiele din ultimii ani, valul de imigranți, inflația, costul traiului etc. – oamenii exprimându-și prin vot nemulțumirile față de clasa politică actuală.

Discursurile electorale ale partidelor de extremă dreaptă de pe continentul european au un numitor comun: invocarea zilelor de glorie a națiunii. Această tipologie de discurs cade într-o zonă de populism politic în care putem regăsi retorica „anti-elitistă”², de altfel folosită de anumite partide în diferite contexte precum criza refugiaților din 2015, pandemia COVID, războiul din Ucraina. În contextul românesc un exemplu sugestiv este dat de alegerile parlamentare din 2020 unde AUR intră în Parlamentul României printr-o campanie desfășurată aproape exclusiv online, cu un

procent surprinzător de 9%, folosindu-se de ideea noilor veniți, astfel urcând pe trendul nemulțumirii oamenilor date de obligativitatea vaccinării. Discursul AUR s-a bazat pe înlocuirea actualei elite politice, care consumă resursele României în interes personal. Alianța pentru Unirea Românilor (AUR) sau S.O.S. România pretind că au apărut ca reacție la corupția din sistemul politic și că reprezintă vocea poporului, intitulându-se anti-sistem. Totodată, acest motiv al „trecutului măreț” dă naștere unui naționalism românesc, favorabil creșterii vizibilității grupărilor neofasciste, vezi reapariția în campania prezidențială din 2024 a curentului de glorificare a figurilor istorice precum Ion Antonescu, Mircea Vulcănescu, Corneliu Zelea Codreanu ș.a.m.d., personalități condamnate de-a lungul istoriei pentru crime politice și propagarea urii împotriva evreilor și romilor. În ciclul electoral 2024/2025, partidele extremiste s-au bazat pe lipsa de informare a cetățenilor – inclusiv a celor de etnie romă – și pe discursul ținut pe sărăcie pentru a propaga ura față de minorități și pentru a elogia figuri istorice, considerate „eroi ai României”. Acest lucru reprezintă un pericol pentru evrei, romi și persoane LGBTQI+ în mod istoric, deoarece un discurs împotriva unei minorități este un discurs împotriva tuturor minorităților etnice, sexuale și de gen.

Partidele politice din România au încercat să ignore cât mai mult posibil în discursurile electorale subiectul „minorități” pentru a evita riscul electoral de a-și pierde alegătorii rasiști de tip *laissez-faire*, perpetuând astfel marginalizarea populației rome și problemele acestora, ratând încă o dată șansa de a atrage atenția publicului asupra discriminării sau dificultăților de natură socioeconomică cu care se confruntă comunitatea romă. Ignorarea continuă și evitarea subiectelor ce țin de aceste probleme au un rol semnificativ în privința menținerii acestui clivaj dintre romi și neromi.

Minoritatea romă în România continuă să fie ignorată de clasa politică deși reprezintă 3,4% din populația României, conform recensământului din 2021. Există o lipsa de date recente la nivel național cu privire la situația persoanelor rome în multe domenii, de exemplu: legătura dintre locuirea în așezări informale și problemele de mediu din aceste zone care determină o serie de probleme de sănătate pentru persoanele rome și nu numai, accesul la locuri de muncă în diferite sectoare, condițiile decente de muncă și tratamentul egal, accesul la locuințe sociale, abandonul școlar, accesul la servicii privind victimele violenței de gen și accesul la justiție. Lipsa cercetărilor în aceste domenii arată nu doar un dezinteres manifest pentru angajarea de politici publice mai bune, ci și menținerea și întreținerea unui sistem selectiv, centrat pe individul excepțional, care aduce contribuții și profit statului,

² Kaya Ayhan, 2023 în European Institute of the Mediterranean <https://www.iemed.org/publication/influence-of-populism-on-the-european-migration-agenda/>

precum și unor clase avantajate. În această cheie, persoanele rome nu au probleme, ei sunt „problema”. Nu au nevoie de măsuri sociale care să reducă inechitățile sociale și culturale după secole de opresiune³, ci pot continua să trăiască în comunități și așezări informale, în ciuda datelor publicate în raportul realizat de Agenția Europeană pentru Drepturi Fundamentale în 2021, *Roma in 10 European Countries*, care arată contrariul. Datele publicate ne arată faptul că rata riscului de sărăcie în rândul romilor din România a fost de 78%. Romii se află printre persoanele care trăiesc în condiții de deprivare materială severă, proporția fiind de 53%. În același timp, 51% dintre copiii romi învață în școli segregate, iar doar 22% dintre tinerii romi au absolvit ciclul de învățământ secundar. În rândul persoanelor care trăiesc în condiții precare, 70% dintre romi trăiesc fără baie în interiorul spațiului locativ, în case cu pereții deteriorați, acoperișuri neconforme, ferestre sparte/inexistente sau fără acces la canalizare. De altfel, nu este întâmplător faptul că în România peste 200.000 persoane locuiesc în așezări informale, conform raportului Ministerului Dezvoltării și Lucrărilor Publice⁴, care arată că 85% din așezările informale sunt constituite din gospodării rome.

Discriminarea instituțională și excluderea socioeconomică a femeilor rome (FRA, 2022) exacerbează vulnerabilitatea acestora la violența de gen și le limitează accesul la servicii medicale și sociale, afectându-le sănătatea. Această situație complexă este una specifică, femeile și fetele rome confruntându-se adesea cu discriminare intersecțională din cauza genului, statutului și etniei lor⁵. Un exemplu în acest sens îl reprezintă deciziile magistraților pe spețe legate de victime fete/femei rome care reclamă un abuz sexual, decizii care sunt influențate de „factori culturali”, așa cum rezultă dintr-un studiu al Asociației GRADO⁶. Deși se confruntă cu toate acestea, persoanele rome sunt „inventate”, dezumanizate, devin mituri și personaje demonizate narate dintr-o perspectivă neromă care deține puterea de a vorbi, de a scrie, de a creiona politici din care să îi excludă pe romi, argumentându-și deciziile pe baza inexistenței voinței individuale, a valorilor sau a culturii rome. Prejudecățile despre minoritatea romă nu afectează doar identitatea etnică colectivă, ci devin sistematice și se transpun mai ales în probleme ce țin de acces la locuri de muncă, locuințe sociale, servicii de sănătate sau justiție. Într-un discurs susținut în contextul alegerilor din noiembrie 2024, Anamaria Gavrilă, președinta Partidului Oamenilor Tineri, declara:

*Nu mai suport mândria din glasul femeii de la magazin care îi spune vânzătoarei că ai ei copii sunt plecați în lume și nu se mai întorc, pentru că aici nu e de trăit bine. În loc să-i fie rușine pentru că ea a primit de la predecesorii săi o adevărată moștenire. La accepțiunea română, doar Ț***** își dau copiii la alții, ca să le fie mai bine. Dar oare nu suntem toți Ț***** atunci în această chestiune? Cât ne interesează cu adevărat de tinerii și copiii noștri. Dacă în loc să le facem loc într-o Românie, noi îi dăm unei națiuni străine. Oare poți astăzi să te uiți în ochii copilului tău și să-i spui cu mândrie, dragul meu, draga mea, iată ce moștenire îți lasă mama și tata?*

Gradul de reprezentare politică a persoanelor rome este extrem de scăzut, lucru demonstrat de evitarea subiectelor amintite mai sus de către politicieni în discursurile lor. Cu alte cuvinte, lipsa lor din discursul public este relevantă și nu este întâmplătoare.

Campania prezidențială din anul 2024 a fost fără precedent, nu doar prin prisma anulării alegerilor, ci din cauza valorilor, credințelor și principiilor exprimate în campanie de către candidați și a modului în care populația a relaționat cu aceștia. În același timp, valul de dezinformare online, care a afectat negativ percepția publică a candidaților pro-europeni, a avut un impact semnificativ asupra tendinței de vot a oamenilor. Unul din candidații la alegerile prezidențiale din turul I din 2024, Călin Georgescu, a avut un succes în rândul alegătorilor prin promovarea cultului imaginii unor personaje și mișcări legionare din România. A avut o prezență masivă pe una dintre cele mai utilizate rețele de socializare din lume, cu scopul de a ajunge la segmentul de populație ignorat de actorii politici tradiționali, și a propagat informații eronate și mesaje subliminale prin care a alimentat furia și nemulțumirea oamenilor. Strategia lui Călin Georgescu a îmbinat demagogismul cu discursul populist, fiind considerat de alegătorii lui drept „singura salvare a României”, iar faptul că nu a făcut parte din clasa politică actuală a fost un avantaj. Lipsa de informare a cetățenilor a făcut ca declarațiile sale, într-o oarecare măsură subtile, de ură împotriva minorităților să nu fie luate în seamă, inclusiv de persoanele rome.

³ Romii au fost sclavi în România timp de 500 ani (Petcuț, 2009).

⁴ Raportul privind așezările informale din România, iunie 2022. <https://www.mdlpa.ro/uploads/articole/attachments/681b5001e0b8d284179042.pdf>

⁵ Vezi Gheorghe, C. și Mocanu, C. (2021). *Challenging Intersectionality: Roma Women's Voices and Experiences*, disponibil pe www.e-romnja.ro.

⁶ Vezi https://grado.org.ro/wp-content/uploads/2024/04/VIOGEN_A7_Raport-de-cercetare_noiembrie_2023.pdf.

⁷ Pentru mai multe detalii a se vedea secțiunea anterioară din capitolul 4 din prezentul volum.

Călin Georgescu a promovat sistemul legionar prin declarații precum: „Mișcarea Legionară a fost cea mai puternică esență și expresie de sănătate și de voință proprie venită din poporul român. A fost unică”⁸. Astfel de poziționări reprezintă un mare pericol pentru minorități, întrucât acest candidat a demonstrat că are valori și credințe care se intersectează cu principiile care au clădit mișcarea legionară. Cu toate acestea, o parte din alegătorii lui au fost de etnie romă, din cauza abordării subiectului „sărăcie” și clivajelor socioeconomice și culturale create de-a lungul timpului între politicieni, instituții publice și populație. Este o practică uzuală ca în campaniile electorale să apară declarații vechi pentru a discredita poziționarea candidatului cu privire la un anumit subiect. Astfel, au apărut videoclipuri cu Călin Georgescu în care își exprima public opinia în privința minorităților: „În România trăiește poporul român care vorbește limba română, limba bătrână a strămoșilor noștri și care nu admite afronturi din partea niciunui străin sau minoritate, pentru că minoritățile trebuie să respecte poporul român și legile lui, nu să ceară favoruri speciale, sub pretextul că este discriminat. Nu. România are nevoie de minorități sau de străini, ci ei au nevoie de România, pentru că le dăm pământ și apă”⁹. Referințele la limba națională, identitatea și negarea oricărei forme de discriminare au trecut neobservate, astfel că au existat persoane aparținând minorității rome care anterior au fost implicate în mișcări sociale pentru creșterea incluziunii minorității rome în România și care au devenit susținători fervenți¹⁰ ai noilor formațiuni politice precum AUR sau S.O.S.. Totodată, deși un candidat la alegerile prezidențiale¹¹ are un dosar penal pentru promovarea mișcării legionare în materialele de promovare de pe rețelele sociale, precum și în videoclipuri sau în emisiuni televizate, pentru folosirea de citate aparținând unor figuri legionare¹² sau prin asocierile cu grupări active neolegionare, nu au fost considerate informații suficiente pentru distanțarea de astfel de politicieni.

Persistența ignoranței politice, lipsa informațiilor cu privire la mișcările legionare, fasciste și rasiste din România, informațiile insuficiente despre opresiunile

suferite de persoanele rome, femeii și bărbați, în perioada sclaviei, Holocaustului, precum și negarea acestuia și a rasismului întăresc poziția politicienilor în fața unui anumit electorat reprezentat de cei săraci printre care, nu întâmplător, minoritatea romă se regăsește în proporții semnificative. În cazul alegerilor prezidențiale din decembrie 2024, dar și din luna mai 2025, politicienii au fost sancționați de o parte din electoratul rom, ignorat de secole, polarizat și folosit drept țap ispășitor în diferite contexte. Același fenomen s-a repetat și în cazul alegerilor prezidențiale din mai 2025. George Simion, liderul partidului Alianța pentru Unirea Românilor, a câștigat multe voturi din partea electoratului etnic rom folosind un discurs similar. Ar fi necesar să știm care sunt criteriile pe baza cărora votează minoritatea romă, dar nu avem la dispoziție această informație, știm însă că ar conta un discurs din partea unui partid politic/persoană publică care să ofere soluții la nevoile acestora. Radicalizarea minorității rome este inerentă în condițiile în care problemele cu care se confruntă această comunitate lipsesc de pe agenda politică. Pe lângă ignorarea romilor în discursul public, lipsa de informare din sistemul educațional cu privire la mișcarea legionară îi afectează în mod direct, prin faptul că pot ajunge în situația de a vota politicieni care nu doar că promit, dar vor reproduce aceleași sisteme de violență etnică pe care le regăsim de-a lungul istoriei României.

În paralel, George Simion a adoptat o strategie puțin diferită comparativ cu discursul lui Călin Georgescu. Faptul că a abordat anumite comunități de romi și a discutat cu oamenii, ascultându-le nevoile și postând pe rețele de socializare, a făcut ca electoratul rom să îl perceapă ca pe un om care i-ar putea sprijini și ajuta: „Este esențial să promovăm mesajul că acești oameni vor să muncească. Prea mult timp au fost ignorați și desconsiderați, dar ei sunt gata să pună umărul la reconstrucția țării noastre”¹³. În același mesaj, Simion propagă mesaje fataliste, menite să convingă că nu te poți lupta cu asta: „ț***** sunt leneși, nu vor să muncească, le convine să stea la cerșit”, subliniind diferența dintre „noi” (ca popor român) și „ei” (minoritățile identificate ca străini) prin folosirea expresiei „țara noastră”. Mimarea unei lupte comune

8 Ionescu, M. (2024). Călin Georgescu a spus marți, la Marius Tucă, că nu a făcut apologia legionarilor. În realitate, există înregistrări în care spune: „Mișcarea legionară este cea mai puternică expresie de sănătate venită din poporul român, HotNews.ro, disponibil la: <https://hotnews.ro/calin-georgescu-a-spus-marti-la-marius-tuca-ca-nu-a-facut-apologia-legionarilor-in-realitate-exista-inregistrari-in-care-spune-miscarea-legionara-este-cea-mai-puternica-expresie-de-sanat-1853077> (accesat: 4 iunie 2025).

9 Tolontan, C. (2025). Salutul lui Călin Georgescu: Măcăne, are CIOC, dar nu ne vine să credem că e rață, HotNews.ro, disponibil la: <https://hotnews.ro/salutul-lui-calin-georgescu-macane-are-cioc-dar-nu-ne-vine-sa-credem-ca-e-rata-1911516> (accesat: 4 iunie 2025).

10 A se vedea în acest sens poziționările unor persoane rome implicate anterior în organizații civice precum Gruia Bumbu, candidat pe lista S.O.S. Alba Iulia, Dana Varga susținătoare AUR (fostă membră Partida Romilor „Pro-Europa”), Marius Tudor, susținător AUR (fost consilier al lui Romeo Franz în Parlamentul European).

11 Călin Georgescu are deschise dosare penale pentru promovarea mișcării legionare prin omagierea lui Corneliu Zelea Codreanu și Ion Antonescu, figuri vinovate de crime împotriva umanității.

12 Badea, M. (2022). A fost deschis dosar penal pe numele lui Călin Georgescu pentru promovarea cultului lui Zelea Codreanu și Ion Antonescu, Digi24, disponibil la: <https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/politica/a-fost-deschis-dosar-penal-pe-numele-lui-calin-georgescu-pentru-promovarea-cultului-lui-zelea-codreanu-si-ion-antonescu-1830703> (accesat: 4 iunie 2025).

13 Simion, G. (2024). M-au întrebat ce e de făcut CU minoritățile naționale: Ajutați să se integreze și să producă!, georgesimion.ro, disponibil la: <https://georgesimion.ro/m-au-intrebat-ce-e-de-facut-cu-minoritatile-nationale-ajutati-sa-se-integreze-si-sa-produca-video> (accesat: 4 iunie 2025).

pentru drepturi și redobândirea demnității prin asumarea parțială de către George Simion a identității rome, folosind retorica de *tokenism* și apropiere, dar nu până la capăt pentru a nu fi etichetat de neromi drept „****”, se înscrie în seria discursului de asimilare: „Bunicul din partea tatălui era destul de închis la culoare. Am mulți prieteni, s-ar putea ca bunicul meu să fi fost de etnie romă”¹⁴.

Discursurile celor doi candidați suveraniști, Simion și Georgescu, rămân însă asemănătoare, folosind retorica identității și unității naționale, respingând în felul acesta oamenii care nu sunt ca „ei”, dar și o retorică asimilatoare care nu permite diversitatea culturală a romilor. Prin discursurile celor doi candidați, au fost promovate direct și indirect stigmatizări și prejudecăți legate de comunitatea romă, faptul că vina pentru abandonul școlar și implicit analfabetismul funcțional, sărăcie, excluziune socială și criminalitate le aparține tot romilor, toate acestea fiind rezultatul direct al modului în care se comportă în societate. Romii sunt considerați o amenințare la identitatea națională, iar, în opinia publică, sunt percepuți ca beneficiari ai unui tratament special atunci când suferă nedreptăți din cauza apartenenței la etnia lor.

Majoritatea romilor au fost marginalizați de societatea românească și ignorați de clasa politică de-a lungul timpului. În timp ce majoritatea candidaților la alegerile parlamentare și prezidențiale au ignorat minoritatea romă și problemele sistemice cu care se confruntă, candidații AUR, POT sau S.O.S. au fost percepuți ca neintegrați în sistemul politic, promovând un discurs cu care romii au rezonat, o noutate care le promitea înlocuirea „clasei corupte” și ajutorarea persoanelor aflate în pragul sărăciei, prin reducerea prețurilor la alimente de bază, la facturile de întreținere a unei gospodării și crearea locurilor de muncă, chiar dacă soluțiile erau imposibil de pus în aplicare din punct de vedere economic. Centrarea pe individ și iluzia că acesta ar avea puterea de a schimba sistemul stă în centrul acestei gândiri, avansând ideea seducătoare a reușitei individuale prin propriile puteri, și nu prin politici adecvate susținute de sistem. Atât George Simion, cât și Calin Georgescu, candidați la alegerile prezidențiale din 2024/2025, au exprimat valori cu care puteau rezona și persoanele rome, pe teme precum: protejarea modelului de familie tradițională, promovarea valorilor creștine, „pericolul” minorităților sexuale, euroscepticismul și ostilitatea față de forțele politice externe, blamarea migrației pentru muncă. Intenția de vot a comunității rome se construiește pe discursuri care abordează sărăcia, iar partide precum

AUR, POT și S.O.S., dar și candidatul independent Călin Georgescu, au preluat această direcție, la care au adăugat ideea că politicienii corupți sunt de vină pentru sărăcia poporului român. Totodată, categoriile vulnerabile de oameni s-au regăsit în retorica anti-sistem. Candidații partidelor amintite mai sus au prezentat drept argument continuarea existenței acestei categorii ca o consecință a partidelor *mainstream*, întrucât nu au știut să gestioneze și să rezolve problemele sociale ale grupurilor vulnerabile.

O tactică asemănătoare de apropiere a identității rome a folosit-o candidatul Partidului Social Democrat la președinție în decembrie 2024, Marcel Ciolacu. La Congresul Reprezentanților Comunităților de Romi din România, organizat de Partida Romilor „Pro-Europa”, candidatul a adresat participanților un salut în limba romani, marcând în același timp respectul față de identitatea etnică, dar accentuând astfel speculațiile în privința propriei identități etnice, în speranța că va înclina balanța intenției de vot în favoarea sa. Dintre ceilalți candidați, Mircea Geoană a abordat subiectul abandonului școlar în rândul romilor și al inegalității de șanse cu care se confruntă comunitatea romă în societatea românească. Președintele Uniunii Democratice Maghiare din România, Kelemen Hunor, a plasat în mod clar tema minorităților pe agenda politică și a subliniat importanța acesteia, abordând nu doar situația maghiarilor și discriminarea acestora, ci și problemele comunității rome într-un plan secundar.

Au trecut 30 ani de la semnarea declarației de la Beijing și a planului de acțiune pentru implementarea egalității de gen asumat pentru prima dată de România, 25 de ani de la adoptarea OG 137/2000 pentru prevenirea și combaterea tuturor formelor de discriminare și 24 de ani de la prima strategie adoptată de Guvernul României pentru îmbunătățirea situației romilor. În acest timp, la nivel declarativ, statul român și-a asumat o serie de alte strategii și angajamente politice, cum ar fi Decada de Incluziune a Romilor¹⁵ în diferite domenii. Și totuși, avem prea puține femei în politică¹⁶ la toate nivelele (consilii locale, județene, Guvern și Parlament, șefia partidelor etc.), dar nicio femeie romă în politică. De altfel, femeile rome sunt marile perdante ale tranziției postsocialiste, dat fiind că au fost primele care și-au pierdut locurile de muncă, au fost forțate să stea acasă și să aibă grijă de copii, consecință, printre altele, a faptului că o mare parte din grădinițe au fost închise (Slavova și Sloilova, 2023). Femeile rome sunt complet invizibile pe agenda politică, iar opresiunea istorică și inegalitatea socioeconomică se adaugă argumentelor prezentate în acest eseu. Din 1990 până în prezent, în

14 Popa, F. (2024). George Simion explică de ce se simte apropiat de minorități: „S-ar putea ca bunicul meu să fi fost de etnie romă”, Fanatik.ro, disponibil la: <https://www.fanatik.ro/george-simion-explica-de-ce-se-simte-apropiat-de-minoritati-s-ar-putea-ca-bunicul-meu-sa-fi-fost-de-etnie-roma-20810491> (accesat: 4 iunie 2025).

15 Mai multe despre această inițiativă ce datează din 2005 https://adsdatabase.ohchr.org/IssueLibrary/HUNGARY_Decade%20of%20Roma%20Inclusion%202005-2015.pdf.

16 Un procent de 19,5% femei în Parlamentul României după alegerile din 2024 <https://www.cdep.ro/pls/parlam/structura.gp>.

România nu a existat nicio femeie romă care să candideze pentru un loc în Parlamentul României. Nu există date recente referitoare la reprezentarea politică în consiliile locale și județene.

Un alt aspect este că, deși în ultimii 35 de ani problemele și interesele femeilor nu au fost puse pe agenda politică, atunci când politicienii au decis să menționeze femeile rome, și-au folosit poziția pentru a emite opinii eugeniste și hegemonice¹⁷ referitoare la necesitatea sterilizării forțate. Corpurile femeilor rome sunt astfel instrumentalizate, iar „prin asociere cu corpul ca termen negativ, este legitimat controlul reproducerii sau stopării etniei rome” (Gheorghe, 2019, p. 140). Acest tip de declarații reflectă rasismul sistemic manifestat la toate nivelele și întărit prin discursul politic. Desigur, discursul politic nu este suficient dacă nu este însoțit de angajamente reale care să includă resurse financiare, măsuri sociale și de creștere a accesului la servicii, utilități și infrastructură.

Pe de altă parte, stânga politică a neglijat în mod inexplicabil agenda minorităților. Cum să aducă teme noi pe agenda politică îmbrățișând în același timp particularitățile? O abordare electorală cu adevărat incluzivă ar fi presupus plasarea în contexte istorice a problemelor legate de sărăcie, educație, acces la sănătate și la locuire, inegalitățile de gen în diferite domenii cu care se confruntă aceste grupuri și asumarea în același timp a unui angajament pentru schimbare socială și progres. O mică parte a candidaților la alegerile din ultimii doi ani au abordat tangențial subiecte care îi privesc pe romi și problemele care îi împiedică pe aceștia să aibă un trai decent, dar și sărăcia în general, iar candidații suveraniști au avut de câștigat tocmai prin abordarea temelor legate de sărăcie dintr-o perspectivă naționalistă și populistă. Această dinamică creată între politicieni, indiferent de curentul ideologic asumat, i-a făcut complici și solidari în fentarea cu succes a minorității rome.

¹⁷ A se vedea cazul președintelui Traian Băsescu: <https://www.feminism-romania.ro/activism/38-ong/1174-sterilizarea-femeilor-rome-expresia-urii-sistematice-i-instituionale> sau al lui Rareș Buglea: <https://adevarul.ro/stiri-locale/alba-iulia/protest-la-primaria-alba-iulia-fata-de-1703359.html>.

Concluzii și recomandări

Alegerile pentru Președinția și Parlamentul României din 2024 și 2025 vor produce consecințe politice, economice și sociale importante în următoarele decenii și reprezintă un moment de inflexiune în contextul noului val de regres al democrației la nivel european și global. Avansul agendei suveraniste și anularea de către Curtea Constituțională a primului tur al alegerilor prezidențiale au făcut ca teme importante, mai ales cele care vizau protejarea egalității de gen și a minorităților, să fie abordate într-o măsură diminuată și lipsită de substanță în dezbaterile din timpul campaniilor electorale. Mai mult, desfășurarea simultană a campaniilor prezidențiale și parlamentare în 2024 a dus la o suprapunere și diluare a mesajelor electorale.

Analiza datelor care au rezultat în urma monitorizării discursului electoral 2024/2025 indică o predominanță a mesajelor tradiționalist-conservatoare în discursurile susținute de candidați cu privire la aspecte importante pentru femeile din România. Sprijinul pentru echitatea de gen a fost semnalat formal de candidații și candidatele la alegerile prezidențiale care s-au poziționat pro-european, acest sprijin fiind însă adesea diluat prin exprimarea „opțiunii personale” pentru tradiționalism. Reluarea alegerilor prezidențiale din 2025 și tensiunile din jurul acestora, au redus și mai mult vizibilitatea temelor echității în discursul electoral, dar am putut identifica păstrarea reperelor discursive principale: familia dezirabilă este cea formată din un bărbat și o femeie, „ideologia de gen” este o exagerare „străină”, grupul femeilor, respectiv al bărbaților sunt omogene, în România par să existe doar femei tinere, mame sau mame singure. Pe de altă parte, candidații și candidatele la alegerile parlamentare au transmis mai rar mesaje electorale pentru mobilizarea electoratului care se înscriu în registrul temelor de gen. Merită însă subliniat faptul că, în cazul alegerilor parlamentare, candidatele din eșantion au pus accent pe competențele și capacitățile politice ale femeilor și au subliniat legitimitatea unei participări mai mari a femeilor în politică, aducând în prim-plan beneficiile unei reprezentări echilibrate într-un domeniu masculinizat. Un alt aspect legat de gen din discursul electoral ce trebuie menționat vizează consensul între candidați și candidate privind gravitatea fenomenului violenței domestice, fără a aduce însă în discuție cauzele structurale ale acestui fenomen.

În ceea ce privește comunitatea LGBTQIA+, analiza discursului actorilor politici pe parcursul alegerilor monitorizate confirmă neechivoc faptul că aceasta a fost

instrumentalizată politic în scopul mobilizării populiste facile a unui electorat profund nefamiliarizat cu realitățile sociale ale acestei minorități. Succesul electoral al acestei strategii, atât în România în cicluri electorale precedente, cât și în majoritatea țărilor europene, a dus la creșterea frecvenței cu care minoritățile sexuale sunt folosite în discursul public, culminând cu alegerile prezidențiale 2024/2025 în care, pentru prima dată, poziția candidaților față de persoanele LGBTQIA+ a fost o temă recurentă. Această vizibilitate crescută trebuie pusă în contextul conținutului mesajelor transmise. Strategiile discursive privind subiectul minorităților sexuale au constatat în asocierea acestora cu amenințări externe, conspirații supranaționale care subminează suveranitatea poporului și apeluri la argumente biologice invalidate de comunitatea academică, într-un registru care duce la dezumanizare. În cadrul alegerilor parlamentare, unde mare parte dintre candidații mai puțin vizibili la nivel național au avut libertatea de a se adresa preponderent bazei de susținători, atitudinile homofobe au fost exploatate de actorii politici din cadrul partidelor AUR, S.O.S. și POT pentru a întări discursul eurosceptic, iar o serie de expresii homofobe și acuzații de homosexualitate au fost utilizate pentru a delegitima adversari politici. Revenind la cele două etape ale cursei prezidențiale, un element demn de remarcat este acela că cei doi candidați pro-europeni susținuți de USR au susținut, cu rezerve, parteneriatul civil, în condițiile în care mare parte dintre candidații care s-au autocaracterizat ca fiind de centru, reprezentând partidele din guvernarea precedentă, PSD și PNL, au evitat luarea unei poziții, împrumutând parțial discursul iliberal alterizator și distanțându-se de „agenda globalistă”.

Discursul electoral privind minoritățile a fost dominat de vizibilitate fragmentată, tăcere strategică sau retorică simbolică, fără angajamente politice clare. Minoritatea romă a fost prezentă mai degrabă ca figură retorică decât ca subiect politic, iar comunitatea maghiară a devenit invizibilă în absența autoreprezentării clare. Evreii au apărut mai des ca obiect al ostilității decât al incluziunii, într-un context în care antisemitismul vădit s-a reactivat periculos. Imigranții au fost transformați în inamici simbolici, în unele discursuri alarmiste și xenofobe, în timp ce persoanele cu dizabilități au fost reduse fie la compasiune paternalistă, fie la insultă electorală. În ansamblu, retorica electorală nu a tratat minoritățile într-o logică participativă, ci le-a instrumentalizat – prin emoție, stigmat sau omisiune. Așa-zisul „suveranism” s-a autolegitimat ca alternativă la extremism, dar a funcționat adesea ca o

maskă sofisticată pentru același tip de excluziune. Această formă de suveranism – care invocă democrația, dar respinge pluralismul – devine o capcană periculoasă: deși se revendică de la un principiu legitim, îl deformează în scop populist-electoral.

Recomandările pe care le putem formula pe baza datelor analizate indică două direcții viitoare posibile pentru îmbunătățirea discursului politic și pentru reducerea nivelului de polarizare în societate. Partidele pro-europene pot introduce reguli interne care să ducă la o abordare unitară în ceea ce privește discursul politic pe teme importante, dar totodată cu potențial polarizant. Presupunerea partidelor că există doar un electorat tradiționalist pentru care trebuie să se lupte prin semnalări morale de tipul „familia tradițională” începe să fie contrazisă în România. Alegerile parlamentare pot fi un moment mai adecvat pentru introducerea temelor echității și toleranței. Totodată, discuțiile importante pe temele echității de gen și drepturilor minorităților trebuie avute în

termeni proprii, și nu ca simplă reacție defensivă la poziția partidelor iliberale. Analiza noastră arată că acestea din urmă au stabilit termenii discuției în spațiul public (vezi secțiunea referitoare la ideologia de gen).

Primul tur al alegerilor prezidențiale a însemnat o creștere a vizibilității temelor egalității de gen. Prin extinderea dezbaterilor electorale din mass-media clasică în mediile online (Facebook, podcast-uri etc), candidații și candidatele la alegerile prezidențiale din 2024 au fost forțați să răspundă unor întrebări legate de susținerea față de drepturile reproductive (redușe însă la dreptul la avort și educație sexuală) sau de poziționarea față de drepturile persoanelor LGBTQIA+. Din păcate, așa cum arătăm pe parcursul acestui volum, vizibilitatea nu înseamnă imediat și progres. Societatea civilă trebuie sprijinită pentru a putea genera spații în care să introducă în dezbaterile politice aceste teme (și, sau poate mai ales, în afara ciclurilor electorale), precum și a continua să semnaleze derapajele extremiste ale partidelor politice.

Bibliografie

Băluță, I., Tufiş, C. (2024). Preaching the “Traditional Family” in the Romanian Parliament: The Political Stakes and Meanings of a Hegemonic Narrative. *East European Politics and Societies*, 38(2), 616-638.

Bragă, A. (2024). Cum stăm cu drepturile femeilor? Raport de monitorizare privind violența de gen 2024. București: Centrul FILIA. Disponibil la: <https://centrulfilia.ro>

Bragă, A. (coord.), Praz, C., Alexandru, A. (2025). *Violența sexuală: între stigmă și justiție. Raport de monitorizare 2025*. București: Centrul FILIA. Disponibil la: <https://centrulfilia.ro>.

Buhușeanu, F. (2019). Fundamentalism, gender și orientare sexuală. O scurtă introducere, în *Sexualitate și religie*, coordonat de Florin Buhușeanu, Raluca Iustina Ionescu, Mihaela Ajder. Chișinău: Editura Cartier.

Clark, R. (2021). Is Fascism Returning to Romania?. Centre for Analysis of the Radical Right. <https://www.opendemocracy.net/en/countering-radical-right/fascism-returning-romania/>. Accesat: 4 decembrie 2024.

Dragolea, A. (2022). Illiberal Discourse in Romania: A “Golden” New Beginning?. *Politics and Governance* 10(4).

Esposito, E. (2024) Discourse, Intersectionality, Critique: Theory, Methods and Practice. *Critical Discourse Studies* 21(5), 505-521. DOI:10.1080/17405904.2023.2230602

Freedom House. (2024). Freedom in the World 2024: The Mounting Damage of Flawed Elections and Armed Conflict. https://freedomhouse.org/sites/default/files/2024-02/FIW_2024_DigitalBooklet.pdf

Gheorghe, C. (2019) Cu fustele-n cap pentru feminismul rom, în *Problema românească. O analiză a rasismului românesc*, Dorobanțu, O. și Gheorghe, C. (ed.), București: Editura Hecate.

Grünberg, L. (2019). *Barometrul de gen: România 2018*. București: Editura Hecate.

ILGA Europe. (2024). Rainbow Map – Romania. Annual review of the human rights situation of lesbian, gay, bisexual, trans, and intersex people. <https://rainbowmap.ilga-europe.org/countries/romania/>. Accesat: 4 decembrie 2024.

Iyengar, S., Lelkes, Y., Levendusky, M., Malhotra, N., Westwood, S. J. (2019). The Origins and Consequences of Affective Polarization in the United States. *Annual Review of Political Science* 22(1), 129-146.

Laruelle, M. (2022). Illiberalism: A Conceptual Introduction. *East European Politics* 38(2), 303-327.

Lewandowsky, M., Jankowski, M. (2023). Sympathy for the Devil? Voter Support for Illiberal Politicians. *European Political Science Review* 15(1), 39-56.

Lykke, N. (2010). *Feminist Studies: A Guide to Intersectional Theory, Methodology and Writing*. Routledge.

Mateescu, B., Tufiş, C. (2024). *Grija pentru democrație: interesele politice ale femeilor în 2024*. București: Tritonic Books.

McCoy, J., Rahman, T., Somer, M. (2018). Polarization and the Global Crisis of Democracy: Common Patterns, Dynamics, and Pernicious Consequences for Democratic Politics. *American Behavioral Scientist* 62(1), 16-42.

Miroiu, M. (2004). *Drumul către autonomie: teorii politice feministe*. Iași: Polirom. (Colecția Studii de Gen, Politică și Politologie/Sociologie).

Morelock, J., Narita, F. (2021). *The Society of the Selfie: Social Media and the Crisis of Liberal Democracy*. University of Westminster Press.

Mudde, C., Kaltwasser, C.R. (2017). *Populism: A Very Short Introduction*. Oxford University Press.

Mureșan, A., Vasiliu, L. (2024). Femeile, aproape invizibile în programele politice ale prezidențabililor. Totuși, ce cred despre drepturile noastre?, în *Scena9*, 30 octombrie. Disponibil la: <https://www.scena9.ro>.

Norocel, O. C., Băluță, I. (2021). Retrogressive Mobilization in the 2018 “Referendum for Family” in Romania. *Problems of Post-Communism* 70(2), 153-162. <https://doi.org/10.1080/10758216.2021.1987270>.

Paternotte, D., Kuhar, R. (2018). Disentangling and Locating the ‘Global Right’: Anti-Gender Campaigns in Europe. *Politics and Governance* 6 (3), 6-19. DOI: <https://doi.org/10.17645/pag.v6i3.1557>.

Petcuț, P. (ed.). (2009). *Rromii din România. Documente I*. Cluj-Napoca: Editura Institutului pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale – Kriterion.

Phillips, A. (1998). *The Politics of Presence: The Political Representation of Gender, Race, and Ethnicity*. Oxford: Oxford University Press.

Stan, L., Turcescu, L. (2007). *Religion and Politics in Post-Communist Romania*. New York, Oxford Academic. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780195308532.001.0001>. Accesat: 4 decembrie 2024.

The International Institute for Democracy and Electoral Assistance (International IDEA). (2023). *The Global State of Democracy*. <https://www.idea.int/sites/default/files/2024-02/the-global-state-of-democracy-2023-the-new-checks-and-balances.pdf>

Wagner, M. (2024). Affective Polarization in Europe. *European Political Science Review*, 1-15.

Date statistice și postări

Centrul FILIA (2024). Date despre cazurile de violență centralizate din surse IGPR. Disponibil la: <https://centrulfilia.ro/date-si-statistici/>.

Autoritatea Electorală Permanentă. Prezența la vot în alegerile 2024–2025. Disponibil la: www.prezenta.roaep.ro.

Centrul FILIA (12 noiembrie 2024). Ce au declarat candidații la președinție despre violența domestică? [Link Facebook](#).

Centrul FILIA (19 noiembrie 2024). Ce au declarat candidații despre prezența femeilor în politică? [Link Facebook](#).

Centrul FILIA (25 aprilie 2025). Ce au (mai) declarat candidații despre violența pe bază de gen? [Link Facebook](#).

Centrul FILIA (28 aprilie 2025). Ce au (mai) declarat candidații despre avort? [Link Facebook](#).

Centrul FILIA (30 aprilie 2025). Ce au declarat candidații despre femei și feminism? [Link Facebook](#).

- Tabel 1.** Frecvența temei „ideologie de gen” în campaniile pentru alegerile prezidențiale (2024/2025)
- Tabel 2.** Frecvența temei „ideologie de gen” în discursul electoral, campania pentru alegerile prezidențiale 2024
- Tabel 3.** Frecvența temei „ideologie de gen” în discursul electoral, campania pentru alegerile prezidențiale 2024
- Graficul 1.** Frecvența temei „familie tradițională” în discursul electoral: alegerile prezidențiale din 2024
- Graficul 2.** Frecvența temei „familie tradițională” în discursul electoral: alegerile prezidențiale din 2025
- Figura 1.** Cele mai frecvente asocieri de termeni în postările în care se discută dreptul la avort.
- Tabel 5.** Frecvența temei „drepturi reproductive” în discursul electoral, alegerile prezidențiale (2024 și 2025)
- Tabel 6.** Frecvența temei „violență de gen” în discursul electoral, alegerile prezidențiale (2024 și 2025)
- Tabel 7.** Frecvența temei „ideologie de gen” în discursul electoral, alegerile parlamentare 2024
- Tabel 8.** Frecvența temei „familie tradițională” în discursul electoral, alegerile parlamentare 2024
- Tabel 9.** Frecvența temei „drepturi reproductive” în discursul electoral, alegerile parlamentare 2024
- Tabel 10.** Frecvența temei „violență de gen” în discursul electoral, alegerile parlamentare 2024
- Tabel 11.** Frecvența apariției termenului „LGBT” sau a altor termeni care desemnează minorități sexuale, alegerile parlamentare (2024), alegerile prezidențiale (2024 și 2025)
- Tabel 12.** Strategii anti-LGBTQIA+ de numire la alegerile parlamentare (2024) și alegerile prezidențiale (2024 și 2025)
- Tabel 13.** Strategii anti-LGBTQIA+ de predicăție la alegerile parlamentare (2024) și alegerile prezidențiale (2024 și 2025)
- Tabel 14.** Scheme de argumentare menite să asocieze susținerea drepturilor minorităților sexuale cu „elitele malefice” și „amenințarea externă”
- Tabel 15.** Mențiuni ale minorităților istorice în campaniile electorale.

Anexa 1
Conținutul bazei de date –
Campania electorală pentru
alegerile prezidențiale 2024

Candidat	Postări
Kelemen Hunor	371
Birchall Ana	364
Ciolacu Marcel	241
Ciucă Nicolae	258
Diaconescu Cristian	90
Geoană Mircea	214
Georgescu Călin	192
Lasconi Elena	336
Orban Ludovic	184
Păcuraru Alexandra	96
Popescu Sebastian	51
Predoiu Silviu	59
Simion George	202
Terheș Cristian	102
Total postări	2760

Anexa 2
Conținutul bazei de date –
Campania electorală pentru
alegerile prezidențiale 2025

Candidat	Postări
Antonescu Crin	240
Banu-Muscel John-Ion	106
Dan Nicușor	358
Funeriu Daniel	125
Lasconi Elena	187
Ponta Victor	342
Popescu Sebastian Constantin	192
Predoiu Silviu	98
Simion George	127
Lavinia Șandru	124
Terheș Cristian	113
Total postări	2012

Anexa 3

Conținutul bazei de date – Campania electorală pentru alegerile parlamentare 2024

Partid	Candidat	Gen	Nr. postări Facebook (1 oct. – 8 dec. 2024)	Partid	Candidat	Gen	Nr. postări Facebook (1 oct. – 8 dec. 2024)
USR	Bodea Marius	Masculin	119	POT	Chiriță Răzvan-Mirel	Masculin	18
	Ghinea Cristian		119		Goga Ioan-Adrian		136
	Năsui Claudiu		68		Voștinar Paul-Marcel		29
	Tanasă Ștefan		55		Dinu Iulia-Elena	17	
	Wiener Adrian		138		Gavrilă Anamaria	110	
	Armand Clotilde	81	Irimia Ancuța-Florina		10		
	Berescu Monica	Feminin	103		Burduja Sebastian	Masculin	147
	Prună Cristina		75	Cadar Răzvan-Olimpiu	84		
S.O.S.	Coarnă Dumitru	Masculin	87	Muraru Iulian-Alexandru	269		
	Grigoraș Cornel-Ion		67	Cîmpeanu Sorin Mihai	11		
	Nagy Vasile		33	Floroian Olimpiu	27		
	Mânzală Ion		114	Rusu Petrică Lucian	39		
	Manea Dumitru		106	Varga Glad-Aurel	95		
	Rusu Demis		52	Anisie Monica-Cristina	63		
	Pușcașu Horațiu-Mircea		24	Antoci Luciana	143		
	Șoșoacă Diana	Feminin	392	Babagianu Oana	8		
	Vârgă Mariana		16	Nechita Petronela	133		
PSD	Barbu Bogdan	Masculin	38	Pistru-Popa Geanina	37		
	Fifor Mihai		174	AUR	Artimon Dan-Cătălin	64	
	Ghighiu Mihai		30		Obreja Marius-Lucian	8	
	Pistru Eusebiu-Manea		67		Peiu Petrisor	87	
	Rafila Alexandru		39		Paraschiv Ciprian Constantin	32	
	Streinu Cercel-Adrian		15		Târziu Claudiu	124	
	Necula Magdalena-Roxana	Feminin	57		Parasca Teofil	28	
	Nassar Rodica		119		Dascălu Cristina	194	
	Momeu Simona Roxana		37		Hâncilă Ana	33	
	Mike Gabriella		8		Vadim Tudor Lidia	132	
	Groșan Eugenia		10		Varga Rozalia	315	
	Farcaș Genoveva-Aurelia		52	Total postări:			4734
	Antipa Adriana-Larisa		46				

Despre autori

Alina Dragolea este conferențiară la Facultatea de Științe Politice - Școala Națională de Științe Politice și Administrative (București, România), unde predă cursurile *Gendering Illiberalism* (curs comun SNSPA-CEU, Viena), *Polarizarea în democrațiile contemporane și Gen și politică*. Interesele sale de cercetare vizează modul în care avansul iliberalismului în Europa se intersectează cu discursul anti-gen și anti-elite. Publicațiile sale recente includ articole în jurnale internaționale și capitole în volume care tratează aceste aspecte: *Illiberal politics and threats against academic freedom*, în *World Yearbook of Education 2026*, Routledge (co-autoare), *Rewarding mobility? Towards a realistic European policy agenda for academics at risk* (co-autoare, 2025) sau *Illiberal Discourse in Romania: A "Golden" New Beginning?* (2022). Este co-cordonatoarea proiectului de cercetare *Protecting academia at risk: Towards a new policy agenda for a thriving culture of higher education in Europe*, finanțat de către Fundația Henkel. Este membră a consorțiului universitar *Democratic Erosion*.

Măriuca Oana Constantin este lector universitar la Facultatea de Științe Politice (SNSPA), specializată în drepturile omului, anti-discriminare și protecția minorităților. Expertă în politici de egalitate de gen și incluziune, a colaborat cu instituții europene precum *EURAC Research - Institute for Minority Rights*, *Max Planck Institute for Social Anthropology* și *New Europe College*. Avocată și formator colaborator al Institutului Național al Magistraturii (INM), desfășoară cercetare interdisciplinară la intersecția dintre drept, științe politice și etică publică, susținând dezvoltarea unor politici incluzive, ancorate în principii democratice și justiție socială.

Adela Alexandru este activistă feministă, cu un doctorat în științe politice despre impactul infrastructurii asupra vieții femeilor din mediul rural. În 2023, a absolvit un program de specializare în organizare comunitară în Statele Unite. Adela crede cu tărie în schimbările construite de jos în sus și în puterea comunităților care se solidarizează pentru diverse cauze. În rolul său de Manageră pentru Programe de Egalitate de Gen și Organizare Comunitară la Centrul FILIA, Adela luptă pentru o lume în care fetele și femeile trăiesc în siguranță, își revendică puterea, iar vocile lor sunt auzite și respectate în toate spațiile.

Andreea Gheba este asistent universitar în cadrul Facultății de Științe Politice (SNSPA), unde a obținut doctoratul în științe politice cu o cercetare despre politicile educaționale din învățământul preuniversitar. Printre interesele de cercetare se numără politicile educaționale, reprezentare politică și democrația digitală, precum și metodologii în cercetarea socială.

Oana-Alexandra Dervis este asistent universitar în cadrul Facultății de Științe Politice, SNSPA. Interesele sale de cercetare includ democrația deliberativă, studiile de gen și

teoria queer, precum și relevanța socială și politică a normelor morale. Lucrările sale publicate vizează teme precum rolul emoțiilor morale în rezolvarea dilemelor de acțiune colectivă, contrastul dintre abordările discursive și deliberative ale democrației și cele evoluționiste, precum și alte subiecte de dreptate distributivă.

Xhenis Shehu este cadru didactic asociat la Facultatea de Științe Politice (SNSPA) și cercetătoare în teorie politică feministă. Activitatea sa academică explorează intersecțiile dintre gen, dreptate și procesele democratice. În prezent, își finalizează studiile doctorale, concentrându-se asupra procesului și fenomenului de obiectificare analizat prin prisma dreptății, cu accent pe dimensiunile de gen ale corporalității și cunoașterii.

Eduard-Cristian Bercuș este masterand în prezent și absolvent al Facultății de Științe Politice din cadrul Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative (SNSPA). În prezent, lucrează ca și consilier în Cancelaria Prim-Ministrului, contribuind la definirea și implementarea politicilor publice. Anterior, a acumulat experiență profesională prin stagii la Punctul Național de Contact pentru Romi și la Centrul de Studii Europene (SNSPA). Domeniile sale de interes includ așezările informale ale comunității rome, reprezentarea politică a romilor și analiza politicilor publice.

Carmen Gheorghe este o feministă romă și activistă. Este implicată în societatea civilă de mai bine de 22 de ani. Este co-fondatoare a Asociației E-Romnja, o organizație feministă romă din România care lucrează cu fete și femei rome și este cercetătoare în cadrul Universității Lucian Blaga, Sibiu. De asemenea, este co-autoare a unor articole despre feminismul rom, anti-rasism pentru justiție socială, intersecționalitate și piața muncii și a publicat la Polirom, Routledge UK, Hecate sau Cutra. Din 2019 predă un curs academic de feminism rom și politici ale identității la Masterul pentru Politici ale Egalității de Șanse (Universitatea București).

Vlad Viski este activist LGBT și cercetător doctorand la Facultatea de Științe Politice a Universității din București, unde lucrează la o teză pe tema campaniilor anti-gender. Președinte al Asociației MozaiQ LGBT. A absolvit Central European University, cu un masterat în științe politice pe tema mișcării LGBT din România după 2001. Licența și-a făcut-o la California State University, Los Angeles, în științe politice. A mai urmat cursuri la Hong Kong University. A publicat articole pentru Vice România, *Adevărul*, *Decât o Revistă*, *them.us*, *Gay Star News*, *Observator Cultural*, *The Advocate*, *Critic Atac*. A lucrat la expozițiile „File de Arhivă Gay” în programul de deschidere al Timișoara Capitala Europeană a Culturii, „SAVAGED Pink. Istoria presei gay din anii 90” la ODD și „OBIECT. Călător prin istorii publice și personale” la MNAC. Interviu și citări pentru *New York Times*, *SBS Australia*, *Associated Press*, *Elle Romania*, *România Liberă*.

Monitorizarea alegerilor prezidențiale și parlamentare 2024/2025 din România

Studiul se concentrează pe analiza intersecțională a discursului electoral, examinând modul în care teme precum egalitatea de gen, diversitatea și drepturile minorităților au fost reflectate în campaniile candidaților. Studiul identifică trei teme majore: genul în discursul electoral, marginalizarea minorităților sexuale, precum și drepturile omului și drepturile minorităților în contextul extinderii „suveranismului”.

Analiza datelor rezultate în urma procesului de monitorizare arată faptul că discursul anti-gen a fost un element central în retorica electorală polarizantă. Acest discurs prezintă politicile de egalitate de gen ca fiind străine și contrare tradițiilor naționale. De asemenea, studiul arată că retorica împotriva minorităților sexuale a fost utilizată pentru mobilizarea grupurilor conservatoare și religioase prin dehumanizarea membrilor comunității LGBTQIA+. În ceea ce privește minoritățile etnice, acestea au fost menționate fie superficial și fragmentat, fie printr-un registru discursiv cu devieri rasiste și xenofobe.

Mai multe informații sunt disponibile pe pagina web

➤ <https://romania.fes.de/ro>